

YENİ ÇAĞ

- **İb Nörlund:** Emperyalist saldırıları önleme olanakları
- **Jan Prazsky:** Avrupanın güvenliği ve komünistler
- **E. Papaiyoanu:** Kıbrıs üstünde tehlike bulutları

BÜYÜK OKTOBRUN 50. YILINA DOĞRU

Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin tarihi önemi

Milletlerarası bir konferansla ilgili notlar

SOSYALIST ÜLKELERDE

Demokratik Almanya Cumhuriyetinde gelişmiş sosyalist düzenin kurulması sorunları

SERMAYE DÜNYASINDA

Birleşik Amerikada zencilere karşı terör

ÖZEL SAYFALARIMIZ

TKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Yakub Demir yoldaşın:

«Karl Marks'ın ,Kapital'i ve Türkiye işçi hareketinde Marksizmin-Leninizmin etkileri» . . . konulu konuşması

9-10 (39-40)

Eylül-Ekim

1967

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

B u s a y ı d a :

İb Nörlund

Danimarka Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri ve Politbüro Üyesi

Ezekias Papaiyoanu

Kıbrıs İlerici Emekçi Halk Partisi Genel Sekreteri

George Cogniot

Fransada Moris Tores Enstitüsü Müdürü

TÜSTAV

Emperyalist saldırıları önleme olanakları ve sorunları

İb Nörlund

1960 Moskova Konferansına katılan 81 komünist ve işçi partisinin yayınladığı Ortak Bildiride şöyle denilmekteydi: «Emperyalist saldırganların bir dünya harbine yol açma teşebbüslerine bugün artık engel olunabilir. Bu sonuca, dünya çapında gelişen yeni toplumsal güçlerin; yani sosyalist dünya sistemi, ulusal ve emperyalist-aleyhtarı ve ulusal hareket güçlerinin kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının ve halkların barışçı güçlerinin durumunu derinlemesine inceledikten sonra varılmıştır.» Bu noktadan hareket eden Bildiri «insanlığı yeni bir dünya savaşı kâbusundan şimdiden kurtaracak» bir strateji tespit etmektedir.

1960'dan sonraki dönemde, sosyalist güçler, milli kurtuluş hareketi ve işçi hareketi genellikle bir kat daha kuvvetlenmesine göre, bu stratejiyi devam ettirmek ve geliştirmek doğru olur. Halkların en hayati menfaatleri, emperyalistlerin, dünyayı bir atom savaşı cehennemine sürüklemelerini, insanlığa karşı bu korkunç cinayeti işlemelerine engel olmamızı emrediyor.

Son gelişmeler karşısında, bu amaca varabilmek için yürütülecek savaş üzerinde ciddiyetle durmalıyız. Bilindiği gibi, emperyalist saldırganlık yepyeni ve tehlikeli şekiller almaktadır. Bu da emperyalist saldırganlığını engelleme yolları sorununun önemini ve ivediliğini arttırıyor. Bu sorun genel yargılarla çözümlenemez, tersine, somut bir şekilde incelenmesi

gerekir. Barış uğruna yürütülen savaşta bütün olanaklar ve ödevler tespit edilmelidir.

1922 yılında yazdığı ve son eserlerinden biri olan «La Haye'ye gidecek heyetimizin yapacağı işler hakkında notlar»ında, Lenin, harp aleyhinde yürütülen savaşta elde edilmiş zengin tecrübelerden hareket ederek, bu çeşit sorunları ele alıyordu. Lenin'in hareket noktası şudur: «Harp ihtimaline karşı yürütülecek savaşa gelince... kanaatıma göre, en büyük zorluk, bu savaşın apaçık, basit, nispeten kolay çözümlenir bir mesele olduğu kanaatine karşı gelmektedir...» Bu görüş bugün de değerinden hiçbir şey kaybetmemiştir. Emperyalist saldırılara karşı yürütülecek düzenli ve etkili savaşa karşı en büyük engel bugün de, Leninin yukarıdaki satırlarında belirttiği boş temelsiz laflardır, gevezeliktir. Bu sorunu fazla basitleştirme eğilimi, bu lâfazanlık, «sağ» ve «sol» diyebileceğimiz iki şekil almaktadır. Her iki halde de, bu eğilim gerçek sorunların çözülmesine engel olmaktadır. Her iki tutumun temelsizliğini ve yanlışlarını iyice anlatmamız gerek.

Artan emperyalist saldırganlığı karşısında, bazıları bir dünya savaşının kaçınılmazlığı sonucuna varıyorlar: Bu düşünceye göre, olayların bir dünya felâketine yol açmasına engel olunamaz, hattâ bu vaziyette çabuk davranmak, «ilk darbe»yi indirmek zorunludur. Hiç şüphesiz, bu görüş kabul edilince, barış uğruna yürütülecek savaş son derece basitleşiyor; barıştan vazgeçilmiş oluyor. Böyle bir tutum takınmak, işçi sınıfının dâvasına, halkın, sosyalizmin dâvalarına karşı mutlak bir sorumsuzluk duymak, olaylara körü körüne boyun eğmek demektir.

Bazılarına göre ise, gerçekte harp tehlikesi diye bir şey kalmamıştır, çünkü çağdaş silâhlar, «korkudan doğan denge», bu tehlikeyi ortadan kaldırmıştır. Bu da sorunun varlığını inkâr ederek, sözde meseleyi «kolayca» çözümlemek demektir. Ama bu tutumun en zayıf tarafı, gerçeklerle ilgisi olmamasındadır. Bu da, barış uğruna savaşı «hesaba katmamak», sorumsuzluğu, pasifliği haklı göstermek, böylelikle de temel çıkarlarını sağlamak isteyen halk kitlelerinin ellerinden silâhlarını almak demektir.

Şurasını da belirtelim: Sözde sosyalist şekiller de olsa, bu mantık yine temelden yanlış olur. Örneğin şöyle bir mantık yürütülse: «Güçlü bir sosyalist kamp varolduğu için harp olamaz» 1960 Bildirisinde «dünya savaşını engelleme imkânlarının küçümsenmesine meydan vermemek...» üzere kitleler arasında devamlı çalışmalar zorunluluğunu belirten dünya komünist hareketi «harp tehlikesini küçümsemeyi kesinlikle» reddetmektedir. İsveç şairi Nordahl Griegs'in sözünü unutmıyalım: «Barış elde edilmiş bir şey değildir.» Barış daima elde edilmesi gereken bir şeydir. Barış kadar kararsız şey yoktur.

Ortak Bildiride ve diğer belgelerde, dünya komünistleri dünya savaşını ve emperyalist saldırısını engelleme imkân'ından bahsettiler. Hiç bir

zaman bu işin kendi kendine olacağını iddia etmediler. Böylelikle bugün halkların karşısına çıkan sorun, emperyalizmin, sarsılan durumunu daha saldırgan, daha maceracı, daha kurnaz faaliyetlerle güçlendirmeye kalktığı bu sıralarda, bu imkânı *gerçekleştirme* yollarını bulmaktır.

Kitleler arasında yürütülecek savaş

Bu şartlar içinde ortaya çıkan sorunlara çözümü yolu ararken, Leninin 1922 yılında yazdığı «Notlar»da çok önemli noktalar bulabiliriz. (O tarihten bu yana meydana gelmiş büyük değişiklikleri göz önünde tutmak şartıyla.)

Lenin, «Notlar»ında, kitlelerin saldırgan politikaya boyun eğmemesi veya bu politikadan zarar görmemesi için, kitleler arasında vaktinde yürütülecek savaşın oynadığı rolün önemini belirtiyor. «(Onlara) gerçek durumu anlatmak, harbin büyük bir gizlilik içinde hazırlandığını göstermek lâzım». Lenin, tekellilerin kitleler arasında yürüttüğü ideolojik faaliyetin önemini belirtiyor; halkların barış uğrunda yürüttüğü savaşta, başlıca ödevin bu sorunun üzerinde durmak olduğunu söylüyor, çünkü harp daima «halkların hiç beklemediği bir anda» hayatlarını altüst eder. Lenin şöyle diyor:

«Kitleleri harbe sürüklemek için en kolay yol, belki de burjuva basınında çıkan bu safsatalardır. Harbin karşısındaki güçsüzlüğümüzün başlıca nedeni, bu safsataların üzerinde önceden durmamamız, yahut, daha kötüsü, «harbe müsaade etmiyeceğiz, harbin bir cinayet olduğunu biliyoruz» kabilinden tamamiyle boş, ve beylik lâflarla mukabele etmemizdir.»

Bugün artık «harbin karşısında güçsüz olduğumuzu ileri süremiyorsak, bunun nedeni daha çok, barıştan yana güçlerle, harpten yana güçler arasındaki dengede elli yıldan beri meydana gelen ve harp propagandacılarının safsatalarını inceleme imkânlarında dile gelen» değişikliklerdir. Her şeyden önce, sosyalist dünya siyaset alanında öyle bir etken oldu ki, «savaşın yaklaştığını gizleyen perdeyi alaşağı edecek yepyeni şartlar meydana geldi». Bununla beraber, meselenin en önemli tarafı, imkânları gerçek haline getirmektir. Bugün karşımıza çıkan en ivedili, en önemli sorunlardan biri, hiç şüphesiz budur.

Saldırganlar saldırıya daima en beklenmedik anda saldırıya geçerler. Provokasyonlara başvurarak, karşı tarafın maneviyatını bozarak, karşı tarafın kafasını «şartlıyarak», birbirini tutmayan haberler yayarak, propagandayı büyük ölçüde kullanarak, yalanı gerçeğe, önemsizi önemliye katarak, harp kundakçıları kitleleri, öz çıkarlarına zarar verecek hareketlere sürükleyebilmek için, elverişli bir «karışıklık anı»nı yaratmaya çalışırlar. Bütün bu yollara başvuran emperyalistler bir yandan da gereken askeri hazırlıklarını da tamamlarlar. Bazı şartlar içinde, saldırının başlabilmesi için, «karışıklık anı»nın çok uzun sürmesine lüzum kalmaz. Bu da işin en büyük tehlikesidir.

Bugün, kapitalist ülkeler bu alanda muazzam tecrübeler elde ettiğine göre, bu gibi davranışlara başvurabileceklerini görmezlikten gelmek, büyük hata olur. Demek oluyor ki, bugünkü şartlar içinde karşımıza çıkan sorunlardan ödevlerden biri de, bu karışıklık anını yaratma imkânlarını engellemek üzere bütün yollara başvurmaktır.

Hiç şüphesiz emperyalistler sosyalist ülkelerdeki bazı tabakaların davranışlarını ve tutumunu etkilemeye çalışıyorlar. «Psikolojik savaş» dedikleri metotlara çok önem vermeleri bundandır.

Çağdaş emperyalizmin niteliğini örtmek, özgürlüğe ve barışa bağlı oldukları düşüncesini yayabilmek için, emperyalistler ideolojik etkiler yapmaya gayret ediyorlar. Bu da emperyalistlerin gerçek amaçlarına karşı halkların uyanıklığını azaltabilir.

Bu gibi oyunların teşkil ettiği tehlikeyi incelerken, bunlara karşı güçsüz kalacağımızı sanmak ta yanlış olur. Bütün mesele, bugünkü şartlardan doğan sorunlara çözüm yolları bulacak güçte olmalıyız olmaktadır.

Hiç şüphesiz, emperyalist çevrelerin saldırgan faaliyetlerini büyük bir dikkatle, büyük bir uyanıklıkla kontrol etmek, ve incelemek zorunludur. Bugünkü şartlar bu işi yapmamızı kolaylaştırmaktadır. Bugün bu çevrelerin tam bir gizlilik içinde hareket etmeleri zordur. Sosyalist diploması alanında kararlı hareketlere geçmek, emperyalistlerin maskesini indirmek mümkündür. Olayları Marksist-Leninist ilkelerden hareket ederek değerlendiren, emperyalizmin «manevi» entrikalarının gerçek niteliğini açıklıkla bilen işçi sınıfının partileri, bugün, dünyanın her tarafında emperyalist politikasını, propagandalarını ve oyunlarını yakından izliyor. Bu partiler emperyalistlerin durumunda ve tutumunda beliren güçsüzlükleri, çatlakları görüyor, imkânlarının sınırlarını biliyor. Ama hiç şüphesiz, iş, kontrol etmekle, değerlendirmekle bitmiyor. Harekete geçebilmek için gereken sonuçları da tam vaktinde çıkarmak gerek.

Halka uluslararası siyasetin gerçeklerini anlatmak, dikkatini bu gerçeklere çekmek için bugünkü dönem çok elverişlidir. Burjuva propagandası olayların gerçek niteliğini gizlemeyi çok iyi bilir, bu alandaki tecrübesi büyüktür, ama bugünkü dünyada sosyalizm gibi ağır basan etkenlere bağlı gerçeklerin niteliğini gizlemek zordur. Bu gerçekler, kapitalist propagandasının yaydığı yalanlardan daima daha güçlüdür.

Milletlerarası ilişkilerin genişlemesi de yeni olanaklara yol açıyor. Eski den harbin hazırlanmasında büyük rol oynayan şovenlik, ırkçılık ve komünizm aleyhtarlığı, insanların edindiği tecrübelerin etkisiyle tesirini kaybeden eğilimlerdir. Emperyalist-aleyhtarı ve sosyalist güçlerin, çeşitli sorunlar için teklif ettiği çözüm yollarını öğrendikçe kitleler saldırının kaçınılmazlığına pek kolay inanamaz.

Dünya politikasını ilgilendiren sorunlarda, Birleşmiş Milletler teşkilâtının dünyanın her tarafında kamu oyuna seslenebilecek bir kürsü haline

gelmesi de çok önemli bir noktadır. Bu alanda aşılması gereken çeşitli engeller varolmakla beraber, yapısında dünya emperyalizminde beliren çatlakları aksettiren bu teşkilâtta, bu amaca varmak mümkündür. Sosyalist ve emperyalist-aleyhtarı güçleri temsil eden bir konuşmacının, Birleşik Milletler kürsüsünde, uluslararası sorunların özünü izah etmesi; bu sorunlara halkların özgürlüğü ve dünya barışı davalarına uygun düşen çözümyolları teklif edebilmesi demek, bütün ülkelerin barışçı güçlerine büyük faydalar sağlamak demektir. İsrail saldırısı ile ilgili son tartışmalarda, B. M. Genel Meclisinin olağanüstü toplantısı bu gerçeği bir kere daha ispatlamıştır. Genel Meclis bu konuda barışa yararlı bir karar alamadı, ama ne de olsa, bu olağanüstü toplantı İsrail'in saldırısını haklı göstermeye çalışan propagandaların etkisinde kalanlara bile, barışa karşı işlenmiş cinayetin gerçek niteliğini göstermiştir.

Çok tabii olarak, saldırı politikasının gerçek yüzünü, yalanlarını vaktinde açığa vurma imkânlarının varoluşu, bu imkânların bir an önce kullanılmasını zorunlu hale getiriyor. O zaman da, kitleleri daha çok etkileyebilmek için, bu imkânların daha tesir edici, daha kolay anlaşılır bir şekilde kullanılması sorunu karşımıza çıkar. Barış uğrunda savaşanların, en müşgül durumda bile, karşılarına çıkan sorunları bütün kitlelere açık seçik anlatmaya kararlı olmaları da büyük rol oynar.

Kitleler uğruna yürütülen savaşta, saldırgan güçlerin provokasyonlarına ve entrikalarına karşı, — ülke çapında ve dünya çapında — birlik ve beraberlik olağanüstü önem taşır. Her buhran anında, saldırgan güçlerin, çeşitli ülkelerindeki emperyalist-aleyhtarı güçler arasında varolan anlaşmazlıkları ve ayrılıkları hemen arayıp bulduklarını, kitleler arasında bıkınlığı ve şaşkınlığı uyandırmak için bu anlaşmazlıklardan faydalandıklarını görüyoruz.

Çeşitli ülkelerin komünist partileri arasında anlaşmazlıklar keşfettikleri zaman, emperyalist güçler bu metotlara hemen başvurlar. Biz de bu gerçeklerden gereken sonuçlara varmalıyız. Emperyalist saldırıya engel olmak, her halka düşen milli bir ödevdir. Bu zorunluk böylelikle uluslararası karşılıklı anlamaya, uluslararası beraberliğe objektif bir temel sağlamış oluyor. İşçi sınıfının ve demokratik güçlerin uyguladığı doğru ve haklı milli politika, bu ödevle, ve bu ödevin gerektirdiği milletlerarası dayanışma ilkesiyle çelişmez. Uluslararası karşılıklı anlayış ne kadar sağlam olursa, emperyalist aleyhtarı güçler ve özellikle komünist partileri arasındaki güven ilişkilerini ne kadar dile getirirse, harbin başlamasına elverişli bir ortam meydana getirecek «karışıklık anı»nı yaratmaya çalışan saldırgan güçlerin başarısızlığa uğrayacağından o nispette emin olabiliriz.

Saldırgan güçlerin entrikalarında bugün, şaşırtma unsurunun rol oynamıyacağını sanmak yanlış olur. Bununla beraber ansızın saldırıya uğrama ihtimallerini sınırlandırmak mümkündür.

Bu amaca varmak için de, barışçı isteklerini dile getirecek duruma gelmesi için, kamu oyunu seferber etmek mümkündür. Bu maksatla, saldırgan hareketleri yasaklayacak, kamu oyununda yer edecek bazı temel ilkeler tespit edilebilir. (Örneğin, sınırların dokunulmazlığı prensibi, 1950 Stockholm Çağrısında dile getirilen, ve atom silâhına ilk önce başvuracak devletleri suçlu ilân eden prensip vb.) Bu gibi sorunların çözülmesinde barış savaşçılarının geniş hareketi önemli ve olumlu bir rol oynamıştır.

Bununla beraber, son olayların belirttiği gibi, saldırgan politikaya karşı yürütülen savaş yukarıda saydığımız çabalardan daha büyük çabalar gerektiriyor. Emperyalist provokasyonları önleyebilmek veya vaktinde durdurabilmek için barışa karşı, özgürlüğe karşı saldırılara yol açabilecek belirli çatışmalar karşısında son derece uyanık olmak şarttır. Bunun için ise, emperyalizmin oynadığı rolü sınıf bilinci içinde kavramak, emperyalist güçlerle emperyalist aleyhtarı güçler arasındaki savaşın bu çatışmaların özünü teşkil ettiğini anlamak şarttır. Bu da işçi sınıfının Marksist-Leninist partilerine özel sorumluluklar ve ödevler yüklemektedir. Bu ödevler bu partilerin barıştan yana bütün güçler arasında çok geniş bir birlik kurma isteğine engel olmamaktadır; Bütün bu sorumluluklar Marksist-Leninist partilere bu birlik çerçevesi içinde düşen özel rolle ilgilidir. Mesele, her şeyden önce çağımızda barış uğrunda yürütülen savaş şartlarını iyice anlamak şartıyla, düşüncelerde ve hareketlerde arsız arasız teşebbüslere girişmektir.

Barış uğruna yürütülen savaşın şartları

Barış uğruna yürütülen savaşta yeni imkânlar yaratan başlıca etken hiç şüphesiz dünya sosyalist sisteminin varlığı ve kuvvetlenişidir. Sosyalist ülkelerin, özellikle Sovyetler Birliğinin askeri gücü de bu alanda büyük rol oynamaktadır. Emperyalist güçler bu gücü hesaba katmak zorundadır. Bunu da biliyorlar. Stratejilerini, taktiklerini ona göre ayarlıyorlar.

Saldırı politikasının stratejisinin temellerini tespit eden, bu politikanın itici gücünü teşkil eden Amerikan emperyalizmidir. «Komünizmi püs-kürtme» ve «topyekûn karşılık» stratejisinde başarısızlığa uğrayan Amerikan emperyalizmi, bu politikadan vazgeçip, «bölgesel savaşlar» ve «esnek karşılık» gibi metotlar kullanan yeni bir strateji tespit etti. Stratejilerinde beliren bu değişikliğe bakarak, emperyalizmin artık barıştan yana olduğunu sanmak büyük hata olur. Viyetnamda günden güne daha korkunç bir hal alan saldırı, kamu oyuna gerçeği göstermektedir. Amerikanın stratejisinde değişiklikler yapıldı, ama bu strateji hep aynı amaçları güdüyor, bu amaçlara varmak için de, sosyalist ülkelerin askeri gücü, emperyalist soğuk harbini etkisiz bırakan barışçı politikalarında elde ettikleri başarılar gibi, çok önemli etkenler karşısında, başka yollara başvurmaya çalışıyor. «Bölgesel savaşlar «metodu, sosyalist ülkelerin durumuna ve milli

kurtuluş hareketlerine karşı kamu oyunu aldatabilecek her yola başvuru-
rak, yapılan bir takım saldırılardan başka bir şey değildir. Demek oluyor
ki, bu metot daha çok kurnazca ve ustaca yürütülen manevralardır; İsrail
saldırısında görüldüğü gibi, «aracı» kullanan, Yunanistanda görüldüğü
gibi ise, darbelere, komplolara, barışçı sosyalist politikasının itibarını
düşürmeye çalışan provokasyonlara başvuran hareketlerdir. Eskiden ol-
duğu gibi, bugün de bu stratejinin uzak amacı, dünyayı Amerikanın ege-
menliği altına sokmaktır. Amerikan yöneticileri buna hak diye bakıyorlar.
Bunun da bir dünya savaşına yol açacağını biliyorlar.

Barışçı güçler bugün bu stratejiyi başarısızlığa uğratmalıdır, uğrata-
bilirdi.

Dünya sosyalist sistemi emperyalizmin saldırgan stratejisine engel olan
başlıca güçtür, ama bu ödevin sadece bu sisteme yüklenemeyeceği açık-
tır: böyle bir şey istemek, sorunun askeri yollarla, dünya savaşıyla, nükle-
er bir harple çözümünü beklemek olur. Oysa çağımızın tarihsel ödevi,
harbe girmeden, saldırgan planları başarısızlığa uğratmaktır. Bu da çağı-
mızın başlıca ilerici güçleri (yani sosyalist dünya sistemi, milli kurtuluş
hareketi, kapitalist ülkelerdeki emekçiler) arasında yürütülecek kolektif
işbirliğine bağlıdır. Bunun için de, bugün barış uğruna yürütülen siyase-
tin muvaffak olması için başlıca şart, bu üç kuvvetin, işbirliğini arttırması,
ve ortak sorumluluklarını bilinçle anlamasıdır.

«Bölgesel savaşlar» stratejisi karşısında, bu güçlerin ortak temel men-
faati: Emperyalist devletleri, diğer devletlerle barış içinde yanyana ya-
şama prensibine saygı göstermek zorunda bırakmalarıdır.

Sosyalist ülkeler için, bu prensibin uygulanması, barış ortamı içinde
gelişebilmek, sosyal bir sistem olarak sosyalizmin faydalarını daha çok
değerlendirebilmek demektir.

Egemenliğe yeni kavuşmuş devletler için ise barış içinde yanyana ya-
şama prensibi, egemenliklerine tam saygı gösterilmesi demektir. Sömür-
geciliğin ve milli ezginin her çeşidi, barış içinde yanyana yaşama pren-
sibine karşıttır, halkların haklarına karşı yönetilmiş devamlı bir saldırı
şekli teşkil eder. Bu da, her halkın, kurtuluşu uğruna kendisince en uygun
yollara başvurarak, mücadeleye giriştiği zaman, bu savaşını doğru ve
haklı bir savaş haline getirir.

Kapitalist ülkeler halkları için, barış içinde yanyana yaşama prensibi,
kendi davaları olmayan amaçlar uğruna sebepsiz fedakârlıklardan kur-
tulumak, harp hazırlıklarının gerektirdiği maddi ve manevi yükün, bir baskı
ve zorlama yolu haline getirilmemesi demektir.

Barış içinde yanyana yaşama prensibinin uygulanmasını sağlamak,
sosyal kalkınma alanında yeni yeni başarılarla götüreceği şartların yaratıl-
ması demektir.

Barış içinde yanyana yaşama prensibinin uygulanması sorunu, hiç
şüphesiz, girilmiş saldırıların derhal durdurulması ve cezalandırılması

için derhal harekete geçmeyi gerektiren bir sorundur. Saldırıların «kârlı bir iş» olmadığı prensibi kabul edilmelidir, bu prensibe saygı gösterilmelidir. Amerikan stratejisinin hareket noktası, dünyanın her tarafında yeni yeni savaflara yol açmak, yeni Viyetnamlar yaratmaktır. Bu planları başarsızlığa uğratabilmek için, mücadele, emperyalist-aleyhtarı bütün güçlerin ortak ve kararlı hareketi temelinde yürütülmelidir.

Bu bakımdan, barış içinde yanyana yaşama prensibinin kabulü için yürütülen savaş, saldırı politikasına karşı yürütülen bir mücadele haline geliyor, «bölgesel har savaflar» stratejisini başarısız bırakmak üzere yürütülen mücadelede daha da büyük bir önem kazanıyor.

Emperyalist saldırılara karşı, barış içinde yanyana yaşama ve milli bağımsızlığa saygı gösterme prensiplerinin zaferini sağlama sorunu, emperyalist aleyhtarı güçlerin başvurabildiği bütün yolları, bütün imkânları kullanarak ancak çözümlenebilir. Yenilgiye uğratılacak düşman vahşi ve kudretli bir canavardır, «kâğıttan yapma bir kaplan» değildir. Mesele, bu canavarı, ısırmaya kalkıştığı anda öldürüleceğini anlatmaktır. Ama ölüm kalım mücadelesine lüzum kalmadan, canavarı zarar veremeyecek hale sokmak istiyorsak, onu başka yollarla altetmek zorundayız.

Emperyalist saldırıya karşı yürütülen savaşta sadece askeri güce güvenmek doğru olmaz. Politik ve diplomatik yollara başvurmak, kitleleri harekete, faaliyete geçirmek lâzım. Sadece askeri güce başvurulmasını tavsiye edenler, emperyalistlere karşı çeşitli baskı yollarına başvurmak üzere birçe birleşmek isteyen barışçı güçlerin bu isteğini zedeliyorlar. Emperyalistler bu çeşit görüşleri savunanlara karşı minnettardır. Şunu da unutmıyalım ki, emperyalistleri yeni bir stratejiye başvurma zorunda bırakan asıl neden, meydan okumaların, atom silâhlarını tıkırdatmaların, tehdit politikası şamatalarının Amerikayı büsbütün tecrid etmiş olmasıdır. Yeni stratejileri, sadece provokasyonlara başvuran, daha esnek, ikiyüzlü bir politikanın sonucudur. Bu şartlar içinde emperyalist-aleyhtarı güçlerin mücadelelerini siyaset alanında, başka bir deyişle, barışçı güçlerin harp isteyen güçlerden daha üstün bulunduğu bir alanda yürütmeleri ivedili bir zorunluktur.

Bugün emperyalist saldırıyı engellemek üzere yürütülen mücadelede siyasi yollar, daha önemli ve kısmen yeni bir rol oynayabilir, oynamalıdır da. Bu ise, güçler dengesindeki değişikliklerin, emperyalist planları başarsızlığa uğratma, dünyayı harbe sokmalarına meydan vermeme isteğinin tabii sonucudur.

Hiç şüphesiz, saldırgan güçlere karşı etkili olabilmesi için, siyasi yollar – askeri güç de dahil – kuvvete dayanmalıdır. Saldırganlar diledikleri gibi hareket edemeyeceklerini anlamalıdır. Bir halka, bir ülkeye karşı haksız bir savaşa giriştikleri takdirde, silâhlı mücadele ve emperyalist-aleyhtarı dayanışma hareketiyle karşılaşacaklarını bilmelidirler. Ama bu dayanışmanın, bu askeri gücün varolduğu yerlerde, bunları saldırı politika-

sının karşısına yeni yeni engeller çıkarabilecek siyasi harekette kullanmak gerek.

En saldırgan, en çılgın güçleri tecrid etmek için, emperyalizmin içindeki çelişmeler, barış uğrunda yürütülen mücadelede önemli bir faktör, etken, dinamik bir diplomatik ve siyasi hareket alanı teşkil eder.

Siyasal yolların ustalıklı, dinamizmle kullanılması

Harp macerasına atılmak isteyen saldırgan çevrelerin, gerilerinden emin olma ihtiyacını duyduğu anda, önemli bir rol oynayacak olan halkların hareketini gün güçlendirecek bir etken, siyasi yolların ustalıklı ve dinamizmle kullanılmasıdır.

Bazılarına göre, toplar, tüfekler, saldırı planları karşısında siyasi yollar tesirsiz kalan «kâğıt parçaları»dır, lâfazanlıktır. Bu iddia saçmadır. Siyasi yollar varolan bir bütünün bir unsurudur, soyut bir şey değildir. Kitleler harbin lüzumsuz, haksız, ahlâkdışı olduğunu anladıkları anda, halktan kanlı fedakârlıklar isteyen yöneticiler, ülkeyi maceraya sokacak vakit bile bulamazlar. Bunların sonu genellikle kötü olur. Tarihte bu gerçeğin çeşitli örneklerini görebiliriz.

Devletin bir takım anlaşmalarla bağlanmış olduğu, çeşitli garantiler vermiş olduğu hallerde, halkın haklı diye baktığı teklifler, istekler karşısında, bu çeşitli taahhütleri yerine getirmek istemeyen yöneticiler, derhal büyük bir tepki ile karşılaşır. Tecrübelerin gösterdiği gibi, saldırganlar genellikle geniş halk tabakalarını, savaşın lüzumlu ve haklı, hiç değilse kaçınılmaz olduğuna inandıracak bir ortam yaratmak zorundadırlar. Bu davranışa karşı siyasi yollara başvurmak çok faydalı olabilir.

1930 yıllarında Hitler'in Avrupada yarattığı ortamda, sınırların ve anlaşmaların ihlali artık olağan bir şey olmuştu. Bütün Batılı devletler, başka devletleri ortadan kaldırma suçuna kotılıyorlardı. Bu ortam, savaşın patlak vermesini kolaylaştırdı. İkinci Dünya Savaşından sonra ise, Batı Almanya'daki intikam isteyen güçler, Hitlerin kullandığı numaralara kolay kolay başvuramazlar. Çünkü bu güçler, bugün sosyalist dünyanın ihtarları ile, çeşitli sorunlara teklif ettiği çözüm yolları ile (özellikle Doğu Alman Cumhuriyetinin ileri sürdüğü tekliflerle) karşılaştılar. Bütün bu teklifler Batı Almanya halkı üzerinde derin etkiler yaptığı için, bugünkü Federal Almanya hükümeti taktikini değiştirmek zorunda kaldı.

Karlovy Vary konferansında teklif edilen Avrupa güvenliği programı uygulandığı takdirde, Avrupada saldırıyı kolaylaştıracak bir ortamın yaratılması son derece güçleşir. Demek oluyor ki Karlovy Vary konferansında tespit edilen yolların ve Avrupada barışı sağlama imkânlarının gerçekleşebilmesi için yürütülen savaş uğruna harcanan çabaların gerçekten faydalı olacağını; Avrupada ile ilgili saldırgan plânlara savaşa büyük faydalar sağlayabileceğini Avrupa halk kitlelerine anlatmak şarttır.

General Dayan'ın Arap ülkelerine karşı saldırıya geçmesini kolaylaştıran unsurlardan biri, hiç şüphesiz, İsrailde saldırıya elverişli bir ortam yaratmak üzere varolan şartların kullanılması olmuştur. İsrailin önleyici bir harekete geçme hakkına malik olduğunu iddia eden emperyalistlerin propagandası, saldırının ilk günlerinde oldukça önemli başarılar elde etti. Oysa İsrailin bu hakkını kabul etmek, bütün saldırılara göz yummak demektir. Bugün İsrail yıldırım savaşında eline geçirdiği toprakları geri vermedi, ama siyasi durumu çok güçsüzleştirdi. Emperyalist kayıncıları da, aynı duruma düştüler. Oysa saldırgan İsrailin gerçek amaçlarını, yani komşu devletlerin başkentlerini zaptetmek, bu ülkelerdeki rejimleri yıkmak amaçlarını, gerçekleştirmesine siyasi yollarla engel olundu. Bugün artık, emperyalist-aleyhtarı güçler için, mesele, siyasi yollara başvurarak, saldırgan İsraili aldıklarını geri vermek, ordularını eski sınırlarına çekmek zorunda bırakmaktır. Bu mücadelenin başarıya ulaşması, Arap ülkelerinde emperyalist-aleyhtarı ve demokratik değişimler yapma isteğine bağlıdır. Hiç şüphesiz, siyasi yollar, zırhlı bir zırhlı tümenin yapacağı ani tesiri yapamaz. Ama siyasi güçler dengesinde meydana gelen gerçek değişikliğe dayanan başarı çok daha uzun süreli olur. Saldırının kârlı bir iş olmadığı prensibinin kabul edilmesi, bütün halkların gerçek menfaatine hizmet eder.

Siyasi yolların gerçekten etkili olabilmesi için, başlıca şart, kitlelere siyasi sorunların gerçek niteliğini anlatmak, ileri sürülen teklifleri bildirmektir. Milletlerarası sorunlara karşı günden güne artan ilgi, sosyalist dünyanın günden güne yükselen itibarı, bu bakımdan çok olumlu şartlar meydana getirmektedir. Ama hiç şüphesiz, başarı her şeyden önce, her ülkedeki barışçı güçlerin yürüteceği kararlı harekete bağlıdır.

Emperyalist saldırılara karşı bu derece eksiksiz bir savaşın yürütülmesinde, emperyalist-aleyhtarı güçler arasındaki karşılıklı analiz ve dayanışma çok önemli bir rol oynuyor. Emperyalist-aleyhtarı güçler ellerindeki kozları nasıl kullanmalıdır? Karşımıza çetin sorunlar çıkaran bir soru da budur. Buna verilecek cevap, temel meselelerde birleşme isteğine ve karşılıklı saygıya dayanmalıdır.

Salırgan güçler şanslarını daima, bu birliğin varolmadığı veya zayıf olduğu anlarda deniyorlar. Emperyalistlerin saldırılarına en yüzsüz, en kanlı, ve en süreli saldırılarına Viyetnamda – yani Çinli yöneticilerin hareket birliğine yanaşmamasını en acı şekilde duyan ülkede – girişmiş olmaları, elbet bir tesadüf değildir.

Emperyalist-aleyhtarı dayanışma, çok çeşitli güçlerin meydana getirdiği ortaklık demektir. Bu ortaklığı teşkil eden unsurlardan herbiri, dayanışmaya doğrudan doğruya bağlı olmayan bir takım sorumluluklar taşır. Emperyalist saldırısı karşısında, ewelâ her ülke kendi kaderinden sorum-

ludur. Dayanışma, başkalarının yardımı ve desteği fevkalâde önemli ve etkili olmakla beraber, dayanışma kendi sorumluluklarını yerine getiren ülkeye ancak faydalı olabilir. Emperyalist askeri saldırılara uğramış halklar bu gerçeği daima anlamışlardır. Uluslararası dayanışma «her şeyin dışardan düzeltileceği» anlamını veren gerici propagandadır.

Dargörüşlü bir milliyetçilik uluslararası dayanışmayı güçleştirdiği güçsüzleştirdiği takdirde, *bu durumundan faydalanan emperyalizmdir.* Çağımızda, yani yeni yeni milletlerin tarih alanına çıktığı bir dönemde, meydana gelen bir takım ihtirasları körüklemek, emperyalistlere fayda sağlar. Halklar bundan ancak zarar görür. Bugün dünya işçi hareketi, emperyalist-aleyhtar cephe içinde, proleteraya enternasyonalizmi ilkelerine, bütün dünya emekçileri arasındaki dayanışmaya saygı gösterme sorumluluğunu daha da büyük bir titizlikle yerine getirmelidir.

Emperyalist saldırıya karşı yürütülen savaşta ortaya çıkan yeni sorunlar, yeni ödevler, objektif durumda yeni sorunlara yol açarak meydana gelen değişikliklere sıkı sıkıya bağlıdır. Bu sorunlara karşı işçi sınıfının marksist-leninist partilerine düşen ve birliğini zorunlu kılan sorumluluğu göz önünde tutarsak, dünya durumu hakkında ortak bir hüküm verme, gereken sonuçları çıkarma zamanının geldiğini söyleyebiliriz. 81 komünist ve işçi partisini bir araya getiren 1960 Moskova Konferansının yayınladığı Ortak Bildiride tespit edilen hattı uygulamak ve geliştirmek şarttır. Bu ödevine komünist ve işçi partilerini bir araya getirecek yeni bir konferans ancak yerine getirebilir.

Avrupanın güvenliği sorunu ve komünistler

Jan Prazsky

24–26 Nisan 1967 tarihleri arasında Karlovy Vary’de toplanan Avrupa ülkeleri komünist ve işçi partileri konferansı, Avrupa halklarının, işçi sınıfının, demokratik, ilerici, barıştan yana bütün güçlerinin hayatında önemli bir siyasi olay teşkil etmiştir. Öte yandan, bu konferans, gerek dünya işçi hareketinde, gerekse kurtuluş ve devrimci hareketindeki kardeşlik bağlarının gelişmesini sağlayan yeni bir aşama da olmuştur. Halkların yürüttüğü savaş, devletlerarası ilişkilerin normalleşmesi, halkların güvenliği ve Avrupadaki toplumsal ilerleme bakımından da bu toplantı olağanüstü bir önem taşımaktadır.

1

Avrupa kıtasının iki kesimi – yani komünistlerin, toplumu yöneten güç haline geldiği sosyalist Avrupa ile, komünist partilerinin, işçi sınıfının, halk kitlelerinin menfaatlerini, sosyalizm davasını savunmak üzere kahramanca savaştığı kapitalist Avrupanın komünist ve işçi partilerinin temsilcileri, Avrupa halklarının temel çıkarlarını ilgilendiren sorunları incelemek üzere Karlovy Vary’de toplandılar. Şu önemli noktaya da değinelim: İspanya, Portekiz ve Yunanistan gibi ülkelerde, bu partiler kıyıcı faşist diktatörya şartları ve gizlilik içinde savaşmak zorundadır.

Bu konferansın, toplanması ve yürüttüğü çalışmalarda başarılı sonuçlar elde etmiş olması, bize bir kere daha şunu açıklıkla belirtti: Dünya komünist hareketi günden güne uluslararası birliğe; gerek emperyalizme, gerekse Avrupadaki temsilcilerine karşı, harbi engellemek, halklara mutlu bir gelecek sağlamak üzere yürütülen savaşta hareket birliğine doğru gitmektedir.

Karlovy Vary Konferansı titizlikle hazırlanmış; belirli konular tartışmak, çözümü ortak çabalar gerektiren, barıştan yana olan bütün güçlerin ortak hareketini kolaylaştıracak olumlu şartları sağlayacak olan temel sorunları incelemek üzere tertiplenen, çok-taraflı konferansların lüzumunu ve faydalarını bir kere daha belirtti. Konferansta temsil edilen komünist partileri, mutlak bir bağımsızlık, eksiksiz bir egemenlik içinde, hareket ediyor; ama bu partiler, Avrupa barışının geleceği; Amerikan ve Batı-Alman emperyalizminin saldırgan çabalarına karşı savaşarak, Avrupa halklarının barışçı gelişmesini ve güvenliğini sağlamak isteyen bütün demokratik ve ilerici güçlerin hareket birliği bakımından taşıdıkları uluslararası sorumluluğu da şuurla anlıyorlar.

Avrupa komünistlerinin bu ortak iradesi, Karlovy Vary Konferansınca kabul edilen belgelerde («Avrupa barışı ve güvenliği için» başlıklı Bildiri, Viyetnam halkına yardım Çağrısı, Yunanistan olayları ile ilgili Açıklama) dile getirilmiştir.

Herhangi bir «aşılması imkânsız anlaşmazlık»la Karlovy Vary toplantısının başarısızlığa uğramasını bekleyen komünizm düşmanlarının bütün hesapları ve umutları boşa çıkmıştır. Baylar kötü yanılmışlardır. Bugün artık, Avrupa komünist partilerinin toplantısında elde edilen sonuçların bu «peygamber»lerin tahminlerine hiç de uygun düşmediği anlaşılmıştır. Karlovy Vary Konferansı bize bu gerçeği açıklıkla ispatlamıştır. Toplantıya katılan bütün komünist ve işçi partilerinin temsilcileri arasında, Avrupanın siyasi hayatını ilgilendiren temel sorunlara karşı tam bir görüş birliği vardır. Bazı sorunları değerlendirirken ortaya çıkan önemsiz görüş farkları tabiidir. Bu farklar kardeş partilerin faaliyet yürüttüğü ülkelere gelişme özelliklerini yansıtmaktadır. Bu farklar mutlak bir özgürlük içinde dile getirildi; bugünkü durumu köklerine kadar incelemek, Avrupa güvenliği ve barışı sorunlarına en etkili çözüm yolları sağlamak amacı hep göz önünde tutuldu. Burjuva propagandasının bir güçsüzlük diye göstermeye çalıştığı yön, gerçekte Konferansın en olumlu yönünü teşkil etmiştir.

Kabul edilen belgelerde, kardeş partileri temsil edenlerin yaptığı konuşmalarda – Marksist-Leninist bir incelemeden hareket ederek ve pratik savaş tecrübelerini genelleştirerek – bugünkü milletlerarası durumla, Avrupada yürütülen sınıf savaşı ile ilgili somut sorunlar yaratıcı şekilde ele alınmıştır.

II

Avrupa güvenlik sorunlarını inceleyen bu Konferans, Viyetnam halkına yardım için bir Çağrı, ve Yunanistanla ilgili bir Bildiri ile çalışmalarına başladı. Bu da, kıtamızın güvenliği sorunları konusunda, Avrupa komünistlerinin geniş görürlüğünü ve gerçek enternasyonalizmini ispat etmektedir. Komünistler Avrupada barış ve güvenlik uğruna yürütülen mücadele ile, bütün dünyada demokrasi, toplumsal kalkınma ve milli kurtuluş uğruna yürütülen savaş arasındaki bağların ne derece sıkı olduğunu bilinçle biliyorlar.

Komünist partileri, Amerikan emperyalizminin Viyetnamdaki saldırısını şiddetle yererek enternasyonalizmini ispatladı. Birleşik Amerika Devletleri Viyetnam Demokratik Cumhuriyetindeki bombardımanlarını şiddetlen-dirdiği sırada, Karlovy Vary'de toplanan komünistler, kahraman Viyetnam halkıyla dayanışma hallerini kuvvetle belirttiler. Demokratik Viyetnam Cumhuriyeti hükümetinin, Güney-Viyetnam Kurtuluş Cephesinin haklı isteklerini tamamen desteklediklerini açıkladılar. Karlovy Vary Konferansının Çağrısında şöyle denilmektedir: «Özgürlüğü ve bağımsızlığı uğruna yürüttüğü haklı savaşta, kahraman Viyetnam halkına daha da geniş bir

destek sağlamak kararında olduğumuzu açıklarız. Bu destek, halk kitleleri arasında kampanyalar yürütmek, para ve sağlık malzemesi toplamak, Viyetnam hükümeti böyle bir istekte bulunduğu takdirde, gönüllü asker göndermek vb. gibi çeşitli şekiller almaktadır.»

SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri L. Brejnev yoldaşın, Karlovy Vary Konferansında belirttiği gibi: «SBKP Merkez Komitesi ve Sovyet hükümeti, savaşı Viyetnam yardım konusunda, bu yardımı planlamak ve gerçekleştirmek üzere Çin Komünist Partisi Merkez Komitesiyle geniş bir hareket birliği yürütmeye daima hazırdır.» Avrupanın güvenliğini sağlamaya çalışan Avrupa komünistleri, bütün dünya halklarına karşı da yüklenmiş oldukları enternasyonalizm ödevlerini yerine getirmektedir.

Konferansta söz alan delegelerin hepsi, şu önemli noktanın üzerinde durmuştur: Bugünkü şartlar içinde Avrupanın güvenliği uğruna yürütülen savaş, dünya devrimci hareketinin ve milli kuruluş hareketinin temel unsurlarından birini teşkil ediyor. Avrupanın güvenliği meselesi, bölgesel bir sorun, Avrupa halklarının bir iç meselesi değildir; dünyanın diğer sorunlarından ayrı tutulamaz.

Avrupada emperyalizme karşı yürütülen savaşta elde edilen her başarı, emperyalist ve sömürgeci cepheyi zayıf düşürmekte, Avrupa halkları ile diğer dünya halkları arasında komünist partilerin büyük önem verdiği yeni ilişkilerin kurulmasına yardım etmektedir.

Karlovy Vary Bildirisinde belirtildiği gibi «Eskiden beri emperyalizme, sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe karşı savaşı komünistler, henüz milli kurtuluşları uğruna savaşı halklarla dayanışmalarını güçlendirecektir. Komünistler, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkeleri ile kurulan, bağımsızlığa, egemenliğe, saygı göstererek, iç işlere müdahale etmeden, karşılıklı menfaatleri koruyacak iktisadi işbirliği, ve daha gelişmiş ülkelerin, iktisadi, toplumsal ve kültürel kalkınma yoluna daha yeni girmiş, yeni kurtulmuş ülkelere sağlayacağı etkili yardım temeline dayanan yeni ilişkilerin geliştirilmesi için çaba sarfedecektir.»

Konferansa katılan parti temsilcileri şu noktayı da belirttiler: Avrupada barışı sağlamak için yürütülen savaş, Avrupa ülkelerinin, faşist ve askeri diktatoryalara karşı ve ilerici demokratik bir gelişme uğruna yürüttükleri savaştan ayrı tutulamaz. Bütün temsilciler, İspanyada ve Portekizde işçi sınıfının, ve bütün demokratik güçlerin yürüttüğü savaşı tamamiyle desteklediklerini, bu güçlerle tam bir dayanışma halinde olduklarını belirttiler. Konferansa katılanlar Yunanistandaki gerici askeri hükümet darbesini, militarist güruhun demokratik güçlere karşı giriştiği baskıyı aynı şiddetle yerdiler.

Bugünkü şartlar, güvenliğin, ilerlemenin, barışın, birbirinden ayrı tutulamayacağını iddia eden tezi daha da kesinlikle doğrulamaktadır. Bunun nedenleri bir yandan insan toplumundaki bütün faaliyet alanlarında şiddetlenen beynelmilleştirme süreci, ulaştırma araçlarında sağlanan muazzam gelişme gibi objektif etkenlerdir; öte yandan da, dünyanın her

yerinde, her kıtada, dünyanın her bölgesinde hep aynı güçler arasında yürütülen savaşlardır: Yani bir yandan, dünya emperyalizmi, başında dünyanın candarması ve dünya gerici güçlerin önderi haline gelen Amerika Birleşik Devletleri, öte yandan sosyalist kampının, dünya işçi sınıfı ve milli kurtuluş hareketi ile kurmuş olduğu birlik.

Bütün insanlığın, Alman faşizmi yenilgiye uğradıktan sonra Avrupa kıtasının barışçı ve etkili bir gelişmeye kavuşacağını sanan Avrupa halklarının umutları kısmen ancak gerçekleşebildi. Avrupanın doğusunda, Alman faşizmi teslim olduktan sonra devrimci ve sosyalist dönüşümler, dünya sosyalist sistemini meydana getirdi. Ama Batı Avrupada biraz değişik şekiller almakla beraber, emperyalizmin çağdaş politikasının bütün özellikleri gelişti. Amerikan emperyalizmi ile yeniden kurulan Batı Alman emperyalizmi arasında gerçekleşen ortakyaşıma hali bu gelişimi dile getirmektedir.

Batı Avrupada gerici evrim, 1945 den sonra, Batılı emperyalist Devletlerin Yalta ve Potsdam kararlarını sistemli bir şekilde baltalaması ile başladı. Bu evrim 1949'da, Atlantik Paktının kurulmasına yol açtı. Burada da Amerika başlıca rolü oynadı. Atlantik Paktı temelinde kurulan emperyalist askeri ve siyasi bloklar sisteminin yanı sıra, isteri haline gelen komünizm düşmanlığı bütün kapitalist dünyayı sardı. Bu gerici gelişmenin bir sonucu da, intikam politikası ve aşırı silâhlanma yoluna giren Batı Alman devletinin kurulması olmuştur.

1950 yıllarında Batı Avrupa ülkelerinin burjuva hükümetleri Amerikanın Batı Avrupadaki tekeline güçlendirmek, Alman emperyalizminin NATO'nun içinde ve dışında durumunu kuvvetlendirmek amaçlarını güden bir politika izlediler.

NATO ülkelerinin 300. milyar doları aşan askeri masrafları, Batı Avrupa topraklarında kurulan 7.000'den fazla atom rampaları, kıtamızın bu bölümünü tehlikeli bir silâh deposu haline getirdi. Tehlikeyi bir kat daha arttıran bir etken de, bugün 500.000 kişilik, en modern silâhlarla donatılmış Bundeswer'e dayanan Alman emperyalizminin yeniden güçlenmesidir. Bugün NATO teşkilâtının Avrupadaki en büyük gücü, bu Alman emperyalizmidir. Bundeswer'in Hitler ordusunun geleneklerini açıkça devam ettirdiğini unutmıyalım.

1965-1966 mali yılı içinde, Federal Almanya askeri amaçlara 4,6 milyar dolar (yani bütçe masraflarının % 32'sini ve milli gelirin % 5,7'sini) sarfetmiştir. Bu masraflar Batı Avrupanın diğer ülkelerinde askeri amaçlara ayrılan paranın çok üstündedir. Bugün Batı Almanya çeşitli savaş malzemesi imal ediyor. Askeri denizaltıları yapıyor. Ordusu Amerikan atom rampalarını kullanmayı öğrendi. Teknik ve ekonomik alanlarda Federal Almanya atom silâhları üretecek hale gelmiştir.

Bu tehlikeli eğilimler gelişirken, Batı Almanyada nea-nazi güçler kuvvetlenmektedir. Federal Almanya İkinci Dünya savaşından sonra tespit edilmiş sınırları kabul etmeyen, nükleer silâhlar isteyen, Hallstein doktri-

nine dayanarak, bütün Almanyayı temsil ettiğini iddia eden, böylelikle Alman Sosyalist Devletini yutmak niyetini açıkça belirten tek devlettir. Bütün bu gerçekler, bütün insanlığı mahvedebilecek bir felâketin yaklaştığını göstermektedir. Bu felâketi önlemek için, bu tehlikeye yol açan sorunlara barışçı çözüm yolları bulmak zorunludur. Bütün Avrupa halklarının menfaatleri bunu gerektirmektedir. Çünkü Wladislaw Gomulka'nın belirttiği gibi: «Avrupada sosyalizmle emperyalizm arasında silâhlı bir çatışma patlak verdiği takdirde, bu çatışmanın – bölgesel de olsa artık hudut tanımayacak bir dünya nükleer harbi haline gelmesi ihtimalı yüz defa daha varittir.»

Komünistlerin, ve bütün ilerici güçlerin ödevi, Avrupada barış ilişkilerini normal hale getirmek; barıştan yana bütün güçleri seferber ederek, bombalar yağmaya başlamadan, etkili bir hareket yürütmek, Amerikan emperyalizminin, Avrupada bir dünya savaşı daha yaratma yolunu tutmuş Batı Alman emperyalizminin saldırılarını ve kışkırtmalarını engelleyebilmek için gereken şartları ve garantileri yaratmak ve sağlamaktır.

Avrupa komünist partilerini temsil edenler, milletlerarası sorumluluklarını bilinçle idrak ederek, kolektif güvenliği sağlamak, Avrupanın gelişmesine barışçı bir alternatif bulmak zorunluluğunu kesinlikle belirtirken, yukarıda saydığımız şart ve etkenleri göz önüne tutmuşlardır.

Avrupa güvenliği olanakları bakımından, bazı Batılı devletlerin dış politikasında meydana gelen olumlu süreçler büyük önem taşımaktadır. Bu süreçleri meydana getiren etkenler, herşeyden önce, kuvvet politikası, atom şantajı anlayışında derin bir buhranın belirmesi; «komünizm tehlikesi» masalının artık etkisiz kalmasıdır. Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist devletlerin izlediği, ayrı ayrı toplumsal rejimli devletlerin barış içinde yan yana yaşaması prensibine yönelmiş, etkili dış politika, komünist ve işçi partilerinin yürüttüğü mücadele, kitle hareketleri, Batı Avrupanın kamu oyununda geniş kesimlerin sarfettiği çabalar, bütün bu etkenler emperyalistlerin Avrupada izlediği saldırgan politikayı başarısızlığa uğrattıyor, milletlerarası gerilimi arttırmaya çalışan politikalarına şiddetli darbeler indiriyor. Günden güne gücü artan sosyalist ülkelerin sağladığı olumlu örneklerin etkisiyle gelişen bu değişiklikler, emperyalist blokların izlediği politikanın temelini sarsmakta, uzak görüşlü Batılı liderleri NATO'nun faydalarından şüpheye düşürmektedir. Bu da Dulles-Adenauer döneminde kurulan komünist-aleyhtarı planları başarısızlığa uğrattı, Batı Avrupa ülkelerinde Amerikanın iktisadi ve askeri vesayetinden kurtulma eğilimini kuvvetlendirdi. Fransız hükümeti NATO Genel Kurmayının emrinde bulunan askeri birliklerini geri çekti. Batı Avrupa Devletlerinin çoğunun milli menfaatleri ile; Batı Almanya emperyalizminin intikamcı ve saldırgan amaçları, gerek NATO içinde, gerekse Batı Avrupada hâkim bir duruma geçme istekleri arasında beliren çelişmeler, günden güne keskinleşmektedir. Atlantik, teşkilâtında üye bulunan küçük ülkelerde tarafsızlık eğilimi artmaktadır. Bu ülkeler Amerikanın ve Batı Almanyanın

bugün izlediği maceracı politikasının tehlikesini bilinçle anlamaya başlamıştır.

Öte yandan bir süreden beri Batı Avrupanın bazı ülkelerinde gerek sosyalist ve sosyal-demokrat hareketinde, gerekse hristiyan çevrelerinde, milletlerarası gerginliğe son verebilecek, barış ve toplumsal kalkınma sorunlarına yeni bir açıdan bakma eğilimleri belirmiştir. Çeşitli sendikalarla çeşitli demokratik teşkilâtlar arasında temas ve işbirliği olanakları meydana çıkmıştır. Bu şartlar içinde, Karlovy Vary Bildirisinde belirtildiği gibi: «Komünistler, sosyalistler ve hristiyanlar arasında yürütülecek ortak hareket, kıtamızda barışı sağlayabilecek olumlu bir etken haline gelebilir.»

Olumlu ve olumsuz etken ve eğilimlerin karşılıklı etkileleri, Avrupa komünistlerinin – h/her partinin yürüttüğü savaşa özgü şartlara bağlı olmaksızın – hareket etmek zorunda bulundukları bugünkü şartları tayin etmektedir.

III

Komünistler Avrupanın kolektif güvenliğini sağlamak üzere savaşırken subjektif düşüncelerle, veya şartların zorunluluğu yüzünden hareket etmiyorlar. Avrupa komünist partileri kıtamızda güvenlik ve barış uğrunda savaşan güçlerin öncülüğünü yapmıştır daima. 1920 yıllarında, komünistler gerici güçlerin kurmuş olduğu Sovyet aleyhtarı planlara karşı, barış ve silâhsızlanma uğrunda savaşan onlardı. 1930 yıllarında, Almanyada Nazi diktatoryasının kurulmasıyla, Avrupa politikasında bir kolektif güvenlik sisteminin kurulması meselesi, günün en önemli sorunu haline gelince, de onlar ön planda savaştilar. İkinci dünya savaşından sonra Avrupanın batısında ve doğusunda bütün komünistler, Avrupayı bloklara bölme politikasına, soğuk harp politikasına, Alman militarizmini hortyatma politikasına, «harbin eşiğinde denge» ve sosyalist ülkelere, Batı Avrupadaki demokratik ve ilerici harekete karşı «sertlik» politikasına karşı yürütülen savaşlarda daima ön safta bulundular.

Şanlı geleneklerine, savaş tecrübelerine dayanan, bugün Avrupada barışın garanti altına alınabilmesi için bütün çabalarını sarfeden Avrupa komünist ve işçi partileri, Karlovy Vary toplantısında, benimsemiş oldukları cesaretli, çetin, ama gerçekçi amacı açıkladılar: «Çeşitli milli şartlar içinde çalışan biz komünistler, bir kolektif güvenlik sisteminin; her çeşit saldırı olanaklarını ortadan kaldıracak, Avrupada ve bütün dünyada devamlı barışı sağlayacak devletlerarası ilişkilerin kurulması için çabalarımızı esirgemeyeceğiz.»

Komünistler ayrı ayrı toplumsal düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşaması prensibi temeline dayanan bir kolektif güvenlik sisteminin kurulması için geniş bir hareket programı tespit edip, bu programı bütün Avrupanın kamu oyuna, bütün siyasal ve toplumsal güçlerine teklif ettiler.

Bu anlayışın anlamı ve amaçları «Avrupa güvenliği» kavramının çerçevesini aşiyor, barışçı güçlere daha geniş olanaklar ve perspektifler açıyor.

Bu dinamik programda yer alan tekliflerin ilk kısmında, İkinci Dünya Savaşının ve savaş-sonrası gelişmelerin meydana getirdiği Avrupa gerçeklerinin bütün devletlerce tanınması istenmektedir. Avrupanın toprak-devlet – toplumsal – siyasal haritasında meydana gelmiş bu değişikliklerin büyük bir kısmı, Avrupa demokratik ve ilerici hareketinin, bütün barışçı güçlerin sarfettiği uzun ortak çabaların sonucu olmuştur.

Avrupanın bugünkü durumunun incelemesinden hareket eden Karlovy Vary Konferansı şu gerçeği belirtmiştir: Avrupada barıştan, demokrasi-den ve ilerlemeden yana olan bütün güçler, çabalarını Orta Avrupadaki ilişkilerin normal hale getirilmesi, İkinci Dünya Savaşından doğmuş siyasi sonuçların tanınması sorununun çözülmesine ayırmalıdır. Bu sorunun çözülmesi ise, Federal Almanyanın savaştan sonra tespit edilen sınırların – özellikle Oder-Neisse sınırının, iki Alman devleti arasındaki sınırın – şartsız kabulüne; temelinde hukuk kaidelerine aykırı olan Münih Anlaşmasının, bütün sonuçları ile, lağvedilmesine bağlıdır. Avrupa Devletleri arasında, karşılıklı barışçı anlayışın gelişebilmesi için, iki egemen Alman devletinin varlığı kabul edilmelidir; Federal Almanya bütün Almanyayı temsil etme iddiasında vazgeçmelidir; Batı Almanyadaki intikamcı politikaçıların nükleer silâhlara sahip olmalarına, bu silâhları dolaysız, veya, çok-taraflı, Atlantik veya Avrupa nükleer gücü yolu ile – dolaylı şekilde elde bulundurmalarına engel olunmalıdır. Bundan başka yol yoktur.

Bu şartlar içinde, Avrupa işçi sınıfı ile Avrupa ilerici güçler için, başlıca ödev, Avrupada yeni bir durumun yaratılmasına etkili bir şekilde katılmaları, bütün devletler arasında egemenliğe ve eşitliğe gösterilecek saygı temeline dayanacak yeni barış ve işbirliği ilişkileri geliştirmek amacını güdecek, son derece ivedili hedeflerin gerçekleştirilmesi için çabalarını birleştirmeleridir. Bu nedeffer arasında: bütün ülkelerle Demokratik Alman Cumhuriyeti arasında; iki Alman devleti arasında; bağımsız bir siyasi varlık olarak Batı-Berlik ile Demokratik Alman Cumhuriyeti arasında diplomatik ilişkilerin kurulması ve normal hale getirilmesi ilk planda gelmektedir.

Alman halkının ilerici güçleri, Almanya tarihinden ders çıkarmasını bildiler; nazizmin yıkılışından sonra, bu güçler ülkenin doğusunda işçi ve köylü bir Devlet kurdulad. Bu devletin gelişmesi ise, Alman emperyalizminin yarı-gücünü yok etti. Demokratik Alman Cumhuriyeti, bugün sosyalist dünyanın güçlü bir unsuru, Alman halkının bütün barışçı ve demokratik güçlerinin kalesi haline geldi. Karlovy Vary Bildirisinde belirtildiği gibi: «Alman Demokratik Cumhuriyetinin tanınması, egemenlik haklarının savunulması, Avrupa güvenliği uğrunda yürütülen savaşın başlıca hedeflerinden biridir. Barış kampında yer almış bir sosyalist Alman Devletin varlığı ve gelişmesi, sadece Alman halkı için değil, bütün Avrupanın barışı bakımından da fevkalâde büyük bir önem taşımaktadır.»

Bugünkü Sonn hükümeti karşılıklı anlaşma ve barış davasına lâfla değil

de, gerçekten hizmet etmek niyetinde ise, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin haklı isteklerini kabul etmek zorundadır. Ama Federal hükümeti, Bonn'un gerçekten yön değiştirdiğini gösterecek, Demokratik Alman Cumhuriyetine ve diğer sosyalist devletlere karşı ileri sürdüğü intikamcı iddialardan vazgeçtiğini kesinlikle ispatlayacak, herhangi bir karara varmayan, lâftan ileri gitmeyen siyasi manevraları insanda sadece kuşku uyandırıyor. Avrupadaki, Federal Almanyadaki demokratik ve ilerici güçlere düşen başlıca vazife, Federal Almanyada demokrasiyi savunmak ve genişletmek; Alman komünist partisinin kanunen tanınmasını, neo-nazi örgütlerin, intikamcı propagandaların yasaklanmasını, Almanya tarihinde daima en korkunç gerici güçlerin diktatorya metotlarını kabul ettirmek, saldırgan harpler hazırlamak için başvurdıkları olağanüstü tedbirler kanunlarının yürürlükten kaldırılmasını sağlamak üzere, çok geniş bir baskı düzenlemek ve geliştirmektir.

Karlovy Vary Konferansının çalışmaları ve sonuçları şu önemli gerçeği kesinlikle ispatlamıştır: Ne sosyalist Avrupa ülkeleri, ne de Avrupa işçi ve demokratik hareketi, Federal Almanyayı Avrupada kolektif güvenlik ve barışı işbirliği uğruna yürütülen savaşın dışında bırakmak niyetindedir. Sosyalist ülkeleri, Avrupa işçi ve demokratik hareketi, gerçekçi bir tutum takınan, Bonn hükümetinin intikamcı politikasını katiyen benimsemeyen, davranışları ile Avrupadaki işbirliğin geliştirilmesinde, barış ve ilerleme uğruna yürütülen savaşta çabaların birleşmesinde, kendilerine güvenilebileceğini ispatlayan Batı Alman güçlerine karşı büyük bir sempati duymakta, onları desteklemektedir. Sosyalist ülkelerle Federal Almanya arasındaki ilişkilerin, sosyalist ülkelerin Federal Almanya ile çeşitli temaslar kurma niyetlerinin alacağı şekil, Batı Almanyadaki bu olumlu eğilimlerin etkisine ve gelişmesine bağlıdır.

Avrupa güvenliğini ilgilendiren ikinci sorun grubu ise, Karlovy Vary Konferansının kabul ettiği kararlarda yer alan; Avrupa Devletleri arasındaki ilişkilerde yeni unsurlar geliştirmeyi amaç edinen önemli tekliflere bağlıdır. Mesele, her şeyden önce, karşıt iki askeri blok gibi bir özellik taşıyan bugünkü duruma etkili bir alternatif sağlayacak, karşılıklı anlaşmalar ve kolektif güvenlik garantilerinin kurulmasına çalışmaktır. Atlantik Parti 1969'da sona erecektir. Bu blokun uzatılması için sarfedilecek çabaları sonuçsuz bırakabilecek, barış olanaklarını geliştirebilecek çeşitli teklif ve imkânları kullanma fırsatı, Avuranın bütün barışçı ve gerçekçi güçlerinin eline geçebilecektir. Karlovy Vary Konferansında, bu konudaki bütün konuşmalar ve kararlar, sosyalist ülkelerin milletlerarası sorunlara karşı benimsediği yapıcı tutumu; Atlantik Paktının ortadan kaldırılması ve Avrupada etkili bir güvenlik sisteminin kurulması şartıyla Varşova Paktına son vermeye kararlı olduklarını bir kere daha ispatlamıştır.

Avrupa komünistleri, Avrupa barışını ve güvenliğini sağlamak üzere gerçekçi bir program tespit etmek istiyorlar. Uluslararası sorunlara etkili bir çözümlü getirmek, silâhlı yarışını durdurmak veya sınırlandırmak,

uluslararası gerilimi azaltmak üzere, Avrupa devletlerinin bir konferans halinde toplanmasını teklif ediyor; bütün Avrupa parlâmentolarını bir araya getirecek bir konferans teklifini destekliyorlar.

Hiç şüphesiz, bütün Avrupa devletlerinin karşılıklı ilişkilerinde şiddetten vazgeçmeyi, birbirinin iç işlerine karışmamayı taahhüt altına alacak anlaşmalara ve belirli garantilere dayanan genel bir muahedenin imzalanması; hükleer silâhların yapılmasını yasaklayan bir anlaşmanın kabul edilmesi; Avrupada bazı bölgelerin atomsuz bölge haline getirilmesi, silâhlanmanın arttırılamıyacağı veya azaltılacağı bazı bölgelerin tespiti gibi, kısmi tedbirlerin kabulü; yabancı ülkelerde bulundurululan askeri güçlerin geri çekilmesi; yabancı askeri üslerin kaldırılması vb. gibi teklifler kabul edildiği takdirde, silâhsızlanma alanında yeni olanaklar yaratılabilir, Avrupadaki ilişkilerin normal bir hale getirilmesi imkânları artabilir. Bu bakımdan, Karlovy Vary Konferansının Akdenizdeki Altıncı Amerikan Filosunun faaliyetlerine son verilmesini isteyen talebi, önemli ve çok ivedili bir istektir. Bütün Güney Avrupa ülkeleri bu talebi desteklemektedir. Arap ülkeleri de bu talebin kendi milli çıkarlarını savunduğunu biliyorlar.

Konferansa katılan bütün temsilciler, demeçlerinde, bazı ufak ülkelerin tarafsızlık isteğine saygı gösterilmesi lüzumunu, tarafsızlık statüsüne, barışın korunmasına faydalı bir tutum diye bakma zorunluluğunu belirttiler.

Karlovy Vary Konferansının büyük bir özelliği de, Avrupa barışı ve güvenliği kavramaları en çeşitli şartlar içinde ve en geniş anlamda ele alınırken ve tespit edilirken gösterilen dinamizm olmuştur. Bu da, bir bakıma, Konferansta incelenen üçüncü sorun grubunu teşkil etmiştir. Bu konu ile ilgili teklifler arasında, sosyalist ülkelerle kapitalist ülkelerin iktisadi ve ticari ilişkilerinde devam eden suni engelleri kaldırma, bilimsel, teknik ve kültürel işbirliği ve ticaret alanlarında iki tarafın çıkarlarına uygun düşecek ilişkiler kurma ve geliştirme tekliflerini sayabiliriz.

Ama mesele, sadece soğuk harpten kalmış sınırlayıcı veya ayırmedici tedbirlerin kaldırılması ile bitmiyor. Her şeyden önce Avrupada bilimsel ve teknik devrim çağına uygun düşecek üstün nitelikli bir işbirliğini geliştirecek yeni yollar aramak şarttır. Bu bakımdan SBKP delegasyonu başkanı L. Brejnev'in konke teklifinin açtığı ufuklar çok geniştir: nükleer araştırmalarda çok-çeşitli işbirliği imkânları, nükleer enerjinin barışçı yollarda kullanılması, Avrupa deniz ve nehirlerinin kirlenmesine karşı savaşılması, sağlık alanında sıkı bir işbirliğinin yürütülmesi (özellikle XX.yüzyılın en öldürücü hastalıkları, kansere ve yürek hastalıklarına karşı) vb. Avrupa ölçüsünde yapılabilecek ortak iş olanakları gerçekten çok büyüktür. Bu ortak işler çeşitli şekiller alabilir: bütün kıtayı aşacak bir petrol-borunun kurulması, bütün Avrupa renkli bir televizyon sisteminin kabulü vb. Bu alanda sağlanacak her başarı, Avrupa Devletleri arasındaki ilişkilerin

normalleşmesine doğru atılmış bir adım teşkil eder, bütün Avrupa halklarını ilgilendiren iktisadi ve toplumsal sorunların çözümüne yardım eder.

Karlovy Vary Konferansında verilen demeçler, kabul edilen kararlar, Avrupanın kolektif güvenliği sorununu – sadece devletlerarası ilişkiler açısından değil de, emperyalist isteklere set çekebilecek, Avrupanın gelişmesinde köklü bir değişime yol açabilecek bütün siyasal ve toplumsal güçlerin birliği ve beraberliği açısından – derinlemesine anlamak isteğini dile getirmiştir. Karlovy Vary Konferansında alınan kararlar Avrupa ülkelerindeki en geniş halk kitlelerinin temel çıkarlarına uygun düşmekte; bu kitlelerin isteklerini yansıtmaktadır. Bu tutumla, Avrupanın iferici gelişimini isteyen bütün güçleri seferber etme olanakları aranılabilir ve bulunabilir.

Avrupa komünistlerine göre, sosyalist ve sosyal-demokrat partilerin safalarında hâlâ görülen komünist aleyhtarı peşin fikirlere, büyük bir direşme ve sabırla, son vermeye çalışmak, Atlantik politikasının etkisi altında kalan eğilimlere karşı savaşmak, çok önemli bir ödevdir. Bu hedeflere varabilmek için, prensiplerden hiç fedakârlık etmeksizin, görüşleri değiş-tokuş etmek, yapıcı araştırmalarda bulunmak, dostluk içinde bir diyalog yürütmek şarttır. Bu ise, faaliyeti son zamanlarda yeni etkiler altında bulunan Sosyalist Enternasyonale bağlı partiler ve güçlerle hareket birliği sağlayacak bütün imkânlardan faydalanmak demektir. Sosyal-demokratlarla, sosyalistlerle kurulan temasların gelişmesinde, kardeş komünist partilerinin elde ettiği tecrübeler, Karlovy Vary Konferansında incelendi. Bütün tecrübeler bu anlayışın doğruluğunu ve kaçınılmazlığını göstermektedir. Bu işbirliği fikri Avrupanın kolektif güvenliği uğruna yürütülecek ortak savaşta bütün güçleri seferber eder, solcu Avrupa güçlerinin hareket birliğine yardım edebilecek bütün etkenlerden faydalanmayı sağlar. Bu noktadan hareket eden komünistler, sosyal-demokrat güçlerin, bütün sol güçlerin bulunacağı teşebbüslerde dile gelicek ve hareket birliği uğruna savaşmamıza yardım edecek ortak unsurlara dayanarak, bu teşebbüsleri desteklemeye hazırdırlar.

Karlovy Vary’de söz alan bazı temsilciler komünistlerle katolikler için felsefeleri ve düşünceleri arasındaki temel ayırımı rağmen, Avrupada ve bütün dünyada, barış ve toplumsal ilerleme uğrunda yürütülen savaşta, ortak bir yol arama imkânını ve lüzumunu belirttiler. Katolik hareketi içinde çalışmalar günden güne keskinleştiği, emperyalist politikaya ve kapitalist sömürüye cephe alanlar çoğaldığı için, komünistler katoliklerle temaslarını arttırabiliyor, onlarla beraber harpsız ve sömürsüz bir dünya uğruna yürütülen ortak savaşın gelişmesini sağlayacak etkili tedbirler alabiliyorlar.

Avrupa kapitalist ülkelerindeki sendikalarda, kitle örgütlerinde, bilim teşkilâtlarında, çeşitli toplumsal gruplarda da, aynı eğilimlerin belirildiğini görülebiliyoruz. Komünist partileri bu değişiklikleri hesaba katmasını bilirse, bunlardan çok şekilli hareketlerde faydalanabilirse, bunlardan çok şekilli

hareketlerde faydalanabilirse, emperyalist-aleyhtarı, tekel-aleyhtarı, demokratik savaşa çok geniş bir taban sağlayabilirler. Avrupa kolektif güvenlik uğruna yürütülen savaşın başarısı bu savaşın etkililiğine bağlıdır. Karlovy Vary Konferansında. Bütün bu yeni olanakları göz önünde tutan bazı temsilciler bütün Avrupa halklarının temsilcilerini bir araya getirecek bir kongrenin toplanmasını teklif ettiler. Konferans Avrupanın bütün sosyalist güçlerine, çeşitli toplumsal güç ve çevrelerine bir Çağrıda bulundu; onlara barış ve güvenlik içinde yaşayacak yeni bir Avrupa uğruna yürütülen ortak bir savaşa katılmalarını teklif etti. Bu çağrı, lâftan ileri gitmeyen, eylemle ilgisiz bir davet değildir. Avrupada, barıştan, demokrasi-den ve sosyal ilerlemeden yana bütün güçlere yeni yeni başarılar sağlamak amacını güden, gerçekçi bir siyasi anlayıştır.

IV

Avrupa komünist ve işçi partilerinin temsilcileri şu genel kanaati da belirttiler: komünistler, Avrupa güvenliği uğruna yürütülecek savaşta tespit edilecek hareket hattını tekelinde tutmak niyetinde değildiler. Komünistler, tekliflerde bulunarak, ortak davaya, ortak tartışmalara yardım etmek istiyorlar. Bu ortak davanın başarıya ulaşması için, komünistler Avrupa sorunlarına yapıcı çözüm yolları sağlayabilecek bütün teklifleri büyük bir dikkatle inceleyecek, ve – nereden gelirse gelsin – bütün samimi teşebbüsleri destekleyecektir. Soğuk harp döneminde emperyalist yayılma politikasına ve isteri haline gelen komünizm düşmanlığına hizmet eden gerici «Avrupa Birliği» ideolojisine karşılık olarak, komünist Partilerinin teklif ettiği Avrupa birliği programı, barışçı gelişmeyi, demokratik ilerlemeyi, sosyal adaleti, halkların güvenliğini göz önünde tutmaktadır.

Karlovy Vary Konferansı bu asil prensipler temelinde, toplantıya katılan bütün partilerin ideolojik ve gerçek birliğini dile getirdi. Konferans, Marksizm-Leninizm, proletarya enternasyonalizminin muazzam ve verimli gücünü bir kere daha ispatladı: hareket birliği, komünist partilerinin milletlerarası etkilerini artıran başlıca etkindir komünist partilerinin siyasi olgunluğu, kendi halklarının menfaatlerini ve ihtiyaçlarını, milletlerarası sorunların dinamik anlayışı ve çözümünü, doğru bir birlik anlayışı ile uzlaştırmaya yeteneklerine göre ölçülebilir.

Karlovy Vary Konferansında Avrupanın bütün komünist partileri temsil edilmemişti. Bu gibi toplantılara katılma veya katılmama kararı, her partinin egemenlik haklarına dahildir. Ama bu da, gelecekte, bütün partilerin, kolektif bir güvenlik sistemi kurmak üzere, her kademedede, iki veya çok-taraflı toplantılar halinde, toplanmasına, dostluk ve işbirliği temaslarını arttırmalarına engel olmaz. Karlovy Vary'de toplanan komünist partilerinin temsilcileri bütün konuşmalarında bu sonuca varmışlardır. Bütün demeçler, barış ve komünizm davalarını zaferi için yürütülen savaşta, tecrübelerini karşılaştırarak, hareket birliğini geliştirmek ve derinleştirmek isteğini dile getirmiştir.

Sosyalist ve kapitalist ülkelerin komünist partileri böylelikle bütün tecrübelerini karşılaştırdılar. Bu karşılaştırdılar. Bu karşılaştırma fevkalâde faydalı ve önemlidir; çünkü her parti, kendi politikasını tam bir bağımsızlık içinde tayin ve tespit ettiği halde, dostça yürütülen danışma toplantılarında çıkarılan genel sonuçlardan yararlanabilmektedir. Komünizme düşman olanlar bu komünist mantığını anlamak istemiyorlar. Yorumlarında, Karlovy Vary Konferansındaki çalışmalara kimlerin yön verdiği, hangi görüşün hâkim geldiğini, hangi hareket hattının reddedildiğini tespit etmeye çalışarak boşuna kafa yoruyorlar.

Oysa gerçekte ortak görüş, Konferansta hâkim gelen görüş; temsil edilen partilerin özel ve kolektif, bütün tecrübelerinin sentezini yapmaktadır. Konferanstan sonra Fransız komünist partisi genel sekreteri Waldeck-Rochet, *Rude Pravo* gazetesine verdiği özel demeçte şöyle diyordu: «Bu konferans bize, ortak çıkarları ilgilendiren konularda, danışmaların, görüş değiştokuşlarının, ortak kararların mümkün olduğunu göstermiştir. Bu bakımdan Karlovy Vary Konferansı dünya komünist ve işçi hareketinin hareket birliği uğruna harcanan çabalara büyük yardımlar sağlamıştır. Teşkilâtlanmış işçi hareketinin başııı olan Avrupa için, barışın korunmasını ilgilendiren temel sorunlara, proletarya enternasyonalizminin pratiğini uygulamak bir ödevdir.»

İtalyan Komünist Partisinin gazetesi, *Unita*, konferansın havasını yorumlarken, aynı noktaları belirtmiş, Konferansta bütün görüşlerin samimiyet ve özgürlük içinde karşılaştırıldığını, her partinin kendi görüşünü tam bir bağımsızlık içinde ifade ettiğini, bu şartlar içinde Konferansta varılmış olan ortak sonuçların bir kat daha değerlendirildiğini söylemiştir.

Avrupanın barışı ve güvendiğı uğruna yürütülecek savaş programında, Konferansın hareket hattının tespitine tam bir eşitlik içinde katılmış olan bütün partilerin payı sezilmektedir. Konferans çalışmalarında tespit edilen temel amaç, Kapanış Bildirisinde şu şekilde tanınlanmıştır: «Avrupa halkları, kendi kıtalarının barışı ve güvenliği ile ilgili sorunlarda karar sahibi olmalıdır. Avrupanın kaderini bu halklar tespit etmelidir.» Tecrübeler, komünist stratejisinin temel fikirlerinden birini bir kere daha doğrulamaktadır: barış uğruna yürütülen savaş sosyalizm uğruna yürütülen savaşla çalışmamaktadır. Tersine, bu savaş kolaylaştırmaktadır.

Büyük Ekim Devriminin ellinci yıldönümünü kutladığımız bu 1967 yılında Karlovy Vary Konferansı Leninist prensiplere uygun olarak, komünistlerin milletlerarası birliğini ispetlayan ilk büyük partilerarası toplantı olmuştur. Karlovy Vary Konferansında tespit edilen ortak teşebbüsün Büyük Ekim Devriminin milletlerarası görevini yeni eylemlerle dile getirmesini sağlamak; «Bütün dünya proleterleri, birleşik!» parolasının olağanüstü hayatıyetini ispatlayan verimli Marksist-Leninist politikasının yeni yeni tedbirlerle, yeni yeni teşebbüslerle, büyük başarılar elde etmesi için, Avrupa ülkelerinin bütün komünist partileri çabalarını esirgememeye kararlıdır.

Kıbrıs Üstünde tehlike bulutları

Ezekias Papaiyoanu

Kıbrıstaki durumu dikkatle izleyiniz! Yeşilada, emperyalist saldırısının, Birleşik Amerika saldırgan politikasının yeni kurbanı olabilir.

Kıbrıs daha İngiliz sömürge egemenliği altında bulunduğu zamanlarda bile, Amerikan emperyalistleri bu ülkeye karşı büyük bir ilgi gösteriyorlardı. Ve bundan 15 yıl kadar evvel, İngiliz hükümetinden müsaade alarak, adaya üç radyo istasyonu yerleştirmişlerdi. Amerikanın en başta Arap ülkelerine ve sosyalist memleketlere karşı casusluk işlerinde kullandığı bu radyo istasyonları günümüze kadar da faaliyetlerine devam etmektedir.

Amerikan emperyalistleri, Kıbrısı, Yakın-Doğu'da casusluk, baltalama ve saldırı merkezi haline getirmişlerdir. Bu merkezin, yakın geçmişte İsrail'in Arap ülkelerine karşı giriştiği saldırının hazırlanmasında önemli bir rol oynadığı şüphesizdir.

Emperyalistler ve onların âleti olan İsrail aşırıları, bağımsız Arap ülkelerindeki ilerici rejimleri ortadan kaldırmak olan ana hedeflerine ulaşmakta başarısızlığa uğramışlardır. Arap ülkelerinde halk yığınlarının seferber olması, Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist memleketlerin güçlü desteği sayesinde bu plânlar suya düşürülmüştür. Amerikan emperyalistlerinin şimdi Kıbrıs üzerindeki ana hedefi, adayı ayırmak ve onu NATO üssü haline getirmektir. Zaten bu maksatla, daha 1964 yılında Açeson ve Lemnitzer tarafından ileri sürülen ve onların adını taşıyan meşhur plânları uygulamaya koyulmuşlardır. Bilindiği gibi, bu plânlar, Kıbrıs halkı ve hükümeti tarafından yekpâre bir tepki ve direnişle karşılanmıştır. Amerikan emperyalistleri, Kıbrısı parçalamakla, NATO-nun güney-doğu kanadını takviye etmek çabasıındadırlar; zira Kıbrıs sorunu yüzünden bu kesimde önemli çatlaklıklar belirmiştir. Maksatları, Kıbrısı NATO üssü haline getirmekle beraber, adada kendi egemenliklerini de kurmaktır.

İngiliz emperyalistleri, Zürih Anlaşması ile, Kıbrıs adasında kendi üsleri için 99 mil-kare tutarında bir alan ve ayrıca 32 önemli mevki garantilemişlerdi.

İngiliz ve Amerikan emperyalistlerinin çıkarları arasında çelişmeler vardır. Fakat İngiliz emperyalizminin, daha kuvvetli rakibi olan Amerikan emperyalizmi karşısında ikinci plâna geçmek zorunda kalmasına ilk defa şahit olmuyoruz. Ciddi ekonomik zorluklar içinde kıvranan İngiliz emperyalistleri, halk deyimiyle hem yumurtadan hem de sepetten olmamak için,

kendi mevzilerini Amerikalılara terketmeye katlanmaktadırlar. İşte, İngilizler, 1944 yılındaki askeri müdahalelerinden sonra Yunanistan'da bunu yapmışlardır. Daha başka memleketlerde de bunu yapmışlardır.

Bugün İngilizler Kıbrıs'taki askeri harcamalarını sınırlamak zorundadırlar. Bundan ötürü, adadaki üslerinin NATO üssüne çevrilmesini teklif etmektedirler. Bu bakımdan, Londra'da çıkan «Tayms» gazetesi siyasi gözlemcisi A. M. Rendel'in Temmuz sonunda yayınlanan makalesi dikkate değer. Bakın, Rendel ne diyor:

«Şimdi anlaşılıyor ki, Kıbrıs'ın ve bu adadaki İngiliz üslerinin geleceği yeniden canlanan bir müzakere konusudur. Dış işlerinden sorumlu Devlet Bakanı Meli 16-21 Temmuz günlerinde Türkiye'yi ziyaret etti. Kendisi oraya her hangi bir teklifle gitmediğini söylemiş olsa da, daha sonra itiraf ettiğine göre, yaptığı görüşmelerde, Kıbrıs meselesinin çözüm şekilleri üstüne Türk basınında ileri sürülen birçok fikirler söz konusu edilmiş ve bu arada, Türklerin, adada ayrı bir Türk üssü kurulması veya Türkiye'nin de katılacağı bir NATO üssü meydana getirilmesi karşılığında Enosis'in (Kıbrıs'ın Yunanistan'a katılmasının) gerçekleştirilmesi yolundaki teklifleri incelemekte oldukları haberleri geniş ölçüde yayılmıştı. Aynı zamanda, BM Genel Sekreteri U-Tant'ın Kıbrıs özel temsilcisi Ozorü-Tafal (Brezilya) Türkiye'yi ziyaret etmiş ve daha sonra, U-Tant'a raporunu vermeden önce, görüşmeler yapmak üzere Atina'ya uğramıştır.

Yunanistan'ın yeni askeri yöneticileri 21 Nisanda iktidarı ele geçirmelerinden kısa bir zaman sonra, bilindiği gibi, Kıbrıs meselesinin yukarıdaki prensipler temeli üzerinde, yani Birleşik Amerika eski Devlet Sekreteri Din Acheson tarafından 1964 yazında yapılan Cenevre görüşmeleri sırasında teklif edildiği şekilde ve «Nato kararı»na uygun olarak çözülmesi için teklifte bulunmuşlardır.

Demek ki, içinde bulunulan devre, bu «Nato kararı»nın uygulanması için pek elverişli sayılıyordu. Zira Yunan askeri liderleri bir bakıma Yunanistan'ın NATO-da sürgit kalmasını sağlamak amacı ile iktidara el atmışlardı. Ne var ki, ilkbaharda başvurdıkları Türkler, Yunanistan'daki yeni rejimin belki ömürlü olamayacağı şüphesiyle, bu teklifi kabul etmediler.

Yunan ve Türk hükümetleri, öteden beri, sıkı bir askeri işbirliğinde, İkinci Harp sonrası dönemde aralarındaki ilişkilere gölge düşüren biricik anlaşmazlık konusu olarak Kıbrıs tartışmasına son vermekte ve bağımsız Kıbrıs'ın bir gün komünizmin etkisi altında kalmasıyla Akdeniz doğusunda stratejik dengenin bozulması ihtimalinin önlenmesinde ortak menfaat görmüşlerdir ve görmeye devam etmektedirler.

Öte yandan, İngiliz hükümeti, yabancı topraklardaki askeri üslerini azaltma yolları aramaktadır. İşte bundan ötürü, Kıbrıs meselesinin çözümüne engel teşkil eden adadaki İngiliz üslerinin devredilmesi sorununun gözden geçirilmesi sırası gelmiştir. Fakat işi güçleştiren bir nokta vardır: Kıbrıs ile ilgili 1960 anlaşmaları gereğince, İngiliz hükümeti, bu üslerden

vazgeçtiği takdirde, Kıbrıs egemenlik hakkını tanımak zorundadır. Başkan Makaryos ise, Kıbrısın bağımsızlığı üstüne her hangi bir Yunan-Türk pazarlığına asla razı olmayan bir tutumun sahibi sayılmaktadır. Onun bu tutumu, Yunanistanda şimdiki rejim iktidarı almadan önce, 6 Şubat'ta Kraliyet Konseyi toplantısına katılmak üzere Atina'ya gittiğinde iyice belli olmuştur. Ve Makaryos, «Enosis» ten veya «Enosis ile öngörülen tedbirler»den sonra, Kıbrıs adasındaki üslerin ne olacağı hususundaki kararı Yunan hükümetinin alması gerektiğini söylemiştir.

Bu durumda, şimdi, adanın Yunanistanla birleştirilmesini, anlaşmaların özellikle Türk topluluğunun haklarına dair kısmının uygulanmasını sağlamak üzere Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin adada kalmasını öngören, aynı zamanda Kıbrıs Yunanistanın bir parçası olur olmaz üslerin derhal onun egemenliği altına girmesini ve ancak Dikeli ve Akrotiri üslerinin ek bir anlaşma ile NATO Komutanlığı emrine verilmesini hesaba katan bir karar alınması beklenebilir. Ve bu da, halen adada bulunan 800 mevcutlu Türk askeri birliğinin, 1960 anlaşması gereğince Dikeli'ye teksif edilmesine imkân verebilir.

Akrotiri'deki askeri hava üssü, daha ziyade, İngiliz nükleer bomba uçakları tarafından SENTO-yu stratejik bakımdan desteklemekte kullanılması imkânı öngörülerek kurulmuştur ve önemi de bundandır. Ne var ki, Kıbrıs üssündeki İngiliz bombardıman uçakları eskimektedir, ve esasen SENTO-nun nükleer silâhlarla desteklenmesi görevini Akdenizdeki «Polâris» roketli Amerikan denizaltıları yükümlenmiş bulunmaktadır. Kaldı ki, İngiltere bu konuda SENTO-ya karşı her görevini bundan böyle Arabistan'ın doğu sahilindeki Masira adasında üslenen uzak menzilli nükleer bomba uçaklarıyla de yerine getirebilir.»

«Tayms» gazetesi diplomatik gözlemcisinin yazısından böylece uzunca bir kısmı buraya aktarmamızın sebebi, bu sözlerin Kıbrıs hakkındaki emperyalist plânlarını bir hayli yansıtmasıdır.

Bu arada, U-Tan'ın Kıbrıs işleri özel temsilcisi Ozorü-Tafal'ın Ankara ve Atina'yı ziyaretten sonra açıkladığı gibi, Kıbrıs sorunu ile ilgili Türk-Yunan ikili görüşmeleri de devam etmektedir.

Kıbrıs parçalama ve «Natolaştırma» yönündeki Amerikan plânı, Türk-Yunan ikili görüşmeleri sonucunda varılacak bir anlaşma gereğince, adanın bir kısmına Türkiye'nin sahip olmasını ve Kıbrıs Türkleri için ayrıca kantonlar meydana getirilmesini, bunun dışında bütün Kıbrısın Yunanistan'a verilmesini öngörmektedir. Bununla beraber, Amerikalılar, böyle bir çözüm şeklinin Kıbrıs Cumhuriyetinin parçalanmasına yol açığının ilk bakışta farkedilmemesini sağlamaya çalışmaktadırlar. Buna da, öngördükleri anlaşmaya gizli hükümler koyarak ulaşmayı hesap etmektedirler.

Kıbrıs halkının ne düşündüğü ve ne istediği emperyalistleri ilgilendirmiyor. Onlar peşinen biliyorlar ki, Kıbrıs halkı adanın parçalanmasını ve «Natolaşmayı» öngören her plâna karşıdır. Bundan ötürü de, emperyalistler, kendi kararlarını Kıbrıs halkına dayatmak yolundan yürüyorlar.

Kıbrıs meselesinin çözümü için telkin edilen Amerikan plânının ikinci kısmı, Makaryos hükümetinin düşürülmesini ve onun yerine, Türkiye ile anlaşmayı kolaylaştıracak ve Kıbrısın toprak ve yönetim bütünlüğünün parçalanmasına razı olacak bir kukla hükümet getirilmesini öngörmektedir. Makaryos hükümetinin en dinamik üyelerine ağır iftiralara savurmak ve bunların yerine NATO plânlarına karşı direnmiyecek «uygun» elemanların almasını sağlamak suretiyle Kıbrıs hükümetinin itibarını kırma çabaları hep bu cümledendir.

Tek sözle, şimdi gerçekleştirilmeye çalışılan emperyalist plânı budur. Ve halen Kıbrısı tehdit eden tehlike her zamankinden daha büyüktür.

Amerikan emperyalistleri ve onların İngiliz kafadarları, Yunanistanda askeri diktatora rejiminin kurulması ve Arapların İsrail saldırısı karşısındaki geçici askeri başarısızlıkları dolayısıyla, Kıbrıs meselesinin çözümü için kendi kararlarını dayatmanın tam sırası geldiği düşüncesindedirler. Fakat, onların plânlarını geçmişte olduğu gibi bugün de suya düşürebilecek nitelikte etkenler vardır. Bu etkenlerin en başta geleni, Kıbrıs halkının iradesidir. Emperyalistler ve onların ajanları işte bu iradeyi parçalamak, halkı ayırmak ve onun direnişini kırmak için her araca başvuruyorlar. Bu cümleden olarak, milli burjuvaziye korkutmak, Makaryosu ve hükümetini tecrit ederek düşürmek için, mâhut anti-komünizm silâhına dört elle sarılıyorlar. Ve yine Makaryos hükümetini zayıflatmak maksadıyla, bizzat milliyetçileri bölerek birbirine düşürmeye yelteniyorlar.

Amerikan emperyalistleri, bu hedeflerine ulaşmak için hiçbir masraf esirgemeseler de, halen genellikle emellerine kavuşabilmiş değillerdir. Kıbrıs direnme cephesi, başında Makaryos'un bulunduğu yurtseverler ve başında Kıbrıs İlerici Emekçiler Partisi'nin (AKEL) bulunduğu sol akımlar olmak üzere iki ana güce dayanmaktadır. Bu cephede her hangi bir parçalanma Kıbrıs için felâket olur. AKEL, Kıbrıs dâvası uğrunda, halkın milli kurtuluş dâvası uğrunda olanca gücüyle savaşmaktadır. Bu parti, Makaryos'un aktif bir milli kurtuluş mücadelesi yürütebilmesi için, Kıbrıs meselesinin hükümet darbesi yoluyla ve ülkenin parçalanması suretiyle çözümlenmesini öngören her türlü plâna karşı direnebilmesi için, bütün kuvvetlerini onun kuvvetlerine kattığını defalarca açıklamıştır. AKEL'in bu yurtseverce politikası, emperyalistler ve onların yardımcıları için güçlükler çıkarmaktadır. İşte bu yüzdendir ki, emperyalistler Kıbrısı parçalama plânlarını uygulama yolunda kendilerine engel saydıkları AKEL'i, Cumhuriyeti parçalamayı öngören Enosis'i gerçekleştirdikten, yani Kıbrıs NATO himayesi altında Yunanistana kattıktan sonra ortadan kaldırmayı düşünmektedirler.

Kıbrıs halkının büyük çoğunluğu ise, kendi meselesini – hiçbir yabancı üs ve müdahale olmaksızın, Türkiye veya diğer her hangi bir yabancı ülkeye toprak terketmeksizin – kendisi çözümlene hakkına, bu vazgeçilmez hakkına ısrarla ve kesinlikle sahip çıkmaktadır.

Halkın ezici çoğunluğu, Cumhurbaşkanı Makaryos'u ve onun hükümetini desteklemektedir; emperyalistlerin yararına ölümcül kararı dayatmak için Makaryos hükümetini zor kuvvetiyle devirmeyi tasarlayanlara karşı sonuna kadar direnmeğe de kararlıdır.

Emperyalistlerin ve yandaşlarının parçalama çabaları ne kadar haince olursa olsun, Kıbrıs direnme cephesi sapaşağılamdır. Bu cephe, Kıbrısın bütün düşmanlarını hüsrana uğratacaktır. Direnme cephesinin şiarı şudur: «Hürriyet savaşında halk, ordu ve hükümet birliği!»

Kıbrıs halkı yalnız da değildir. Bu direnmede bir de Kıbrısın dostlarının ve en başta güçlü Sovyetler Birliği olmak üzere onu destekliyenlerin cephesi vardır. Kıbrısı parçalama plânlarını, bir darbe ile gerçekleştirilmek istenen emperyalist plânlarını Sovyetler Birliğinin demaske etmesi ve kesin ihtarı, bu plânların suya düşürülmesine bugüne kadar yardım etmiştir. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler Kıbrıs Cumhuriyetinden yanadırlar; Kıbrısı yardıma ve onu desteklemeye hazırdırlar. Bu destek, emperyalistlerin Kıbrısı esir etme plânlarına karşı Cumhuriyetin başarıyla direnmesine imkân vermektedir. 1964 yılında adaya NATO askeri birlikleri yerleştirme ve Kıbrıs meselesini NATO çerçevesi içinde çözme tekliflerine hükümeti boyun eğdirme yolundaki Amerikan baskısına karşı gür sesle «Hayır!» diyebilen Kıbrıs Cumhuriyeti, bu red cevabını bugün de aynı kuvvet ve kesinlikle tekrarlama gücünü aynı destekten almaktadır.

Kıbrıs meselesi, Türk-Yunan ikili görüşmeleriyle, artık yirmi aydır devamı eden ve adanın parçalanarak «Natolaştırılması» tehlikesini yaratan bu diyalog ile çözülemez.

Yunanistan ile Türkiye arasındaki diyalog, milletlerarası alanda meselelenin bir Türk-Yunan tartışmasına irca edildiği izlenimini uyandırmaktadır. Gel gör ki, Kıbrıs sorunu Yunan-Türk çekişmesi değildir. Bu sorun bizzat Kıbrıs halkınıdır, onun kendi kaderine buyruk olma sorunudur.

İşte bundan ötürü, Kıbrıs halkı, Yunan-Türk ikili görüşmelerine bir an önce son verilmesini ve Kıbrıs meselesinin tekrar Birleşmiş Milletlere götürülerek, bu teşkilâtın yasasının dayandığı prensiplere ve Genel Kurul'un kararlarına göre çözülmesini istemektedir.

Kıbrıs halkı, dışarıdan yabancı müdahalesi olmadığı takdirde, adadaki Türklerin Rumlarla işbirliğini arzu edeceklerinden emindir. Böyle bir işbirliği sonucunda, bizzat halk effkârından doğacak bir çözüm çaresi de bulunacaktır. Yoksa, Kıbrıs Türkleri ile Rumları arasındaki anlaşmazlıklar, her şeyden evvel emperyalistlerin mârifetidir; onların uyguladığı «ayır-buyur» politikasının sonucudur. Emperyalizm bütün Kıbrıs halkının müşte-rek düşmanıdır. Bu gerçeği artık Kıbrıs Türklerinin yöneticileri de anlamalıdırlar. Anladıkları takdirde, emperyalistler kendi çıkarlarına onları daha fazla âlet edemeyeceklerdir.

Kıbrıs halkı sayıca küçüktür. Ve emperyalistler belki de bundan ötürü ülkeyi bir hükümet darbesiyle bölme plânlarını kolaylıkla dayatabilecek-

lerini düşünmektedirler. Ama tarih öğretmektedir ki, bir halkın her şeyden önce önemli olan sayıca küçüklüğü veya büyüklüğü değil, onun mücadele azmi ve hürriyetini elde etme yolundaki birliğidir.

Kıbrısın durumunu dikkatle izleyiniz! Kıbrıs da Amerikan emperyalist saldırı politikasının yeni bir kurbanı olabilir. Fakat Kıbrıs halkı uyumuyor. Kıbrıs halkı, kendi iç birliği ve kesin direnişiiyle, aynı zamanda Sovyetler Birliğinin, öteki sosyalist ülkelerin ve dünyanın diğer bütün barışsever güçlerinin desteğine dayanarak, yurdunu parçalanma ve emperyalist esaret boyunduruğına koşulma felâketinden kurtaracaktır.

TÜSTAV

Stuttgard Kongresi

(1907)

George Cogniot

İkinci Enternasyonalin Yedinci Kongresi, Stuttgard Kongresi, 1907 Ağustosunun 18-i ile 24-ü arasında «Liederhalle»nin geniş ve zengin döşeli salonunda toplandı. Toplantıdan evvel, büyük bir açılış gösterisi yapılmıştı. August Bebel, Rosa Luxemburg, Jean Jaurès ve Marcel Cachinin konuştuğu gösteriye 50.000 den fazla emekçi katılmıştı.

Enternasyonal hiçbir zaman bu kadar kalabalık delegeyi biraraya getirmemişti. Delege sayısı 884-tü Bunlardan 289-u Almanyadan, 123-ü İngiltereden, 78-i Fransadan, 75-i Avusturyadan, 63-ü Rusyadan, 41-i Bohemyadan, 30-u Polonyadan, 27-si Belçikadan, 25-i Macaristandan, 22-si Birleşik Amerikadan vs. gelmişlerdi. Dünyanın beş kıtasından 25 ülke temsil edilmişti. Leninin ifadesine göre Kongre, «katılanlar sayısının olağanüstü çokluğu temsil niteliğinin tam ve bütünlüğü ile belirdi.»

Küçük büyük her millete iki oy hakkı tanıyan, milliyete göre oylama sistemi Amsterdam Kongresinden sonra (1904) çok sert tenkitlere uğramıştı. Bunun için Enternasyonalin Bürosu nisbi temsili göz önünde tutan yeni bir sistem hazırlamıştı. Almanya, Avusturya, Bohemya, Fransa, İngiltere ve Rusyaya yirmi oy veriliyordu. Luxemburga iki.

Ruslara ayrılan yirmi oyun yalnız onu Sosyal-demokrasie verilmişti. Rus Sosyal-demokratları Lenin tarafından yönetilen Bolşevikler (bunların dörtbuçuk oy hakkı vardı) ve Plehanovun idaresinde Menşevikler (bunların ikibuçuk oy hakkı vardı) tarafından temsil edilmekte idi. M. Litvinov, A. Lunaçarski, N. Semaşko ve daha başka yoldaşlar Lenine refakat etmekte idiler.

Toplantı, Leninin katıldığı ilk milletlerarası kongre idi. Lenin milletlerarası sosyalist hareketin bu toplantısının çalışmaları hakkında olumlu fikirler edinmişti. Leninin, toplantıya katılması için Maksim Gorkiye de ısrar ettiği bilinmektedir. Lenin başkanlık divanına, militarizm ve milletlerarası çatışmalar hakkında kararı hazırlayacak Komisyona katıldı.

Kongre gündeminde son derece aktüel olan beş sorun vardı: Militarizm ve milletlerarası çatışmalar, sömürge politikası, sosyalist partilerle sendikaların ilişkileri, kadınlara oy hakkı, göç ve işçi göçleri. 31 Temmuz tarihli 'l'Humanité gazetesinin yazdığı gibi alanacak kararların «zorlayıcı ve barışmaz» nitelikleri olmayacaktı. Buna rağmen herkes, bunların, milletlerarası hareket için «kıymetli işaretler» olacağını, çeşitli eğilimler

arasındaki savaşın ağır olduğunu duyuyordu. Kongre, milletlerarası sosyal-demokrasindeki devrimci akımla, oportünist akım arasında sert münakaşalarla geçti. Bolşevik delegasyonun lideri Lenin oportünist elementlere karşı savaşta önemli bir rol oynadı.

Harbe karşı savaş

Birinci çelişme milletlerarası proletaryanın harbe karşı eylemi konusunda belirdi. Rus-Japon harbinin ve 1905-de Rus emekçilerinin verdiği örneğin hatrası daha taze idi. Fakat bir dünya yıkımını haber veren kara bulutlar Avrupayı tehdit ediyordu. Fransız Sosyalist Partisinin aynı Ağustos ayında Nancyde ulusal kongresinde mesele geniş ölçüde münakaşa edilmişti. Öte yandan Alman Sosyal-demokrasisi en saldırgan emperyalizmle uğraşıyordu. Bu, Çarlığın harp bütçesine karşı duran ve Çarın sömürge politikasını yeren Bolşevik Partisi için de esaslı bir sorundu.

Jean Jaurès ve Edouard Vaillant bir proje sundular. Bu projede harbe karşı, parlâmentoda çıkışlarından, halk gösterilerine genel greve ve ayaklanmaya kadar hertürlü araca baş vurmak öngörülmüyordu. Örneğe harbe teslimiyet fikrine karşı çıkıyor ve aynı zamanda işçilerin, tehdit edildiğinde yurtlarını koruyacaklarını işaret ediyordu. Fakat harbin hangi şartlar altında haklı olabileceğini izah etmiyordu. «Savunma» harpleri hakkında bu karışıklık, bir çok oportünist yorumlara derin ve gerçek köklere incek tahlillere değil, muhtemel çatışmaların yakın ve görünür sebeplerine götürecek tahlillere yol açacak nitelikte idi. Tarihin bu gibi bir kıymetlen-dirmeyi ne derece haklı çıkardığı bu gün bilinmektedir.

Jule Guesdein projesi ise, «harbin ve militarizmin, kapitalist rejimin doğal ve kaçınılmaz sonuçları olduğunu» tesbit ediyordu. Bu tesbit, yanlış olarak, kapitalizme karşı genel eylem dışında, barış için özel bir kampanyanın yürütülemeyeceği, ve anti-militarist eylemlerin sosyalizm için savaşçı karıştıracak fikrine bağlanıyordu. Harbe karşı, parlâmentoda askeri kredileri reddetmenin ve askerlik sürelerini indirme isteminin dışında harbe karşı başka teşebbüsleri kabul etmiyordu. Onun göre barış için eylem, kapitalizmi yıkmaya yönelmiş sosyalist eylemi tehlikeli bir şekilde parçalayacaktır.

Gedist düşüncenin dogmatizmi açıktı. Uzun yıllardan beri, Gedistler harbe karşı özel savaşların verimsiz olduğu, hattâ onun sosyalizm için savaşa kıyasla tehlikeli bir sapma teşil ettiği fikrini savunuyorlardı. Bundan hareket ederek de Fransız kapitalizminin sorumluluğunu, özel rolünü tahlile hiç bir zaman yanaşmıyorlardı.

Yarı anarşist ve sahte sol Gustave Hervé'nin projesi, safdillikle «nereden gelirse gelsin bütün harp ilânlarına, askeri grevler ve ayaklanmalara

cevap vermeyi» teklif ediyordu. Fakat bu konuda, milliyetçi bir ayaklanmada ve bir harp sırasında işçi sınıfının bu hedeflere varmak için gerçek olanakları hakkında hiç bir fikir ileri sürmüyordu Hervé, Fransız Partisinde yedide bir oranı temsil ediyordu. Taraftarları küçük burjuvalar ve köylülerdi. Ona göre, şu veya bu savaş yolunu seçmek, harbin sebep olduğu bunalımın objektif şartlarına bağlı değil, devrimcilerin evvelden verecekleri karara bağlıdır.

Sosyalizmi parlamenter savaşla yetinmemeye zorlamak ve yığınlar arasında devrimci eylem bilincini geliştirme zorunluğuna inanmak gibi olumlu yönlerine rağmen, harplerin emperyalizmle bağını göstermiyor, haklı ve haksız harpler arasında fark gözetmiyordu. Hervé'nin tutumunu eleştiren Lenin, kurtuluş ve devrimci harplerin varlığını hatırlattı. Karl Libknechte göre Hervé'nin anlayışı, «sosyal olayların keyfi, mekanik anlayışdır».

August Bebelin projesinde militarizmi ve emperyalizmi kıymetlendirmesi daha fazla kabul edilebilirdi. Bu metin, harplerin kapitalizmin bir sonucu olduğunu kaydediyor ve silâhlanmaya, meslek ordusuna karşı savaş gibi anti-militarist çalışmayı sosyalizm savaşıyla bağlıyordu. Bununla beraber Bebelin projesinde savaş yolları ve proletaryanın militan ödevleri hakkında herhangi bir fikir yoktu. Bu da onun projesinin önemli bir hatası idi. Bunun için de Leninin dediği gibi, Bebelin ortodoks tezlerini oportünist gözlükle okumak mümkündü. Nasıl ki, oportünist Vollmar bunu hemen yaptı. Bütün anti-militarist eylem ve propagandaları reddeden Vollmar, «insanlık için bütün sevgilerimiz, bizlerin iyi Almanlar olmamıza engel değildir» diyordu.

Bebel de söylevinde «partinin gelişmesini, hattâ varlığını tehlikeye sokacak mücadele metotlarını» suçladı. Sosyal-demokrasinin 300.000 aidat ödeyen üyesi ile 1.800.000 sendika üyeleri ile iftihar ediyor ve teşkilatın legalitesini muhafaza etmeyi istiyordu. Pratik eyleme az önem veriyordu. 19 Ağustosta dediği gibi «3.250.000 seçmenin morel kuvvetine» sığınyordu. Kongre belirli savaş yolları hakkında bir karara vardığı takdirde gelebilecek baskıdan korkuyordu.

Rosa Luxemburg Vollmarın fikirlerine karşı savaştığı gibi, geçmişte yapılandan daha fazlasını başarmayı imkânsız bulan Bebele karşı da savaşıyordu. Pratik savaş fikrini savunuyor, proletaryanın elinde yığın grevinin nasıl bir silâh olduğunu gösteren Rus Devriminden alınacak dersler üzerinde kuvvetle duruyordu. «Rus Devrimi harbin yalnız sonucu değildir. O aynı zamanda harbin durdurulmasına yardım etti.» Bundan sonradır ki, Sosyal-demokrasinin Léna kongresinde tarihin derslerinden esinlenen devrimci bir karar alındı. «Bu kararda Alman partisi, bazı durumlarda genel grev olanağını kullanacağını ilân ediyordu. Bu olanak yıllar boyunca anarşist diye nitelenmişti... Rus Devriminin kızıl hayaleti Léna müzakereleri üzerinde dolaşıyordu.»

Sonuç olarak bütün karar önermeleri 15 kişilik bir alt-komisyonu havale edildi.

August Bebelin projesine yapılan değişikliklerin büyük prensib önemini kaydetmek gerek. Evvelce esası Rosa Luxemburg tarafından komisyona teklif edilen prensibler Lenin tarafından kaleme alınmıştı. Lenin ve Rosa Luxemburg Bebelin önergesini devrimci Marksizme doğru yönlendirmeyi başardılar. Onların kararlılığı ve tavize yanaşmamaları Sosyal-demokrasi tarihinde ilk defa benzer bir kararın kabulünü sağladı.

Değiştirilmiş metin şu noktaları belirtiyordu: Militarizm sınıf baskısının, işçi sınıfının politik bakımdan aşağılanması başlıca aracıdır. Sınıf bilincinin uyandırılması için gençlik arasında halkların kardeşliği hakkında propaganda gereklidir. Sosyal-demokrasinin ödevi, yalnız, her araçla, sınıf savaşının en keskin şekli ile harbi önlemek veya onun en kısa zamanda bitmesi için savaşmak değil, harp patlayınca onun yarattığı bunalımdan, burjuvazinin devrilmesini hızlandırmak için istifade etmektir. «Herşeye rağmen harp patladığı takdirde, işçi sınıfı ve onun parlâmentodaki temsilcilerinin ödevi, harbin yarattığı ekonomik ve politik bunalımdan bütün güçleri ile istifade etmek, halk yığınlarını harekete geçirmek ve kapitalist hâkimiyetin yıkılmasını hızlandırmaktır.»

Bu tez 1910 Kopenhag Milletlerarası Kongrede doğrulandı ve 1912'de Bâle Kongresi kararına alındı. 1914'te İkinci Enternasyonalin bütün kalburüstü partileri ona ihanet etti.

Jaurès 20 Ağustosta Stuttgarda Avrupayı daha o zaman tehdit eden harbe işaret ederek: «Hayır, biz bu harbin çıkmasına en umutsuz gayretleri bile göstermeden müsaade edemeyiz. Biz bunu yapmazsak kendimizi ve başkalarını şerefsiz duruma düşüreceğiz.» demişti. O zaman İkinci Enternasyonalin bütün şefleri bu sözleri şiddetle alkışlamışlardı. Fakat aynı kişiler, yedi yıl sonra sosyal-şoven durumuna geçiyor ve en mukaddes vaadlerine karşı kâat parçası gibi davranıyorlardı. Milletlerarası kongre kararlarına bağlı kalanlar hemen hemen yalnız Lenin ve Rus Bolşevikleri oldu.

Hattâ Stuttgardda bile, Vanderveldin karar projesi üzerinde konuşurken «sivrilmiş» olarak nitelediği harbe karşı «politik eylem» zorlukla kabul edilmişti.

Lenin daha sonra şunları yazıyordu: «Çok iyi hatırlıyorum, bu değişikliğin redakte edilmesi Bebel'e aramızda daha evvel doğruya yapılan temaslarla sağlanmıştı. Değişikliğin ilk kaleme alınışı hareketi ve devrimci eylemi daha açık bir şekilde yansıtıyordu. Bebel onu görünce: Bunu kabul etmem, çünkü savcılık parti teşkilatlarımızın kapatılmasını ister bunu görünce. Ortada ciddi bir şey olmadan biz bunu istemiyoruz. İşin ehli hukukçularla defalarca görüştükten sonra metin bir çok defa değiştirildi, aynı şeyi legal olarak ifade eden şekil, son formül bulundu. Bebel buna razı oldu.»

Önergenin alkışlarla kabul edilmesi devrimci kolun oportünizm üzerinde zaferi idi.

Leninin deyimine göre Kongre, «bütün savaş yollarını tanımaya, Rusya'da devrim tecrübesinin kaydına, hareketin aktif ve yaratıcı yönünün gelişmesine doğru bir adım attı.»

Sömürgecilik sorunu

Kongrenin öteki büyük sorunu, İkinci Enternasyonalin evvelce ele aldığı fakat ilk defa derinleştirdiği sömürge politikası idi. Münkaşolanda sömürgecilik barbarlığının kaçınılmazlığı üzerinde duranlarla, sömürgecilik fikrinin ve revizyonistlerin suçlandırılmasını isteyenler arasında başladı. Revizyonistler Hollandalı raportör H. van Kolun da dediği gibi, milletlerarası sosyalizm «tam menfi açıdan vazgeçmeli ve sosyalist bir sömürge politikasını desteklemelidir. «Raportör bütün halkların kaçınılmazlıkla kapitalist aşamadan geçecekleri fikrinden hareket ediyordu.

Böylece Kongre, sömürgeci politikayı suçlama prensibinden geridurmali, bazı hallerde sömürgeciliğin medenileştirici bir rol oynayabileceğini kabul etmeli idi. Von Kol kara projesinde sömürgeci kuvvetlerden «yerlilerin haklarını garantileyecek bir devletler hukukunun yaratılmasını istemekteydi. Ertesi yıl 12.Ekim 1908-de sosyalist parlamento üyelerinin milletlerarası konferansında, sömürgelerde «pratik» reformlar teklif etme bahanesiyle, despotluğu devam ettirmeyi gözönünde tutuyordu. Çünkü «vahşiler» genel seçimlere elverişli değillerdi, hattâ zorla çalıştırılmalarını bile teklif ediyordu.

Oportünist elemanlar komisyonda üstün geldiler. Mesele kongreye sunuldu. Alman delegasyonunun çoğunluğu, Bernstein ve David başta olmak üzere, bu oportünist teklif yararına konuştular. Ve karşı tarafta olanları menfi, verimsiz tutumla anlayışsız olmakla suçladılar, reformların önemini belirttiler ve pratik sömürge programına sahip olmadıklarını iddia ettiler. David demagogik bir şekilde Van Kola karşı olanların mantığına göre, İngilizlerin Hindistanı ve Mısırı, Fransızların Cezayiri ve Madagaskarı boşaltmaları gerektiğini söylüyor ve böyle bir şeyi tamamen gülünç ve imkânsız buluyordu. Mak Donald (İngiltere) ve Fransızların çoğunluğu Kautskynin karşı durduğu Van Kolla beraberdiler.

Birçok memleketlerde sömürgeci ideoloji kendini Marksçı sayanların saflarına giriyordu. İtalyada, Antonio Labriola, daha 1902'de Tarabulusta sömürgeci bir teşebbüsün ihtimal ve gereğini Kabul ediyordu.

Lenine göre, Van Kolun tutumu «proletaryayı burjuva ve burjuva emperyalizmi ideolojisine bağlamaya doğru kesin bir adımdı. «Marksçı görüşün temsilcisi Marchlevskinin gayretleri başarıya ulaştı: Kongre çoğunluğu 127 oya karşı 108 oy ve 10 çekimserle (İsviçre) oportünistlerinin teklifini reddetti.

Rusların, Polonyalıların, sömürgesi olmayan küçük memleketlerin gayreti ve bu gayretlerin İtalyanların çoğunluğunun, bir kısım Almanların

(Lederbour vs.) Fransızların (Bracke vs.) ve İngilizlerin desteklemesiyle dir ki, komisyon prejesini başarısızlığa uğratmak ve gerçekte esası değişik-tiren değişiklikleri kabul ettirmek mümkün oldu. Ortak düşmana karşı sömürge halkları ile sömürgeci ülkelerin proleteryasını birleştiren dayanaşma anlayışı o devirde yaygın değildi. Örneğin Fransada bu fikir Gedistlerde bile yoktu. Nancy kongresinin kararlarında sömürgecilik suçlandırılmıştı, fakat sosyalizmin başarı ile ona karşı duramayacağı da ilâve edilmişti. Ne olursa olsun Stuttgart Kongresinin kararı sömürge politikasını mahkûm etmişti. Kararda deniliyordu ki:

«Kongre, sömürgeci kapitalist politikanın, özü ile, sömürgelerde yerli halkı köleleliğe, zorla çalışmaya ve yıkıma sürüklediği kanısındadır. Kapitalist toplumun ileri sürdüğü medenileştirme ödevi, işgal ve sömürme hırsına vesile teşkil etmektedir. Yalnız sosyalist toplum bütün halklara kendi medeniyetlerini tam olarak geliştirmek olanağını sağlayacaktır...»

Sömürgeciliğin özünün bu şekilde suçlanmasından sonra, kabul edilen önerge, komisyon çoğunluğunun kabul ettiği önerenin bazı paragraflarını özellikle şu kısmı aldı: «Sömürge politikası milletlerarası karışıklıkları ve sömürgeci halklar arasında harp tehlikesini artırır.»

Karar sosyalist saygınlara şu şekilde hitab ederek sonuçlanıyordu: «Bütün parlâmentolarda durmadan bu sınırsız sömürme rejimine, mevcut sömürgelerde kendini gösteren köleleliğe karşı durmak. Yerli halkın durumunu iyileştirecek reformlar istemek, bunların uygulanmasına ve yerli halkın haklarının çiğnenmemesine dikkat etmek... ve elde olan bütün imkanlarla halkların bağımsızlık için terbiye edilmelerine çalışmak.»

Stuttgart kararı Fas harbine karşı İspanyol Sosyalist Partisi ile Fransız Sosyalist Partisinin protestolarını esinlendirdi.

Lenin sömürge politikası hakkında Stuttgart kararının üzerinde önemle durdu. Oportünizm bu meselede açıkca demaske olmuştu. Bu olayın köklerini gösteriyordu: Bazı emperyalist ülke burjuvazisi sömürgelerin sömürülmesinden, kendi öz işçilerinin sömürülmesinden daha büyük kazançlar elde etmektedir. Bu şartlar içinde proleteryanın şovenizm hastalığına tutulmasının ekonomik temeli görülmektedir. Bazı işçi tabakalarının bu şekilde sömürgeci zihniyeti ile bozulması bazı memleketlerde uzun zaman sürdü. Hatta günümüzde Komünist Partileri buna karşı enerjik bir şekilde savaşmak zorunda kalmaktadırlar.

Sendika hareketi ile sosyalizm arasındaki ilişkiler

Kongre partilerle sendikaların ilişkileri hakkında önemli bir karar da kabul etti. Şunu hatırlamak gerek: Fransa ve Birleşik Amerika hariç, Kongre işçi sınıfının siyasi partileri için temsili bir meclis olmakla kalmıyor bütün büyük sendika teşkilatlarını da kapsıyordu.

Lenin işçi sınıfının siyasi partisi ile sınıf savaşında «tarafsız» kalamayacak sendikaların ilişkilerine ait doğru bir kararın kabulüne büyük bir önem veriyordu. Komisyonca leninci hat A. Lunaçarski (Voinov) tarafından savunuldu. Fransız delegelerinin çoğunluğu sendikalarla parti arasında hiç bir ilişkinin bulunmaması tezini savundu. Bu tez Nancy Kongresinde Gedist azınlığa karşı çoğunluğu kazanmıştı. Gedistler, sendikacı eylemle, politik eylemin «ahenkliştirebilmenin ayarlamasının» mümkün olduğunu savunmuşlardı. Fransızlar menfi tutumlarını Genel İşçi Konfederasyonunun (C.G.T.) «devrimci zihniyeti» ve genel grev gibi şişirilmiş davranışlarla örtüyorlardı. Sağ kanadın varlığına rağmen, Kongre sendikaların sosyalist esinliği prensipini destekleyen bir karar kabul etti. Kararda şunlar okunuyordu:

«Proletaryayı entelektüel, politik ve ekonomik kölelikten tamamen kurtarmak için politik ve ekonomik savaşlar kaçınılmazdır. Sosyalist partinin faaliyeti proletaryanın politik savaş alanında kendini gösterir. Sendikalarsa işçi sınıfının ekonomik savaş alanında faaliyeti gösterirler. Demek oluyor ki, partiye ve sendikaya, proletaryanın kurtuluşunda eşit derecede önemli ödevler düşmektedir.

«Bu iki teşkilattan herbiri, kendi yapısından çıkan belirli bir alana sahiptir. Bu alanda herbiri kendi eylemini bağımsız bir şekilde düzenlemek zorundadır. Fakat proletaryanın gün geçtikçe büyüyen sınıf savaşı alanı vardır. Burada daha büyük sonuçları ancak Parti ve sendikanın anlaşma ve işbirliği ile elde edilebilir.

«Demek oluyor ki, proletaryanın savaşı, sendika hareketinin birliğini tehlkeye sokmadan, Parti ile sendika ilişkileri yakın olduğu oranda, proletaryanın savaşı daha kuvvetli ve daha verimli olacaktır.

«... Sendikalar, işçilerin kurtuluşu savaşında, faaliyetleri sosyalist bir zihniyetten esinlendiği takdirde ödevlerini tam olarak yerine getirebileceklerdir. Emekçilerin sosyal şartlarının iyileştirilmesinde ve yükseltilmesinde savaşında Partiye sendikalara yardım etmek ödevi düşmektedir...»

Metin, sendikaların yalnız meslek çıkarlarını savunmaya yönelmeleri, korporatif bencilik temeline yerleşmeyi yahut sermaye ile emek menfaatlerinin ahenklişmesi teorisini suçluyordu.

Lenin, kararın ustalıklı uygulanmasını istiyordu. Sendikalarla ilişkilerde her türlü sert davranışa karşı idi. Fikir ayrılığı dolayısıyla sendikalardan adam ekarte etme istemiyordu.

Bu karar on sekiz buçuk oya karşı kabul edildi: Fransız delegasyonundan on bir kişilik çoğunluk, üç İtalyan, dört buçuk Amerikan Labor Partisinden karşı oy kullandılar. Fransada o zaman anarşistler C.G.T. ye hakim olmuşlardı. Bunun sebebi sendika teşkilatlarında Gedist militanların sektör davranışları, Mileranın sınıfların işbirliği politikasının ve sosyalist partisinin oportünizminin yarattığı güven eksikliği idi.

1905'ten beri, Birleşik Sosyalist Partisi genel ajitasyon ve parlamento çalışmaları ile yetiniyordu. Ve ekonomik istekleri yalnız sendikalara bira-

kiyordu. Jules Guesde 1907'de şunları tesbit ediyordu: «Proletarya yürütmek zorunda olduğu politik ve ekonomik eylemler birbirinden ayrılmaz. Aynı sınıf tarafından baş edilmiş ve baş edileceklerdir. Bu sınıf intiharı göze almadan ikiye bölünemez.» Fakat bu tez Fransız sosyalist kongrelerinde üstün gelmiyordu. Gerçekte, sosyalist partisine terkedilmiş alan politika ile, sendikalara bırakılmış olan ekonominin birbirinden ayrılığı bir oldu bitti idi.

Meşhur bir olay bunu isbat ediyor. Lenin 1909'da Pariste bulunuyordu. Nadejda Kurpuskaya, hatırlarında şunları yazıyor:

«Bu devirde (1909–1910) Lenin Pariste bulunduğu sırada Fransız İşçi Hareketini dikkatle inceliyordu. Bu sıralarda Fransız Sosyalist Partisi baştan başa oportünist idi. 1909 ilkbaharında P.T.T. işçilerinin büyük grevi oldu. Bütün şehir ayakta idi, fakat sosyalist partisi kenarda kalmıştı. İleri sürdüğü sebep de, bunun partiyi değil sendikaları ilgilendirdiği idi. Partinin ekonomik savaşa katılmayı reddetmesi bizlere korkunç görünüyordu!»

1906'da C.G.T.'nin Amiens Kongresinde kabul edilen karar Fransız sendikacılığının yönünü göstermektedir. Şüphe yok ki, karar, sınıf savaşını tanımakla, sendikal harekete derin tarihsel anlamını veriyordu. Fakat sendika kendi kendine yeter sayılmıştı. Çünkü ekonomik savaş kendi teşkilatlandırıyor, bu da «tek saf sınıf savaş» sayılıyordu. Tek etkili eylem de genel grevdi. Nihayet yının «üretimi gruplaştıran ve dağıtan» sosyal teşkilatın temeli de sendika olacaktı.

«Amiens Yasası» sendikal hareketin tecridini ve sonuç olarak da zaafını teşkilâtlandırıyordu. Taraftarlarının dediği gibi sendikacılığın bağımsızlığını teşkilâtlandırmıyordu. Çünkü bir sendika için bağımsız olmak demek, demokratik danışma yolları ile sendika yönünü üyelerinin kararlaştırılması demektir. Bu hak bu gün herkes tarafından tanınmaktadır. Stuttgart kararının geleneği içinde, «sermaye-emek» işbirliği teorilerine karşı, yalnız sosyalist zihniyet sendikaları olumlu bir şekilde canlandırabilir. Ve tarih Prudoncu Anarcho-sendikalizmle Marksizm arasında haklı ve haksız tesbit etmiştir. Sendika hareketi her seviyede kendi kendini yönetir ve eylemini kendi kararlaştırır. Fakat 1936'da Fransız sendikalarını birleştirme kongresinde kararlaştırıldığı gibi, sendika sosyalist ve demokratik partilerle işbirliğine hazırdır. Ve bütün gündelikçilere açık geniş bir teşkilatın özgürlük ve özerkliğini, politik sorunlara karşı kaygusuzluk anlamına gelmez.

Sendikacı hareketin tam özgürlüğünü tanımak, eskimiş Anarcho-sendikalist formülleredönmek anlamına gelmez. Geçmiş teorileri yenileyerek, işçi partisnin öncü rolü inkar edilemez. Demek oluyor ki özerk bir sendika hareketi anlayışı ile, politik ve sosyal büyük meselerler karşısında tarafsız bir sendika anlayışı arasında ortak bir nokta yoktur. Sendika hareketi sınıfın ve milletin büyük meseleleri karşısında kaygusuz kalamaz. Demokratik bir yapıya sahip sendika hareketinin özerkliği, kelimenin en yüksek anlamı ile, politik sorumlulukları daha geniş ölçüde yükümlenmek

manâsına gelmektedir. Bu günün şartları, Stuttgart kararlarının alındığı zamaninkilerin mekanik tekrarı değildir. Fakat bu gün de 1907'de olduğu gibi korporatif darlığa karşı savaşmak gerek, ve sendika hareketi, işçi sınıfının yenileyici tarihsel ödevinin perspektivi içine yerleşmelidir.

İşçi göçleri ve kadınların seçim hakkı

Stuttgart'da kabul edilen kararlar arasında göç ve işçi göçleri sorunları da vardır. Birleşik Amerika ve Avusturalyanın işçi aristokrasisinin dar korporatif çıkarlarını temsil eden oportünist elemanlar, Çin ve Japon proleterlerinin bu memleketlere göç etmelerine karşı çıktılar. Dayandıkları sebep bu işçilerin teşkilâta karşı ayaklandıkları ve bilinçleri az olduğu idi. Daha evvel 1904'te Amsterdam kongresinde de bu gibi teklifler yapılmış fakat sonuçsuz kalmıştı. Amerikalı Hillquit komisyon önünde ırkçı fikirlere karşı protestoları «santimental cümleler» diye diye niteledi. Genel toplantıda bu fikirleri savunanlar kendilerini açıkça göstermediler. Kongrede devrimci sosyal-demokratların görüşüne ve bütün memleketler işçilerinin enternasyonal terbiyesine uygun bir karar kabul edildi.

Kongre şunları ilan etti: Aşağı bir hayat seviyesine alışmış bir işçi yığınının göç etmesi ile meydana gelen zorluklar bilinmektedir. Fakat proletaryanın enternasyonal dayanışması açısından «belirli bir milletin fertlerine ya da bir ırka karşı ayrı muamele etmek kabul edilemez. «Kongre göçmenlerin haklarını savunmak için işçi kanunlarının kabulünü, ekonomik, sosyal ve politik alanlarda hukuki eşitliği öngördü ve onların bütün ülkeler sendikalarına serbestçe girmelerini istedi.

Kadınların seçim hakkı hakkında, Kongre, iki günlük bir sosyalist kadınlar kongresine başkanlık ettikten sonra toplantıya katılan Klara Zetkinin vesikalara dayanan ve içli nutkunu dinledikten sonra, şu karara vardı: «Bütün ülkeler sosyalist partileri, kadınların seçim haklarının kabulü için enerjik bir şekilde savaşacaklardır.» Hemen hemen oybirliği ile, bazı kadın kategorilerine sınırlı bir seçim hakkı tanıyan karşı çıktı. Sistem bazı İngilizler tarafından ileri sürülmüştü. Kongre önünde de «Fabian Society»nin bir kadın delegesi tarafından savunuldu.

Kongre sırasında Lenin, oportünistlere ve revizyonistlere karşı, sosyal-demokrasinin sol kuvvetlerini bir araya toplamak için büyük bir faaliyet gösterdi. Stuttgart Rus Sosyal-demokratlarının sekreteri M. Litvinofun söylediğine göre, Bolşeviklerle Ledebour, Rosa Luxemburg, Klara Zetkin, Tysza (Loguichès) vs. arasında konferanslar yapıldı. Bu emperyalizm çağında, milletlerarası sosyalist hareket içinde devrimci Marksçıları birleştirmenin ilk teşebbüsü idi.

Lenin, Bebel, Singer, Rosa Luxemburg, Jean Jaurès ve daha başkaları ile Kongre adına Amerikan işçi hareketinin şeflerinden William Haywooda gönderilen telgrafi imzaladı. Haywood, bir polis tertibi sonunda Batı madencileri ile beraber tutsak edilmişti. Bilidiği gibi, bütün proleterlerin gayreti ile ki tutsak edilenler elektrik sandalyesinden kurtuldular.

Stuttgardın dersleri

Lenin kongre bittikten sonra, Kuokkala döndü. Orada Stuttgart kongresi hakkında Ağustos–Eylül aylarında iki makale yazdı. Bunlardan biri, Bolşevikler tarafından yayınlanan «Herkes için takvim 1908» içinde ve halk için basitlendirilmiş bir metindi. Eylülün başında, Lenin Teriakide, Rusya Sosyal-demokrat İşçi Partisinin Petersburg teşkilatı önünde Stuttgart Kongresi hakkında konuştu.

Lenin Stuttgart Kongresinin zayıf taraflarını açıkça görüyordu. Daha sonra şunları belirtti: «Milletlerarası Marksizm, emperyalizme karşı idi. Oysa milletlerarası oportünizm daha o zamandan ondan yana idi.» Bir de üzerinde durulacak başka bir nokta olarak şunu tesbit etmişti: Geçmişte her zaman devrimci görüşü savunmaya bağlı Alman Sosyal-demokrasisi, sağlam görünmemiş ya da oportünizme elverişli bir tavır takınmıştı. Ona göre, Kongre, Engelsin 29 Nisan 1886'da Sorgeye yazdığı mektubu doğrulamıştır: «Genel olarak diyebiliriz ki, Almanlar, özellikle Reichstaga fazla sayıda küçük burjuva gönderdikten sonra (bununla beraber bu kaçınılmazdı) milletlerarası sosyalist hareketin yönetimini istemeye kalktılar. Sakin devirlerde Almanyada herkes küçük burjuvalaşır. Bu gibi anlarda Fransız rekabetinin iğnesi gerekir, bu da eksik olmaz.»

Lenin Klara Zetkinin gazetesinin uyarmalarını açıklıyor: Kongrenin bir çok komisyonlarında Alman sosyal-demokrasisinin temsilcileri oportünistlerden yana olmuşlardır. Leninin «Marksizm ve Revizionizm» adlı büyük makalesini yazacağı günler uzak değildi. Bu yazısında revizyonizmin milletlerarası belirti olduğunu ve köklerinin zamanımızın toplumunda bulunduğunu gösteriyordu.

Bununla beraber Stuttgardın bilançosu olumlu idi. Yine Klara Zetkinin organının belirttiğine göre, sonunda devrimci enerji, önemli konuda, harbe karşı savaşta üstün gelmişti.

Kongre kararları hakkında genel bir kıymetlendirme yapan Lenin şunları yazıyordu: «Stuttgard Kongresi bütünü ile, belli başlı bir çok meselerde milletlerarası sosyal-demokrasinin oportünist ve devrimci kollarını çarpıştırdı ve bu sorunlara devrimci Marksist zihniyeti içinde çözüm buldu.»

Kongrenin tarihsel bir rolü oldu. Batı ve Orta Avrupa sosyal-demokrat şeflerinin, milletlerarası kongrelerde emperyalist harplere karşı savaşmak

kararlarına, bu cins harp 1914'te patlak verdikten sonra çiğnemeleri, Stuttgart ve Bâle kararlarının kıymetini azaltmaz. Bu kararlar, harp, barış ve devrim sorunları karşısında Lenin işçi hareketinin hattını çizirken büyük bir rol oynamışlardır Lenin devamlı olarak onlara başvurur ve onlara dayanırdı.

Harp patlayınca, Maurice Thorezin dediği gibi, «Avrupada kan selleri akıyordu. Ceset dağları yükseliyordu. Harabeler yığılıyordu.» Lenin mücerret barıştan söz edenlere karşı durdu. Harbe son vermenin tek yolunu gösterdi. Harb eden başlıca ülkelerde sosyalist devrimi başarılar, emperyalist harbi, sivil harbe çevirerek, yıkıma sebep olan rejimi devirmek. Hayat onun haklıolduğunu gösterdi. Leninin ülkesinde devrim üstün geldi.

Sovyet iktidarının ilk işi dünyaya barış ilân etmek oldu. Barış politikası bir devletin politikası oldu.

Sosyalist devrimin bir ülkede üstün gelmesi harbe karşı savaşın şartlarını temelden değiştiriyordu. Proletarya günden güne daha fazla iradesini emperyalistlere dayatmak ve onları zaptetmek olanağını kazanıyordu.

Bu gün Lenin tarafından meydana konan eğilimler hâkim duruma geçmişlerdir. Bunlar dünyanın gelişmesini tâyin ediyor. Bir tek sosyalist devlet yerine, kuvvetli bir sosyalist sistem kurulmuştur. Saldırgan kalmasına ve daha çok kötülük yapabilecek durumda olmasına rağmen, kuvvet dengesi emperyalizmin zararına değişmiştir. Kapitalist ülkelerde sosyalizm için savaş, tarihsel büyük yıkımların dönümüne, özellikle insanlık için korkunç sonuçları olacak bir dünya atom harbine bağlı olmadan geniş bir cephe üzerinde yürütölmektedir. Harbe karşı savaş, emperyalizmi ve gericiliği zayıflatıyor. Harbe karşı savaş devrimi yaklaşıyor.

Bunun içindir ki, toplumun ve taktiğin bütün değişimleri, Stuttgart kararlarının ruhunu teşkil etmektedir. Bu kararlar harbe karşı milletlerarası savaşın ve sınırları aşan proletarya dayanışmasının şanlı geleneği olarak kalmaktadır.

İnsanlığın başdüşmanı halâ emperyalizmdir. Komünistler bütün kuvvetlerini emperyalizme karşı savaşta toplamaktadırlar. Sovyetler Birliği, anti-emperyalist cephenin, halkların özgürlük ve barış cephesinin başındadır. Stuttgart kongresine katılanlar, her türlü araçla insanlığı harplere son vermeye çağırırken haklı hareket etmişlerdir. Bu, işçi hareketinin başta gelen ödevidir.

Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin tarihi önemi

(Milletlerarası bir konferansla ilgili notlar)

Barış ve Sosyalizm Problemleri Dergisinin düzenlediği ve Sosyalist Oktobr Devriminin dünya ölçüsündeki etkileri konusunu inceleyen milletlerarası nazari bir konferans, 22–24 Haziran 1967 tarihinde Pragda toplanmıştır. Bu konferansa 44 komünist ve işçi partisinin, çeşitli milli ve demokratik partilerin temsilcileri katılmıştır.

Bu konferansta söz alanlar arasında şu isimleri sayabiliriz: Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri B. N. Ponomariov, Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi Politbürosu üyesi Jacques Duclos, Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri Vladimir Kuski, Najani Palme Dutt (İngilis Komünist Partisi), Vincenzo Vitello (İtalyan Komünist Partisi), Bulgar Komünist Partisi Merkez Komitesi Politbüro üyesi Todor Pavlov, Avusturya Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri ve Politbüro üyesi Friedl Fürnberg, Almanya Birleşik Sosyalist Partisi Merkez Komitesi Politbürosu üyesi Hermann Matern, Arjantin Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Ernesto Giudici, Ürdün Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Fuad Nasar, Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi Sekreteri Witold Jarosinski, Danimarka Komünist Partisi Sekreteri ve İcra Komitesi üyesi Ib Norlund, Gheorge Unk (Romanya Komünist Partisi), Macaristan İşçi-Sosyalist Partisi Merkez Komitesi Politbürosu Üyesi Dezse Nemeş, İspanya Komünist Partisi Merkez Komitesi İcra Komitesi üyesi Santiago Alvarez, İtalya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Franco Calamandrei, Pula Kekhotso (Güney-Afrika Komünist Partisi), N. E. Balaram (Hindistan Komünist Partisi Milli Kurulu Üyesi), Bernard Combo (Kongo-Brazzaville Devrimci Milli Hareketi), Moğolistan Devrimci Halk Partisi Merkez Komitesi Sekreteri Badamyn Lhamsouren, Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi Waldo Atias, Seylan Komünist Partisi Merkez Komitesi Politbüro üyesi Meranna Javlios Mendes, Kanada Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri ve İcra Merkez Komitesi Üyesi Nelson Clarke, Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi Petros Rusos, Almanya Komünist Partisi Merkez Komitesi Merkez Komitesi Polit-

büro üyesi Iosef Angenfort, Tunus Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri Mohammed Harmel, Pauli Martinmöki (Finlandya Komünist Partisi), Jose Manuel Fortuny (Guatemala İşçi Partisi), Kıbrız Emekçi Halkının İlerici Partisi A.K.E.L. Merkez Komitesi Üyesi Georges Savvides, İran Halk Partisi (TUDEH) Merkez Komitesi Üyesi İraci Iskenderi, Bolivya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Ramiro Otero, Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Victor Joannes, Venezuela Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Francisco Nieres, Halis Okan (Türkiye Komünist Partisi), Rodney Ohman (İsveç sol-komünist Partisi), Hristo Hristov (Bulgaristan Komünist Partisi), Alvaro Delgado (Kolombya Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi), Memedu Talla (Mali Sudan Birliği), Ruben Castellanos (Panama Halk Partisi Merkez Komitesi Siyasi Komisyonu ve İcra Komitesi üyesi, (Moğolistan Devrimci Halk Partisi Merkez Komitesi Aday üyesi Tsogtyn Namsaray, Mario Soza (Honduras Komünist Partisi Merkez Komitesi Siyasi Komisyonu üyesi), Carbonel Vargas (Kosta-rika Öncü Halk Partisi Merkez Komitesi Siyasi Komisyonu Üyesi), Roque Dalton (Salvador Komünist Partisi), ve Larbi Suhali (Cezayir Komünistti).

Konferansa yazılı raporlar gönderenler ise şunlardır:

Senseviero (Uruguay Komünist Partisi Merkez Komitesi İcra Komitesi üyesi (Ernesto Cintra) Brezilya Komünist Partisi Merkez Komitesi İcra Komisyonu yedek üyesi (Ticani Babiker) Sudan Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi (Ahmet Densoko) Senegal Bağımsızlık Partisi Merkez Komitesi Sekreterliği üyesi.

Konferans Barış ve Sosyalizm Problemleri dergisinin başredaktörü E. P. Frentzovun kısa bir konuşması ile açıldı. Frentzov'un bu konuşmasında belirttiği gibi, Neva nehrinin kıyılarında silâhlı ayaklanma başladığı anda ortaya atılan Oktobr Devriminin tarihsel önemi sorunu, elli yıldan bu yana gerek siyasi gerekse nazari alanlarda şiddetli tartışmalara yol açmıştır. Bunun nedeni açıktır: Oktobr Devriminin tarihsel etkilerini doğru olarak değerlendirilmesi, bugünkü durumun, çağdaş dünya devrimci sürecinin, yollarının ve olanaklarının doğru değerlendirilmesine bağlıdır.

Devrimin elliinci yıldönümü münasebetiyle, komünist partiler büyük ideolojik faaliyetlerde bulundular. Ama burjuva nazariyecileri de bu münasebetle kendi propagandalarını şiddetlendirdiler. Bazıları devrimi tarihsel olaylar arasına sokmaya çalıştılar; Oktobr Devrimi teknik ve iktisadi bakımlardan geri kalmış bir ülkenin kendine özgü şartları içinde meydana geldiğine ne göre, burjuva nazariyecilerinin kullandığı bir deyişle «Leninist devrim tipi»nin evrensel bir etkisi olmadığı sonucuna vardılar. Ama bu iddiada bulunanlar toplumsal bir olay olarak Oktobr Devriminin genel çizgilerini yanlış çiziyorlar.

Bu nazariyeciler şu noktayı unutuyorlar: Kapitalist sistem Rusyada oldukça gelişmiş kapitalist sanayi merkezleri meydana getirmişti (örneğin Petersburg'ta, Mokova sanayi bölgesinde, Güneyin demir-çelik sanayi bölgesinde vb. (Bu merkezler hızla geliyordu. Ülkede kuvvetli tekeller

meydana gelmişti. Endüstrinin birçok kolları bankaların egemenliği altına girmişti vb. Toplumsal ve ekonomik yapıları bakımından, bu bölgeler Batının sanayileşmiş kapitalist ülkelerinden pek farklı değildi. Leninin dediği gibi: «Kapitalizm bizde belirli bir düzeye varmış olmasaydı elimizden hiçbir şey gelmezdi.» Ülkedeki ilerici gelişmenin başlıca zaferi, Marksist-Leninist partisini kuran, büyük merkezlerde toplu olarak yaşayan, teşkilatlanmış, birleşmiş, sermayeye ve otokrasiye karşı yürüttüğü kararlı savaşta çelikleşmiş işçi sınıfı olmuştur.

Öte yandan, üretici güçlerin oldukça gelişmiş bulunduğu bu sanayi merkezlerinin ötesinde, büyük toprak sahiplerinin ve sonsuz bir sefalet içinde yaşayan köylü kitlelerinin bulunduğu bölgeler; daha ötede, Orta Asyanın çarlık sömürgeleri ve yarı sömürgeleri; ve nihayet, örneğin ülkenin en kuzeyinde, hâlâ ok ve yay kullanılan, en ilkel evreyi henüz aşamamış bölgeler bulunuyordu. Kapitalizm lokomotif, bu uçsuz bucaksız treni ilerletecek halde değildi. Bu yük gücünü aşıyordu.

Yüksek bir sanayi gelişme düzeyine varmış, «kapitalist uygarlık merkezleri»nin yanibaşında, feodal düzeyde, hatta ataerkil ve yabannı evreyi aşamamış, geri kalmış, son derece yoksul bölgelerin de bulunması, Rusyaya özgü bir özellik teşkil etmiyordu. XX. yüzyılın başlarında, kapitalist dünya genellikle böyle idi. Dünya tarihinin gelişim alanı bu idi. Bu açıdan bakılınca Ekim Devrimi «örneği»nin gerçek verileri daha kesinlikle belirlemektedir.

İşte bunun içinde ki evrensel bir önem taşıyan sürecin gelişmesi, daha çok, en önemli tarihsel sorunun çözülmesine bağlı bulunuyordu: Rus işçi sınıfı iktidarı eline alabilecek miydi? Proletarya dışındaki emekçi tabakaları ve özellikle böylüleri etrafına toplayabilecek miydi? Burjuvazinin yardımı olmadan, hatta burjuvazinin çevirdiği entrikalara rağmen, kapitalizmle meydana gelmiş sanayi temelini kurabilecek, kullanabilecek miydi, bu temeli geliştirerek, genişleterek bütün ülkeyi gerikalmışlıktan kurtarabilecek miydi, toplumsal, ekonomik ve kültürel ilerleme yolunda onu ilerletebilecek miydi? Bu sorun, niteliği ve anlamı bakımından, tarihsel bir önem taşıyan bir sorundu. Bu sorun Sosyalist Ekim Devrimi «tipi»nin verilerini tespit etmekteydi.

Bugün iddiaları çok yaygın bir hale gelen bazı nazariyeciler başka noktadan hareket ederek, Ekim Devrimine saldırmaktadır. İddialarına göre, Marks'ın tespit ettiği Devrim örneği Rusyada uygulanamazdı, çünkü bu ülkedeki üretici güçler burjuva üretim ilişkilerini aşamamış, hatta bu ilişkilere varmamıştı bile.

Oysa gerçekte, Ekim Devrimi Rusyadaki burjuva sınıfının, bütün kapitalist sisteminin iktisadi, siyasi ve ideolojik alanlardaki iflâsını açığa vudmuştur. Kapitalist üretim ilişkileri, dünyanın altıda birini teşkil eden bu bölgede, üretici güçlerin gelişimini frenliyordu. Marksın karşı-gelinmez toplumsal bir kanun olarak belirttiği bu çatışma yeni tarihsel şartlar içinde patlak verdi. Kapitalist üretim ilişkileri Rusyadaki tarihsel ödevini,

toplumun ilerici gelişiminden doğan kaçınılmaz zorunlulukları yerine getiremedi. Kapitalist gelişimin sınırları, XX. yüzyıldaki dar imkânları Rusyada büyük bir kesinlikle belli oldu.

Ekim Devrimi toplumda yeni bir siyasal ve toplumsal düzen yarattı, Marksizm-Leninizmin temel ilkelerinin doğruluğunu ispatladı, değişen tarihsel şartlar içinde, bu ilkeleri yaratıcı şekilde uygulama zorunluluğunu gösterdi. Ekim Devrimi milletlerarası devrimci mücadelenin önemini ve etkilerini, bu mücadelede yaratıcı inceleme ve uygulamanın başlıca şartlarından biri olduğunu gösterdi. Ekim Devrimi eskimiş, çağı geçmiş olanı yıkmak, yeni bir toplum kurmak üzere proletarya dışındaki emekçi tabakalarla birleşerek, hareket eden işçi sınıfının muazzam gücünü de meydana vurdu. Çağımıza, atomun içinde uyuklayan enerjiyi uyandıran çağ adı verildi. Ama çağımıza emekçi kitlelerdeki muazzam toplumsal enerjinin uyandığını gören çağ demek daha doğru olur. Bugün bu enerjinin birikimi meselesi şu veya bu ülkenin milli çerçevesi içinde belirdiği gibi dünya alanında da beliyor: dünya işçi sınıfının eseri olan dünya sosyalist sistemi ve kapitalist ülkelerdeki proletarya, proleter olmayan emekçi tabakalarının, özellikle köylülerin de büyük rol oynadığı milli kurtuluş savaşlarını desteklemektedir.

Ekim Devriminin gösterdiği bir gerçek daha vardır: emekçi kitlelerdeki toplumsal enerjinin yoğunlanmasında, en etkili siyasal şekil, tarihsel sürecin temel hattını, Leninin deyişiyle tarihin objektif gerçeğini dile getiren Marksist-Leninist partilerdir.

Doktrine körü körüne bağlı kalanların sosyalist devrimi, «devrim örneği» terimini yanlış kullandıklarını belirten Lenin alayla şöyle diyordu: «Sömürgelelerdeki küçük milletlerde ve Avrupada, bütün peşin-hükümleriyle beraber küçük-burjuvazinin bir kısmında, ihtilâl hareketleri patlak vermeden, siyasal bilince varmamış proleter ve yarıproleter kitleler, asillerin, kliselerin, kiralıkların, yabancı milletlerin boyunduruğuna karşı hareketler yürütmeden, sosyal devrimin mümkün olabileceğini sanmak, sosyal devrimden vazgeçmek demektir.» Ama bu çeşitli süreçlerin birliği, Leninin belirttiği gibi, bu süreçlerin objektif olarak sermayeye saldırmadındadır, ihtilâlin bilinçli öncüsü, ilerici proletarya, birbirini tutmayan, aralarında çekişen kitlelerin yürüttüğü savaşın objektif gerçeğini dile getirmektedir . . .

Bu büyük Leninist etodolojiyi uygulayarak, bugün, tekelci sermayenin şu veya bu kalesine saldıran çeşitli güç grupları arasındaki bütün geçimsizliklere rağmen, tarihsel sürecin objektif gerçeğini; gerek sosyalist devletler şeklinde, gerekse dünyanın her tarafında birbirinden farklı şartlar içinde faaliyet yürüten Marksist-Leninist partiler şeklinde örgütlenmiş dünya işçi sınıfı dile getirmektedir. Çağdaş, tarihsel sürecin objektif gerçeği budur.

Demokratik Almanya Cumhuriyetinde gelişmiş sosyalist toplum düzeninin yaratılmasıyla ilgili sorunlar

Erich Honeker

Demokratik Almanya Cumhuriyetinde gelişmiş sosyalist toplum düzeninin yaratılmasının koşulları ve temelleri.

Alman Birleşik Sosyalist Partisinin bu yılın Nisan ayında yapılan VII. Kongresinde Demokratik Almanya Cumhuriyetindeki sosyalist toplum düzeninin daha da geliştirilmesiyle ilgili başlıca sorunlar gözden geçirildi. Demokratik Almanya Cumhuriyetinde gelişmiş sosyalist toplum düzeninin yaratılması konusunda kongrece alınan kararlar, işçi-köylü devletinin gelişmesi geçen ilk haftalar içinde, kongre kararlarının cumhuriyetimizdeki emekçiler arasında geniş yankılar uyandırdığı hemen anlaşıldı. Emekçiler, büyük teşebbüslere girişerek, yeni ödevleri yerine getirmeye koyuldular. Partinin, VII. Kongrenin karipri kararlarını hazırlarken, dayandığı geniş halk kitlelerinin teşebbüs ve yaratma gücü, Demokratik Almanya Cumhuriyetinde sosyalizm kuruculuğundaki başarının temelidir.

Demokratik Almanya Cumhuriyetinin bundan sonraki gelişmesi, sosyalizm kuruculuğunda erişilen seviyenin temeli üzerinde yaratılacak gelişmiş sosyalist toplum düzeninin kurulması sürecinde gerçekleşecektir.

İşçi sınıfının, kooperatifçi köylülerle ve diğer emekçilerle ittifak halinde, siyasi iktidarı gerçekleştirmesi ve esas üretim araçlarının halkın elinde bulunması, sosyalist üretim ilişkilerinin çok tarafı gelişmesi için gerekli olan temelleri yaratmaktadır. Toplumumuzda sosyalist ideoloji ve insancıll kültür hakimdir ki, bunlar da toplumun daha da gelişmesini etkilemektedir. Fakat biz, son yirmi senelik toplumsal değişimler sürecinde, en büyük başarının insanların gelişmesinde elde edildiği kanısındayız. Meydana gelen sosyalist bilinç, her şeyden önce Demokratik Almanya Cumhuriyeti vatandaşlarının devlete, emeğe karşı yeni tarz davranışlarında, sosyalist toplumun yeni toplum hayatının gelişmesinde ortaya çıkmaktadır.

Devlet sınırlarımızın ve herşeyden önce Berlindeki devlet sınırlarımızın güvenliğini başarıyla sağlanması büyük fayda ve avantajlar sağlamıştır. Batı Almanyadaki saldırgan tekellerin yıkıcı faaliyetlerine karşı sağlanan savunma tedbirleri, toplumumuzun birçok ekonomik kanunlarını daha etkili şekilde kullanmamıza imkân vermiş, böylelikle halk iktisadiyatının bütün kollarında önemli başarılar sağlanmış ve üretim dikkate değer ölçüde artmıştır. Meselâ 1962 yılından 1966 ya kadar endüstri üretimi, bütün olarak, yüzde 25 oranında artmıştır ki, bu artış, halk iktisadiyatımızın gelecekteki yapısı bakımından, büyük bir önem taşıyan elektronik endüstrisinde yüzde 47-yi, ölçü aletleri tekniğinde, idare ve düzenleme tekniğinde hattâ yüzde 85-i bulmuştur. Emek veriminin artırılması, maliyet fiyatının indirilmesi ve rantabilitenin (kârın) yükseltilmesi uğrunda savaşımların başarısı, milli gelirin mutlak artışının yükselişinde görülmektedir. Demokratik Almanya Cumhuriyeti köylerinde de sosyalizm başarıyla gelişmiş, işçi sınıfıyla kooperatifçi köylü sınıfı arasındaki ittifak kuvvetlenmiştir. Köy iktisadiyatı üretiminde önemli gelişmeler elde etmekle, vatandaşların ihtiyaçlarını artmasına rağmen, başlıca yiyecek maddelerini iç kaynaklardan sağlayacak duruma geldik. Bunu üretimin yönetim ve örgütlenmesinde tedricen endüstri metodlarına geçmek, kooperatiflerde ilişkileri geliştirmek ve köy iktisadiyatı üretiminde bilimi gitgide daha geniş ölçüde benimsiyerek sağlayabildik.

Partimizin kanısına göre, bütün dünyadaki üretim güçlerinin, ilmi teknik devrimin temellerine dayanarak, hızla gelişmesine sınıksız bağlı bulunan Demokratik Almanya Cumhuriyetinin ekonomik gelişmesi, kalitece yeni plânlama ve yönetme zarureti ortaya çıkarmaktadır. Partinin VI. Kongresinde plânlama ve yönetme ile ilgili olarak kabul edilen yeni ekonomik düzenin prensipleri uygulanmaktadır ve hayat bu sistemin doğru olduğunu göstermiş bulunmaktadır.

Böylelikle, halk kitlelerinin bilinçli eylemlerinin, gitgide daha geniş ölçüde, iktisadi kanunların etkisiyle tayin olunduğu, kitlelerin geniş demokratik esaslar üzerinde daha aktif olmaları için yeni temeller ve olanaklar meydana geldiği ortaya çıkmaktadır. Bunun içindir ki, partimizin, VII. Kongresinde iktisadi, siyasi ve ideolojik düzeyin gelişmesini esaslı olarak tahlil ettikten sonra, Marksist-Leninist teorinin yaratıcı şekilde uygulanmasının sonuçlarını genelleştirdi, sosyalist toplum düzeninin kurulmasında birikmiş olan tecrübeleri ortaya koydu ve bundan hareketle özü, *Demokratik Almanya Cumhuriyetinde gelişmiş sosyalist toplum düzeninin kurulması olan gelecek dönemin ödevlerini belirtti*. Bizde sosyalist toplumun gelişmesi öyle bir düzeye ulaşmıştır ki, sosyalist düzenin bütün ahlinde kurulması için gerekli tekml objektif ve sübjektif temeller yaratılmış bulunmaktadır. Gelişmiş sosyalist toplum düzeninin yaratılması Demokratik Almanya Cumhuriyetinde sosyalist toplum kuruculuğunun tamamlanması devresini bir kanun, tarihi bakımdan bir zaruret haline getirmektedir. Sosyalist toplumun bütün kollarının gelişmesi kompleks hâlinde

düzenlenmeli ve düzenin gelecekteki gelişmesine uygun olarak birbirine bağlanmalıdır. Gelişmiş sosyalist toplum düzeninin özelliğini üretim kuvvetlerinin yüksek düzeyde olması ve süratli tempolarla büyümesi, sosyalist üretim ilişkilerinin gelişme halinde ve sağlam olması teşkil etmektedir. Bu düzenin karakteristik alâmetleri şöyle belirtilebilir: güçlü bir sosyalist devlet düzeni, çok taraflı olarak gelişen sosyalist demokrasi, emekçiler için yüksek bir öğretim düzeyi ve onların emek ve yaşayış koşullarının sistemli olarak iyileştirilmesi. Bu ödevin gerçekleştirilmesi bileşik, uzun süreli ve çok tabakalı bir süreçtir ve dünyada olduğu gibi, Almanyada da, sosyalizmle emperyalizm arasındaki çetin sınıf mücadelesi koşulları altında cereyan etmektedir.

Gelişmiş toplum düzeninin yaratılması, çeşitli bileşik süreçlerin planlanmasında ve yönetilmesinde, son derece titiz davranılmasını gerektirmektedir. Çünkü halledilmek için sıra bekleyen bütün sorunların teknil ayrıntıları nazari olarak işlenmemiş ve pratikte denenmemiştir. Fakat biz bu düzeni yaratmaya girişirken ilmi bilgilerle ve devrimci tecrübelerle silâhlı durumdayız. Biz Marksizm-Leninizmin teori alanındaki zenginliğine dayanmakta ve başta S.S.C.B. olmak üzere kardeş sosyalist ülkelerde sosyalizm kuruculuğu tecrübesinden ve bu kuruculuğun nazari bakımından genelleştirilmesinden faydalanmaktayız. Biz, «sıçramalarda» ve gerçekçi olmanın taleplere meydan vermemek için, gelecekte de atacağımız her adımı titizlikle tahlil etmek niyetindeyiz.

Toplumsal süreçlerin ilmi bakımdan yönetimi hakkında

Genel siyasi hat, partinin hazırladığı ve tâyin ettiği strateji ve taktiğin aracılığı ile gerçekleşmektedir. Memleketimizin somut tarihi koşullarına uygun, doğru bir strateji ve taktik, ancak toplumsal gelişme ile ilgili tahminlerin ilmi esaslara dayanması halinde mümkündür. Bundan dolayı, kalite bakımından yeni bir yönetimin zaruri olduğu koşullar içinde Marksizm-Leninizme mahsus toplumsal tahminlerin hazırlanması ve uygulanması büyük bir önem taşımaktadır. Temelinde genel toplumsal tahminin bulunduğu sezîş çerçevesi içine, sınıf savaşı ve dünyadaki kuvvet dengesi, toplumsal üretimin gelişmesi, ilim ve teknik, sınıflar ve tabakalar toplumsal ilişkiler ve sosyalist bilinçle ilgili gelişmelerin başlıca işaretleri, öğretim ve kültürün bu gelişmedeki halledici karşılıklı ilişkilerinin ve halledici safhalarının tamamı dahil bulunmaktadır. Biz 1980 yılına kadar devam edecek devrenin tahminleri üzerinde durmaktayız. Bu devreye ait tahminlerin sonuçlarından faydalanarak, yeniden hesaplamak suretiyle, 1970 yılına kadar devam edecek olan devrenin perspektif ödevlerini tespit ediyor ve bundan hareketle daha sonraki devreleri tespit ediyoruz Dolayı-

siyle, tahminlerden hareketle, yarıncı dünyayı bugünden tasarlamakta ve yaratmaktayız.

Partimiz ilmin ve tekniğin gelişmesindeki başlıca meyillerle ve önemli olaylarla ilgili tahminleri, Demokratik Almanya Cumhuriyetinin toplumsal gelişmesiyle ilgili genel tahminlerin halledici kısımları saymaktadır, çünkü böyle olmadıkça, meselâ halk iktisadiyatımızın rasyonel yönetiminin önemli dünya meseleleri çözümlenemez. Bu hal, iktisadiyatımızın S.S.C.B.-nin ve diğer kardeş sosyalist ülkelerin iktisodiyatlarına daha do sıkı bağlanmasını ilgilendirmektedir. İktisadi ilerleyişin ve sosyalizmin bütün halindeki kuruluşunun temeli olan üretim güçlerinin gelişmesi de buna bağlıdır.

Toplumsal süreçlerin yönetiminde daha yüksek düzeye ulaşılması ve kalite bakımından yeniye erişilmesi objektif olarak şarttır, bu ise geniş ilmi bilgiler gerektirmektedir. İnsanlarla toplumsal gelişme hakkında açık perspektifler sağlamak, sosyalist toplum hayatının bütün olanlarına ait objektif kanunları incelemek ve Demokratik Almanya Cumhuriyetinde kitleleri, en az masrafla ve en kısa tarihi devre içinde, gelişmiş sosyalist toplum düzenini yaratmaya aktif olarak yöneltmek, ancak bu suretle mümkündür. Toplumsal perspektifi iyice anlamak, toplumsal bilincin meydana gelmesinde halledici koşuldur. Cumhuriyetimizin vatandaşları, kendilerinin ve çocuklarının, daima sosyalizmde yaşayacaklarını bilmeli ve bunun için bu hayatın nasıl meydana geldiği hususunda bilgi sahibi olmalıdırlar. Bunu bilmekle de siyasi süreçleri ve karşılıklı ilişkileri daha iyi anlıyacak, günlük sorunları daha bilinçli ve aktif surette çözebileceklerdir.

Toplumsal süreçleri yönetme sanatı, toplumsal gelişmenin ilmi surette önceden kestirilmesinden, lüzumlu onda doğru kararlar alınmasından, siyasi, iktisadi ve kültürel gelişmenin başlıca sorunlarının halkın bütün tabakalarıyla incelenmesinden, emekçilerin sosyalist devletin sağlamlaşması yönündeki yüksek bilinçli teşebbüslerini teşvikten ibarettir. İlmi yönetim demek, her şeyden önce sosyalizmin iktisadi kanunlarını uygulamak, sosyalist düzenin üstünlüklerinden ve yedek kuvvetlerinden tam manasıyla faydalanmak, bütün vatandaşların siyasi bilinç ve faaliyetini durmadan yükseltmek demektir. Emekçilerin plânlamaya, emeğe ve idareye katılmaları, partimizin sosyalizm kuruculuğunda dayanabileceği halledici bir unsurdur. Bunun için biz, siyasi-ideolojik çalışmaları ve bu çalışmaların idaresini ilmi yönetimin esası saymaktayız.

Partimizin VII. Kongresine ait kararların yerine getirilmesi sırasında parti birçok tedbirler aldı ve başlangıç adımları attı ki, bütün bunlar, her dereceden parti ve devlet organları kadrolarının, toplumsal süreçlerin yönetilmesi ve yeni bileşik ödevlerin emekçilerle birlikte çözümlenmesi için, lüzumlu olan yeni bilgilerle silâhlanacaklarına dair teminat teşkil etmektedir. Bununla ilgili olarak bilhassa bilgiler edinme ve plânlama alanında, elektronik hesap makinelerinin ve diğer yardımcı teknik araçların yonisora, çağdaş yönetim metodlarının uygulanmasına daha fazla dikkat edilmektedir. Böylelikle olgunlaşmış meselelere ait tepkilerin

süratlenmesi, belirli meseleler kompleksi hakkında daha geniş bir tablonun elde edilmesi ve bu suretle siyasi yönetimde kalitenin daha da yükselmesi için daha elverişli temeller yaratılmaktadır. Partinin ve hükümetin yönetimi ilmi esaslara dayandırması meselesi Merkez Komitesinin bu yılın Temmuz ayındaki plenumunda dikkatle gözden geçirildi ve şu ödev tespit edildi: devlet yönetiminin ve sosyalist demokrasi düzeninin daha da gelişmesi ve ilmi temellere dayandırılması için, sosyalist toplumun bütün halinde ilmi yönetiminin modeli hazırlanmalı ve çalışma metodları ilmi esaslara dayandırılmalıdır. Bu ödev ise, yönetici devlet organlarımızın, sınıf düşmanlarıyla daimi savaş halindeki toplumun yönetimi ile ilgili meseleleri, nazari ve pratik bakımlardan çözüme başarısını göstermelerini gerektirmektedir. Malûm olduğu üzere Batı Almanya emperyalistleri Demokratik Almanya Cumhuriyetine karşı savaş yarışında kendi devlet cihazlarının en etkili rol oynaması için her türlü gayreti sarfermektedirler.

Demokratik Almanya Cumhuriyetinde bütün sınıflar ve vatandaş tabakaları, sosyalist üretim ilişkileri esasına ve bunun yarattığı yeni toplum ilişkilerine ve aynı zamanda yükselmekte olan sosyalist bilinçlenme esasına göre gelişmeye devam etmektedirler. Sosyalizmde hepsinin de menfaatleri birbirine uymakta, aralarındaki karşılıklı ilişkiler sıklaşmaktadır.

Gelişmiş sosyalist toplum düzeninin yaratılmasında sınıfların ve vatandaş tabakalarının rolü

Demokratik Almanya Cumhuriyetindeki işçi sınıfı, partisinin – Alman Sosyalist Birlik Partisinin – yönetmenliği altında sosyalist toplumun yaratıcısı ve örgütçüsü olmak kabiliyetine sahip bulunduğunu göstermektedir. İşçi sınıfımızın tarihi başarıları, zamanımızda en devrimci, en ileri gücün işçi sınıfı olduğuna dair Marksist tezin genel hükmünü yeniden doğrulamaktadır. İşçi sınıfının diğer sınıf ve tabakalar karşısındaki yönetici rolü objektif temellere dayanmaktadır. İşçi sınıfı çağdaş sosyalist endüstriye doğrudan doğruya bağlıdır. Onun yüksek seviyedeki teşkilâtçılığı ve disiplini de buradan ileri gelmektedir. İşçi sınıfı en büyük toplumsal sınıftır ve toplumsal servetin yaratılmasına muazzam hizmetlerde bulunmaktadır. Partimizin VII. Kongresinde okunan raporda belirtildiği gibi: «İşçi sınıfı, kendi emeğinin ürünlerinden faydalanan ve maddi ve manive ihtiyaçlarını gitgide daha geniş ölçüde kaşılayan hür sosyalist halkın çekirdeğidir.» Bu sebepten dolayı işçi sınıfının sorumluluğu ve yönetici rolünün önemi, gelecekte, gelişmiş sosyalist toplum düzeninin kuruluşu sürecinde de yükselecektir. İşçi sınıfı devrimci gelişmenin temsilcisi olduğundan dolayı, ilmi – teknik devrimin uygulanmasındaki sorumluluğu artmaktadır. İşçi

sınıftaki değişiklikler prosesinin özelliğini, tekmiil toplumsal sürecin plânlanmasına ve yönetimine, kollektif sosyalist emeğin gelişmesine katılımı ve çağdaş üretimin bileşik sürecindeki yönetici rolünü ve sorumluluğunu bilinçli olarak anlaması teşkil etmektedir ki, bu halledici bir önem taşımaktadır. Bu sınıf, çok gelişmiş sosyalist sanayi devletinin işçi sınıfıdır ve yüksek ihtisas sahibi işçilerin sayısı gitgide artmaktadır.

İşçi sınıfıyla kooperatifçi köylüler sınıfı arasındaki ittifakın sağlamlığı, sosyalizm kuruculuğunun tatbikatında görülmektedir. Bu ittifak sosyalist toplumumuzun terkiibinde sağlam bir parçadır. Köy iktisadiyatı üretimi sürecinin gitgide daha geniş ölçüde endüstriyel bir öze sahip olması sonucunda, kooperatifçi köylüler sınıfı çağdaş endüstriye daha çok bağlanmaktadır. Köy iktisadiyatı üretim kooperatiflerinin, halk mülkleri, endüstrinin çeşitli kolları ve ticaret işletmeleriyle bağlarının gelişmesi, işçi sınıfıyla kooperatif köylüler sınıfı arasındaki ittifakın yeni, daha yüksek şekillerinin ortaya çıkmasına yol açan bileşik süreçlerin yaratıcı şekilde ele alınmasını gerektirmektedir. Batı Almanyada tekellerin hakimiyeti koşulları içinde, haklarından gitgide daha fazla mahrum edilen ve sömürülen köylülerden farklı olarak, Demokratik Almanya Cumhuriyetinde, demokratik toprak reformuyla başlayan ve kooperatifçi köylüler sınıfının ortaya çıkmasıyla sona eren, köylülerin kurtuluş süreci iyi sonuçlar vermiştir.

Genel olarak işçi sınıfı ve kooperatifçi köylü sınıfı arasından çıkmış olan sosyalist aydınlarımız halkın saygısıyla kuşatılmıştır ve bütün güçlerini sosyalizm davası uğrunda sarfetmektedirler. İşçi sınıfının yanısıra olan aydınlarımız, partinin yönetmenliği altında, büyük üretim elde eden modern merkezlerin yaratılmasına esaslı hizmetlerde bulunmakta, ilmi araştırma ve gelişmelerin her alanındaki kollektif emek sürecine büyük katkılarda bulunmakta, yüksek seviyedeki ilmi-teknik devrimin gerçekleşmesine yardım etmektedirler. Sosyalist emek kollektiflerinde, aydınlar, işçiler ve kooperatifçi köylüler arasındaki karşılıklı yaklaşma daha da gelişmektedir. Bu ise karşılıklı işbirliğini olumlu şekilde etkilemekte, sosyalist toplumun gelişmesine yardımda bulunmaktadır.

Bu gelişme sürecinde, halen yarı yarıya devlet işletmesi olan müesseselerle özel müesseselerin sahibi olan, eski özel sanayiciler de kendi yerlerini bulmuşlardır. Üretim kooperatiflerinde birleşmiş olan zanaatçılar da, sosyalist gelişmede paylarına düşen hizmeti görmektedirler. Küçük mülk sahipleri de bu sürece katılmış bulunmaktadır.

Böylelikle, yönetici toplumsal güç olan işçi sınıfı, diğer sınıflara ve halk tabakalarına sapasağlam bağlıdır, çünkü hepsi de sosyalist toplum düzeninde ifadesini bulan ortak menfaatleri savunmaktadırlar. Gelişmiş sosyalist toplum düzeninin, sosyalist demokrasinin daha da gelişmesine bağlı olarak yaratılması, bütün sınıf ve vatandaş tabakalarının ortak eylemlerine daha da çok yardımda bulunacaktır.

Sosyalist üretim ilişkileri temeline ve partinin verimli siyasi-ideolojik

terbiye çalışmaları sonuçlarına bağlı olarak, insanlar arasında gerçek sosyalist ilişkiler meydana gelmektedir. Bu ilişkiler, emek sürecinde ve günlük hayatta şekillenerek, her şeyden evvel sosyalist emek kolektiflerinde ve sosyalist kolektiflerin yaratılması sürecindeki, karşılıklı saygı ve yardımda ifadesini bulmaktadır. İnsanlar arasındaki bu yeni ilişkiler ve emeğe ve devlete karşı yeni tutum, emek kahramanlığı, sosyalist vatana karşı sevgi, sınıf dayanışması, fedakârlık gibi yüksek manevi vasıflar yaratmaktadır. Sosyalist ideoloji ve ahlâk ile, yaratıcı hür emek esasları üzerinde yeninin kurulmasına öncülük ettikleri için, başta gençlik olmak üzere, vatandaşların saygısıyla kuşatılan insanlar meydana gelmektedir. Hiç şüphe yok ki, bu gibi ilişkilerin ve vasıfların şekillenmesi kendiliğinden olmuyor. Bütün bunlar eski alışkanlıkların ortadan kaldırılması uğrunda verilen çetin savaş, düşman ideolojinin belirli etkilerine karşı yürütülen daimi mücadele esnasında ortaya çıkmaktadır. Yeni hayatın kuruluşu esnasında halkın siyasi ve manevi birliği kuvvetlenmektedir. Toplum ile, ayrı ayrı emekçilerin ve kolektiflerin ihtiyaç ve menfaatlerinin birbirine tamamiyle uyması gibi, iktisadi ve toplumsal gelişmemizin en önemli itici gücü gitgide daha kuvvetli olarak ortaya çıkmaktadır. Toplumumuzda insanlar arasındaki yeni ilişkileri, haklı bir gururla söz konusu edebiliriz. Biz işçi sınıfının ve bütün emekçi halkın hayati menfaatleri adına çalışmaktayız. Uğrunda bütün enerji ve kuvvetimizi harcadığımız sosyalizm, insanlara daha iyi bir hayat sağlamak için mevcuttur.

Demokrasinin gelişmesinde sosyalist devletin rolü

Demokratik Almanya Cumhuriyeti emekçileri, sosyalist devletlerini, tek-mil işçi sınıfının yönetmenliği altında yaratmışlardır. İşçi sınıfı devlet yönetimine en çeşitli şekillerde katılmakta ve devleti daha mükemmel ve sağlam hale getirmek için daimi gayretler sarfetmektedir. Demokratik Almanya Cumhuriyetinde, burjuva-demokratik devrimin tamamlanmasında ve sosyalist devrimin gerçekleştirilmesinde, sosyalist devlet halledici bir silâh ödevini görmüştür. Kuvvetli bir işçi ve köylü devleti, emekçilerin sosyalizmdeki başarılarını, memleketteki aksidevrimci unsurlara karşı olduğu kadar, Batı Alman tekelci kapitali ile militarizmine karşı da güvenle savunmak için şarttı. Bugün, Almanyada barışın kalesi olan sosyalist devletin, milli ve milletlerarası rolü gitgide daha fazla kabul edilmekte ve saygı görmektedir. Demokratik Almanya Cumhuriyeti, hayati menfaatlerinin ortaklığı dolayısıyla, Sovyetler Birliğine, Polonyaya, Çekoslovakyyaya, ve diğer sosyalist devletlere sapasağlam ve kopmaz bağlarla bağlıdır. Demokratik Almanya Cumhuriyeti, barışçı Alman devleti olarak, tarihi ödevlerini bilmekte ve dış siyasetiyle Avrupa güvenlik sisteminin yaratılmasına hizmette bulunmaktadır.

Sosyalist devletimiz, Demokratik Almanya Cumhuriyetinin siyasi örgütüdür. Onun esas ve özünü, sosyalist üretim ilişkileri ve sosyalist toplumun gelişme halindeki üretim güçleri, başta inkılâpçı partisi olmak üzere, işçi sınıfı ve onun sağlam müttefikleri olan diğer emekçi sınıfları ve halk tabakaları tarafından gerçekleştirilen toplumsal gelişmenin yönetimi ile, halk kitlelerinin artış halindeki bilinçli toplumsal eylemleri teşkil etmektedir.

Gelişmiş sosyalist toplum sisteminin yaratılması devresinde, toplumsal süreçlerin yönetiminin gittikçe daha bileşik bir şekil alması ve halk kitlelerinin faaliyetlerinin artması koşulları altında, sosyalist devletin rolü büyümektedir. Sosyalist devletin esas ödevi vatandaşların refahının temeli olan halk servetlerini durmaksızın arttırmaktır. Gelişme süreci esnasında, sosyalist devlet, vatandaşlarının şahsi menfaatlerinin, sosyalist toplumun menfaatlerine gitgide daha fazla uymasını, bütün eylemleriyle garanti altına almaktadır. Gelişmiş sosyalist toplum düzeni aracılığıyla, üretim güçlerinin çok taraflı gelişmesi şarttır. Bu gibi hallerde, ilim gibi üretim güçleri büyük bir önem kazanmaktadır. Devlet, öğretim ve eğitimde tek sosyalist düzenin aratılmasında büyük bir sorumluluk taşımaktadır. Sosyalist devlet halkın barış içindeki hayatını, sosyalizmdeki başarılarını ve hükümranlığını kesin olarak savunmak, halkın maddi ve kültürel hayat koşullarını planlı olarak iyileştirmek ve sosyalist toplumun, herkes için mecburi olan, tek mil nizam ve kaidelerine, bütün vatandaşların uymasını sağlamakla ödevlidir.

Gelişmiş sosyalist toplum düzeninde, halk kitlelerinin devlet yönetimi ile bilinçli işbirliği ve onların bu yönetime geniş ölçüde katılması gittikçe daha büyük önem kazandığından, sosyalist demokrasinin daha da geliştirilmesi ve derinleştirilmesi şart olmaktadır. Sosyalist demokrasi, halk temsilcilerinin eylemlerindeki hareket birliğinde, bütün devlet organlarının hareket birliğinde ve tek mil vatandaşların aktif işbirliğinde ifadesini bulmaktadır. Bu demokrasi, yeni büyük ödevlerin gerçekleştirilmesinde, halledici toplumsal güç olarak belirmektedir. Sosyalist demokrasinin daha da gelişmesinin mantıki sonucunda, halk kitleleri daha aktif hale gelmekte, bu ise, bütün devlet organlarının, başta devlet organlarıyla vatandaşlar arasındaki ilişkiler olmak üzere, yönetimde ilmi prensiplerin uygulanmasını gerektirmektedir. Fakat bu aynı zamanda karar alan ve bunların uygulanmasını kontrol eden organ olarak, halk temsilcilerinin rollerinin daha da artacağı ve işlerinin daha yüksek seviyede yürütüleceği demektir. Mahalli halk temsilcilikleri büyük yetkiler kazanmakta ve kendi sorumlulukları altında, kanunlar çerçevesi içinde, bölgelerini ve orada yaşayan vatandaşları ilgilendiren sorunlarda kararlar almaktadırlar. Sosyalist demokrasinin daha da gelişmesi koşulları içinde, vatandaşların, devleti ve toplumu ilgilendiren sorunların çözümüne, gönüllü ve ücretsiz olarak, çeşitli tarzlarda katılma şekilleri genişlemeye devam etmektedir. Örneğin, halk temsilciliklerinin daimi komisyonlarına, uzlaştırma komis-

yonlarına, ebeveyn komitelerine v.s. katılmaları bunlardandır. Böylelikle vatandaşların hakları arttırılmaktadır. Bu yılın Temmuz ayında, Demokratik Almanya Cumhuriyeti halk meclisi seçimlerinin hazırlanması ve seçimlerin yapılması da sosyalist demokrasinin gelişme sürecinin belirtisi olmuştur. Seçimönu kampanyasının büyük ölçüdeki fikir değiş-tokuşu sırasında, sayısız yapıcı teklif ve tenkitler ortaya atılmış, birçok vatandaşlar, görüşlerini, toplumsal hayatın bütün alanlarında dikkate değer eylemlerle desteklemişlerdir.

Partinin gelişmesinde yeni devre

Alman Sosyalist Birlik Partisinin VII. kongresinin başarıyla cereyanı ve kongrenin Demokratik Almanya Cumhuriyetinde sosyalizm kuruculuğunun tamamlanması hususundaki kararı, işçi sınıfının örgütlenmiş öncüsü olan partimizin, programı esasına dayanarak, bütün emekçilerle birlikte, VII. kongrenin ortaya koyduğu ödevleri yerine getirecek durumda olduğunu göstermektedir. Partinin birliği ve beraberliği, siyasi olgunluğu ve savaşçı gücü ve herşeyden evvel halk kitleleriyle sıkı bağları, bu ödevlerin de başarıyla gerçekleştirileceğine dair teminattır.

Alman Sosyalist Birlik Partisi, Almanya tarihinde en tecrübeli ve en büyük başarılarla ulaşan partidir. Geçmişten dersler almak ve tekelci kapital ile militarizmden ve bunların yol açtığı bütün sonuçlardan kurtulmak gerektiği zaman, başta partimiz yer almıştır. İşçi sınıfının birlik partisi, demokrat bloktaki partilerle ve bütün diğer faşizm aleyhtarı güçlerle sıkı bir ittifak halinde, emekçiler tarafından yönetilen ilk Alman devletini meydana getirdi. Şimdi de Demokratik Almanya Cumhuriyetinde sosyalizm kuruculuğunun tamamlanması yollarını gösteriyor, toplumsal ilerleyişe yeni katkılarda bulunarak, kuvvet dengesinin sosyalizm ve barış lehinde değişmesine yardım ediyor. Demokratik Almanya Cumhuriyetinin yaratılmasıyla, Almanya topraklarında, geleceğin yolunu gösteren sosyalizm gibi ilerici bir toplum düzenini temsil eden sağlam bir sosyalist iktidar ortaya çıkmıştır. Partimizin başarıları, eylemlerinde daimi olarak marksist-leninist nazariyeyi klavuz edinmesinden ve başta Sovyetler Birliği Komünist Partisi olmak üzere, kardeş partilerin tecrübesini kendi koşullarımıza yaratıcı bir şekilde uygulamasından ileri gelmektedir ve Demokratik Almanya Cumhuriyetinde sosyalizmi kurmakla, yaratıcı marksizmlenin nazariyesinin zenginleşmesine hizmette bulunmaktadır. Partimiz halk kitleleri arasında derin kökler salmıştır ve işçi sınıfının, kooperatifçi köylülerin ve halkın diğer tabakalarının en iyi temsilcilerinden binlerce kişinin partiye üye olmaları sayesinde, saflarını durmadan kuvvetlendirmektedir. Halen parti üyelerinin yüzde 45,6'sı işçilerden ibarettir. Par-

tinin VI. kongresinden 1966 yılının Aralık ayına kadar partiye alınan 245.692 kişinin yüzde 62,4'ü işçidir. Alman Sosyalist Birlik Partisi, parti hayatında leninist normların muhafazasına dikkat etmekte, üyeleri arasında siyasi-ideolojik bakımdan büyük bir eğitim faaliyeti sarfetmektedir. Böylelikle üyelerinin, sağlam sınıfı mevzilerde yer almalarına, düşman ideolojiye karşı savaşmalarına imkân vermektedir. Parti üyeleri, emekçiler arasında sosyalist demokrasinin geniş ölçüde yayılmasına etkide bulunmakta ve yenilik uğrunda günlük savaşta yer almaktadırlar.

Partinin VII. kongresinin, gelişmiş sosyalist toplum düzeninin yaratılmasıyla ilgili kararlarının gerçekleştirilmesi partiye yeni ödevler yüklemektedir. Partinin, toplum hayatının bütün alanlarını kucaklaması ve halk kitleleriyle bağlarını daha sıkı hale getirmesi gerekmektedir. Emek insanı, onun siyasi ideolojik kanıları, meslek ve kültür bakımından yetişmesi, serbest zamanları, meseleleri, endişe ve arzuları tekil parti eylemlerinin merkezini teşkil etmektedir, çünkü sosyalizm kuruculuğunun başarıları, eninde sonunda, onun emeğine ve yaratıcı teşebbüslerine bağlı bulunmaktadır.

Yüksek bir düzey ve yönetimde, kalite bakımından, yenilik talep eden objektif koşullar gereğince, parti, bütün yönetici parti organlarına ve ilkel örgütlerin üyelerine, emekçilerin yönetiminde ve toplumsal hayatın şekillenmesiyle ilgili bileşik süreçlerin kullanılmasında, en yüksek ilmi vasıfları ve etkileri sağlamaları için gerekli tedbirleri almaktadır.

Parti çalışmalarının en önemli iktisadi sorunların gerçekleşmesine yöneltmesi, prensip bakımından değer taşımaktadır. Meselâ bütün temel ürünlerin üretiminde en yüksek ilmi-teknik düzeye ulaşılması uğrunda savaş, yüksek kalite ve düşük maliyet fiyatı uğrunda savaş esas ödevler arasındadır. Maddi üretimde yüksek düzeye erişmek uğrunda yürütülen bu savaşta sosyalist bilinç gelişmekte, sosyalist toplumun emekçileri şekillenmektedir. Parti, kadrolarla meşgul olmayı, yönetimin esas ödevi ve kararlarının yerine getirilmesinin temeli saymaktadır. Kadroların eğitim ve öğretimi, kullanılması ve yükseltilmesi hususunda şimdi yeni ölçüler uygulanmaktadır. Talep edilen şey, yönetici işçinin, 1980 yılına kadar ulaşılması şart olan, ihtisas düzeyidir.

Sosyalizm kuruculuğunda elde edilen başarılarla, Alman Sosyalist Birlik Partisinin, diğer dost partilerle işbirliği önemli bir rol oynamıştır. Böylelikle sosyalizmde çok partili sistemin sağlamlığı ortaya çıkmıştır. Demokratik Almanya Cumhuriyetinde sosyalizmin kurulması gibi ortak bir amaçla birbirine bağlanan Hristiyan-Demokrat Birliği, Alman-Liberal-Demokrat Partisi, Milli-Demokrat Parti ve Alman Köylü-Demokrat Partisi gibi partiler, küçük burjuva-demokratik partileri olmaktan çıkarak, sosyalizm yolunu bayrakları haline getirdiler ve partimizin yönetmenliği altında, yeni büyük ödevlerin çözülmesi işine, ümit verici bir şekilde ve aktif olarak katıldılar. Alman Sosyalist Birlik Partisinin VII. kongresinde, dost partilerin, bu partilere üye olanların veya örgütlerinde çalışanların sosyalizm kuru-

culuğundaki aktif ve yaratıcı işbirliği değerlendirildi. Biz onların, partimizin kongresinde yaptıkları tekliflere ve gelişmiş sosyalist toplum düzeninin yaratılmasında işbirliği yapmaya hazır olduklarını bildirmelerine teşekkür ettik. Alman Sosyalist Birlik Partisiyle diğer partiler arasında, demokratik blok çerçevesi içinde, durmadan gelişen işbirliği, zamanın geçmesiyle gitgide kuvvetlendi. Bu ise, Demokratik Almanya Cumhuriyetinde bütün demokratik güçlerin ortak eylemlerinin hayati kuvvetini ve partimizin, bütün barışçı ve demokratik güçleri birleştirmek ve onları sosyalizm kuruculuğuna çekmek hususundaki hattının doğruluğunu göstermektedir. Dost partiler, evvelce, siyasi çalışmalarını bilhassa emekçi köylülerin, zanaatçıların, küçük mülk sahiplerinin, diğer vatandaş tabakalarının özel menfaatlerine göre ayarladıkları ve böylelikle sık sık bu özel menfaatlerin savunucuları olarak hareket ettikleri halde, bugün, sosyalizm kuruculuğunun tamamlanması devresinde, sosyalist toplumun gelişmesiyle ilgili ortak menfaatleri klavuz edinmektedirler.

Gelişmiş sosyalist toplum düzeninin yaratılmasında halledici silâh devlet olduğu için, parti, devlet organlarındaki çalışmaların mükemmelleşmesine büyük bir dikkat ayıracaktır. Partinin devlet organlarına karşı ödevleri, kesin olarak tespit edilmiştir. Parti, devlet organlarının görevlerini kendi üzerine almadan, çalışmalarının başlıca yönünü çizmekte, kendilerine etkilerde bulunmakta, doğru kararlar alınmasına ve insanlarla çalışmalarda doğru hareket edilmesine dikkat etmektedir. Partinin devlet organlarına etkisi, ilkel örgütlerdeki parti üyeleri aracılığıyla gerçekleşmektedir. *Bu örgütlerin, devlet organlarının başına buyruk, kendi sorumlulukları altında çalışmalarını sağlamaları lâzımdır.* Parti aynı şekilde, yani ilkel örgütlerinin aracılığı ile, iktisadi yönetim organlarına ve toplumsal örgütlerin yönetici organlarına etkilerde bulunmaktadır.

Gelişmiş sosyalist toplum düzeninin yaratılması süreci ve gittikçe daha geniş halk tabakalarının yönetime katılması esnasında, sosyalist demokrasi daha da gelişirken, toplumsal örgütlerin daha aktif rol oynamaları tamamiyle kanuni bir durumdur. Bu örgütler, halkımızın bütün tabakalarından, milyonlarca emekçiyi içine almaktadır. Parti, bu örgütlere katılan üyelerinin eylemleri sayesinde, bütün tabakalara sınıksı bağlıdır ve üyelerinin, parti üyesi olmıyanlara etkilerde bulunmak ve onlarla işbirliği yapmak suretiyle, bu örgütlerin sosyalizm kuruculuğundaki özel ödevlerinin çözülmesine yardım etmektedir. Yönetici parti organları, toplumsal örgütlerin yönetici organlarıyla, bunların eylemleriyle ilgili en önemli sorunları muntazaman gözden geçirmekte ve onların toplumsal gelişmenin ortak sürecinin yönetilmesindeki tecrübelerinden faydalanmaktadır.

İşçilerin, memurların, aydınları temsil edenlerin ve diğer bütün tabakaların en büyük ve en önemli sınıfı organı sendikalaradır. Bu örgütlerin eylemleri, maddi üretimi doğrudan doğruya etkilediğinden dolayı, büyük bir önem taşımaktadır. Demokratik Almanya Cumhuriyetindeki sendikala-

rın saflarında 6,6 milyon emekçi vardır. Bunlar, sosyalist hayatımızda sağlam bir yer alan bağımsız örgütlerdir ve gerçekten de sosyalizmin okuludurlar. Gelişmiş sosyalist toplum düzeninin yaratılması için gelecekte sarfedecekleri gayretler, rolleri hakkındaki bu tarifi bir daha doğrulamaktadır. Birçok emekçiler, halk iktisadiyatımıza ait perspektif planların hazırlanması, incelenmesi ve gerçekleştirilmesi eylemlerinde, sendika örgütleri aracılığıyla, yer alacaklardır. Sendikalar, işletmelerdeki üretim komitelerinin çalışmalarına, üretim müşaverelerine ve diğer toplumsal örgütlere faal surette katılmakla, sosyalist işletmelerin yönetimine iştirak etmektedirler. Sendikalar, emekçilerin, emek veriminin artırılması ve rasyonel hale getirilmesi uğrındaki sosyalist yarışlarının teşkilatçısıdır ve emek ve yaşayış koşullarının iyileştirilmesi için gayretler sarfetmekte, manevi ve kültürel hayat alanlarında büyük ödevler yerine getirmektedirler.

Alman Sosyalist Birlik Partisi üyeleri, toplumsal gelişmenin bu yeni devresinin, geniş ölçüde enerji, akıl, fikir, heyecan ve erkeklik istediğini biliyorlar. Onlar, halkımıza sosyalizmde mesut bir hayat sağlamayı, yüksek devrimci ödevleri saymaktadırlar ve bu amaca ulaşılabilmesi için bütün güçleriyle çalışacaklardır.

Birleşik Amerikada zencilere karşı terör

Amerika büyük şehirlerinin çoğunda zenci topluluğuna karşı silâhlı terör yığınsal bir hal almıştır. Bu olay, faşistlere özgü gaddarlığın, «hür toplum» ve «kanun ve âsaiyîş» Amerikasının da karakteristik bir netiliği olduğunu göstermektedir. Boston, Mineapolis, Sinsinati, Nüyük ve Detroit gibi şehirlerin zenci geto'ları sokaklarında polisin ve ordu birliklerinin giriştikleri kanlı zorbalıkları bazı gözlemciler, Amerikanın Güney Viyetnam şehir ve köylerini «dize getirme» programı uygulamalarına benzetmektedirler.

Amerikan Komünist Partisi, Başkan Conson'a gönderdiği 18 Haziran tarihli mektubunda, Conson hükümetini silâhlı kuvvet kullanarak 1967 yılını zenci halka karşı «sopa yılı»na çevirmekte olmakla suçlamıştır. Aynı mektupta, «zırlı yumruk» politikasını uygulama ortamının, Başkan Conson tarafından 1967 yılı başında «memleket durumu» hakkında Kongre'ye sunulan mesajla hazırlanmış olduğuna işaret edilmektedir. Bu mesajda, vatandaş hakları konusuna, yani bu aktüel ve önemli meseleye sadece 45 sözcükle değinilmektedir. Ve bu sözlerin esas ağırlık noktası da, polis kuvvetlerinin — her şeyden evvel zenci getolarındaki çıkışları ezmek için — her bakımdan takviyesidir. Böylelikle, zencilere karşı ırkçıların hücumu geçmesine, Kongre'de, hükümet cihazının her kademesinde ve polis şebekesindeki ırkçı ve gericilerin azıtmasına «yeşil ışık» tutarak yol veren ve «Con Bırç Cemiyeti»ni, Ku-Kluks-Klân mensuplarını ve diğer aşırı sağ teşkilâtları kışkırtan bizzat Başkan Conson olmuştur.

Bundan yüz bulan 700 bin üyeli «Vurucu milli birlikler teşkilâtı», kendi dergisi olan «Ameriken Rayfalmenı»nın Mayıs sayısında yayınladığı çağrı ile, Amerika şehirlerinde «yığınların baskısı»na karşıkoymak için silâhlı sivil müfrezeler kurulmasını istemiştir. Bu derginin çağrısında, faşistlikte alıp yürümüş birçok «Minitmen»leri saflarında barındıran «Vurucu milli birlikler teşkilâtı»nın Amerikan Kongre'sinden 1 milyon 300 bin dolar aldığı kaydedildikten sonra, silâh ve cephane tedariki için de ek olarak 1 milyon 900 bin dolar alacağı açıklanmaktadır. «Con Bırç Cemiyeti», «Beyaz Vatandaşlar Konseyi» ve Ku-Kluks-Klân üyelerinin, Alabama eyaleti aşırı sağcı elebaşlarından Corc Vallas'ın ve Amerikan nazileri lideri

Rokuell'in peşlerinden gidenlerin ve adı geçen «Minitmen»lerin yönetimi altında bir de «Uyanıklar» adını verdikleri komandolar kurulmaktadır.

Zenci kollejlere ve getoları polisin ve milli muhafızların daimi hücumlarını hedefi olmuştur. Başkan Conson'un memleketi olan Teksas eyaletinde, karabinalarla silâhlı 650 polis, Güney Teksas Üniversitesi öğrenci yurtlarına karşı ateş açarak 3.000 mermi yakmışlar, ortalığı salhaneye çevirmişler ve 489 üniversiteli zenciyi hapishaneye tıkmışlardır. Terör aracı olarak tanklar, zırhlı arabalar, helikopterler, makineli tüfekler, karabinalar, tabancalar, coplar ve gözyaşartıcı gaz kullanan çelik miğferli polisler ve muhafız birliği askerleri, geto sokaklarında polis köpekleriyle mekik dokumakta, evleri, dükkânları, sokakları sıradan mitralyöz ateşine tutmakta, zenci Amerikan vatandaşlarını coplamakta, yaralamakta ve öldürmektedirler. Yalnız Detroit'te 10 bin polis ve muhafız birliği askeri, 82. hava indirme tümeni üçüncü tugayından ve 101. tümenin ikinci tugayından kendilerine katılan 4.700 paraşütçü ile birlikte zenci getosuna hücum etmişlerdir. Bu hücum sonucunda 41 kişi ölmüş, 100-ü ağır olmak üzere 3 bin kişi de yaralanmıştır. Binlerce zenci de zindanlara atılmıştır.

Zenci halkın direnmesi ve getolardaki gecekondu sefaletine son vermek için, okullardaki ayırım politikasına karşı, daimi geçim zorluklarına karşı, işsizliğe karşı yürüttüğü mücadeleyi cesaretle şiddetlendirmesi ve bu mücadelenin, Viyetnamdaki Amerikan saldırganlığına karşı memleket ölçüsündeki direnişle birleşmesi, Amerikan «hür iktisadi faaliyet» toplumunun insan düşmanı ve ahlâk kuralı tanımayan sistemiyle birlikte çürüyüp çökmekte olduğunu göstermektedir. Devletin kendi vatandaşları üzerinde uyguladığı bu yığınsal baskı ve terörün amacı, hükümet politikasında radikal değişiklikler isteğiyle mücadele eden kuvvetleri tecrit etmek ve mücadele azimlerini kırmaktır; Amerikan yoksullarının sefil hayatını iyileştirmeye ayrılması gereken muazzam tahsisat, bu baskı ve terörü uygulaması için hükümetin emrine verilmiştir.

Şimdiki krizin kökleri Viyetnamdaki harptedir. 1967-68 devlet bütçesinden bu harp için ayda 2 milyar dolardan fazla tahsisat ayrılmakta; en çok zenci halkın kurban verdiği sefaletle karşı «savaşa» ise, yılda ancak 1 milyar dolar harcanmaktadır. Hükümet, 1964 seçimlerindeki vaatlerine aykırı olarak, vatandaş hakları kanununu uygulamaya bile yanaşmamaktadır. Ve bu hükümet, sefaletle mücadele programını öylesine kısıtlamış ve sınırlamıştır ki, artık bu programdan eser kalmadığı söylenebilir.

İrk ayırımı ve temel insan haklarından yoksunluk, zenciler için, yıllık milli üretimin 800 milyar doları bulduğu bu memlekette, işsizlik, düşük ücret ve diğer yoksunluklar gibi sonuçlar doğurmaktadır. Zenciler arasında işsizlik, beyazlar arasındakinin iki mislidir. Zenci gençlerinin % 27'si, beyaz gençlerin % 12'si işsizdir. Zenci işçilerin ortalama iş ücretleri, beyaz işçilerin aldıkları ücretin ancak % 53-ü kadardır.

Bilimsel-teknik devrim ve zenci işçiler yığınında vasıflı işçi nitelikleri noksanlığı (ki bu da genel öğrenim ve meslek öğrenimi olanaklarının

noksanlığı ve emek alanında yıllar yılı süregelen ayırımın sonucudur) zenci işçiyi boş kalmaya ve aynı zamanda kendisine istifade edilemez gözüyle bakılmaya mahkûm etmektedir. Burada dâha önemli olan etken şudur ki, zenci emekçilerin yoğun bulunduğu bölgelerde, zenci işçilerin aldıkları ücret korkunç derecede düşüktür, çalışma şartları ise dayanılır gibi değildir.

Ve işte bu durumda, hükümet zencilerin karşısında çıkıp, kendilerine iş sağlamak için, yeni evler ve okullar yaptırmak için parası olmadığından dem vurabilmektedir. Zenciler görüyorlar ki, artık kabul edilmiş vatandaş hakları kanunu hâlâ genellikle uygulanmamakta, yeni kanunlar çıkarılması teklifleri de, süresi belirsiz olarak ertelenmektedir. İşte Birleşik Amerikada zenci getoları sokaklarına taşan öfkenin kaynağı budur.

Ülkenin çeşitli şehirlerindeki durumun ve olayların ortaya koyduğu mâkul kanıtlara bakılırsa, zencilere muhtaç oldukları iş ve çalışma şartları sağlanmadıkça, bu haklı öfke yatışmayacaktır. Bu haklı öfke, zencilere de genel ve meslek öğrenimi nimetlerinden faydalanma imkânı sağlanmadıkça, onlar da yeteri kadar okula kavuşturulmadıkça, onlara da eşitlik tanınmadıkça, dinmek bilmeyecektir. Ve zenciler polis baskısı altında yaşatıldıkça, teröre tabi tutuldukça, bu öfkeyi bastırmaya imkân yoktur.

Amerikada zenci yığınlarının Amerikan toplumunun her alanında hak eşitliği uğrunda mücadeleleri, «Egemenlik zencilere!» şiarının ileri sürülmesi sonucunu doğurmuştur. Bu şiar, Amerikada zenci topluluğunun, eyaletlerde zencilerin yerleşme merkezlerinde, politik, ekonomik, sosyal karakterli ve federal seviyede kararlar almalarına imkân verecek bir politik ve ekonomik teşkilât temeline dayanmaktadır.

Bu «egemenlik zencilere» şiarının önemi hakkında çeşitli yorumlar vardır. Zenci milliyetçileri, bu şiarı, «ayrı ayrı yürüyelim» prensipine dayanan zenci halk hareketi bağımsızlığının ifadesi olarak kabul etmektedirler. Zira, küçük burjuva ayrılıkçılık eğilimlerinin yanı sıra, zencilerin milli gururu gittikçe artmaktadır. Birleşik Amerika Komünist Partisi Milli Başkanı Henri Vinstın, «Barış ve sosyalizm problemleri» dergisinin 1967 Mart sayısında yayınlanan makalesinde, bu eğilimin küçük burjuva nasyonalizmi ile karıştırılması gerektiğine işaret ederek, şunları belirtmektedir: «Milli gurun artması, ırk ayırımına karşı mücadelede, getonun özel problemlerini tanıma ve zencilerle beyazların birliği gereğini kavramada bilinçlenmenin yeni bir seviyeye ulaştığını yanstırmaktadır. Bu eğilimin kuvvetlenmesinin, zencilerin mücadele birliğinin sağlamlaşmasına yardım edeceği de açık bir gerçektir.»

Komünist Partisinin anlayışına göre, «egemenlik zencilere» şiarı, zenci halkın her yerde ve istisnasız olarak tam hak eşitliğine kavuşması gerektiği anlamına gelmektedir. Zencilerin çoğunlukta oldukları bölgelerde, çoğunluk haklarına onlar sahip olmalıdırlar. Azınlıkta bulundukları yerlerde ise, zenciler keza, egemenliği ve yönetime iştirak, her türlü yönetim makamlarına kabiliyetlerine göre ve ayırım gözetilmeksizin seçilme konu-

larında eşit haklar tanınmalıdır. Beyazlarla kurulan koalisyonlarda zencilere ikinci sınıf üyeler gözüyle bakılmamalı, onlar da ırzaları olmadan hiçbir kararın alınamayacağı tamamiyle eşit haklı ortaklar sayılmalıdır.

«Egemenlik zencilere» şiarını Komünist Partisinin anlayış tarzı, beyazların ve zencilerin birçok etkili halk örgütleri ve toplum adamları tarafından benimsenmektedir. Bu şiar, ancak Amerikan zencileri hür ve eşit haklı vatandaşlar olarak toplumda yer almalarına yardım eden güçbirliğini kuvvetlendirmeye deval ettikleri takdirde, keza zencilerle beyazlar arasında, işçi ve zenci hareketinin demokrasi, eşitlik, ekonomik refah ve barış uğrunda örgütlü bir mücadelede bağdaştırılması temeline dayanan sıkı ve sarsılmaz bir birlik kurulduğu takdirde, etkili olarak gerçekleştirilebilir.

Zenci getolarına ve kollejlerine karşı alıp yürüyen faşist tipi silâhlı zorbalık, Amerikada zenci halkın ırkçı teröre ve ayırım politikasına karşı, hürriyet uğrundaki yüzyıllık savaşının girdiği çağdaş aşamayı karakterize etmektedir. Bu savaş, Amerikan toplumunun organik bir çizgisi olan ve Birleşik Amerikada hayatın her alanına kök salmış bulunan ırkçılığın kökü tamamiyle kazınıncaya kadar devam edecektir. Irkçılık, Birleşik Amerikada, tekellerin emek ücretlerini düşürerek, çalışma tempolarını arttırarak ve getolarda kiralari alabildiğine yükselterek, zenci halktan her yıl sızdırdıkları milyarlarca dolar aşırı kazanç demektir.

Barış ve bütün halklara hürriyet mücadelesiyle bağdaşmış hak eşitliği ve demokrasi mücadelesinin bilincine, beyaz ve zenci milyonlarca Amerikalı varmakta ve bunu Birleşik Amerikanın varlığı için gerekli bir mücadele saymaktadırlar. Bugün zenci topluluğuna karşı girişilen silâhlı hücum, eni-sonu, bu bilinçlenmeyi ancak çabuklaştırabilir. Ve bugünden güvenle söylenebilir ki, zenci hareketi, örgütlü işçi hareketiyle birlik halinde ve bütün gerçek demokratların desteğiyle güçlenmeye, politik olgunluk ve savaş yeteneği kazanmaya devam edecektir. Conson yönetiminin seçimöncesi vaadlerini tutmadığının görüldüğü 1964 yılından beri temposu gittikçe artan mücadele de bunu göstermektedir.

Alfred DÜHERST

Yunanistan'da faşist rejimin geleceği yoktur

Yunanistan'da 21 Nisanda kanlı diktatorasını kuran faşist cunta, asıp kesmeye çılgınca devam etmektedir. Ülkede Anayasayı ortadan kaldıran, parlâmentoyu ve bütün demokratik kurumları dağıtan, politik partilerin ve halk örgütlerinin kapılarına kilit asan, basının ağzını tıkayan, halkın uzun ve çetin mücadeleler sonunda elde ettiği hakları kabaca çiğniyen Atina askeri cuntası, demokrasinin doğduğu bu memleketi Hitlercilerin kamplan tipinde muazzam bir toplama kampına döndürmüştür.

Bu cunta askeri-faşist diktatarası, Yunanistanın en gerici, en sömürücü komprador çevrelerinin ve başta Amerikan emperyalistleri olmak üzere yabancı emellerin uşağı, âleti ve ortağıdır. Bu yerli-yabancı çevrelerin amacı, ülkede Balkanlar ve Akdeniz bölgesi barışını daimi surette tehdit edecek bir provokasyon ve kışkırtma ocağı yaratmak, Atina cuntasını Kıbrıstaki meşru hükümeti devirmek için, Kıbrıs Cumhuriyetinin bağımsızlık ve egemenliğini hiçe indirmek için, ada halkının demokratik hak ve özgürlüklerini çiğnemek için kullanmaktır.

Cunta, bu darbeye girerken, Yunan halkını zorbalık ve demagoji ile aldatılabileceğini, onun mücadele azmini kırabileceğini ve başeğmek zorunda kalacağını hesap etmekteydi. Fakat bu hesaplar yanlış çıkmıştır. Yunanistan halkı, zorbalık ve terör karşısında hiçbir zaman boyun eğmediği gibi, bu defa da eğmemiştir. Atina cuntası, Yunan halkının karşılaştığı halk düşmanı askeri diktatoranın birincisi değildir. Böyle dikta rejimlerini birkaç defa görmüş ve devirmiş olan bu halk, bu defa da, Atina faşist cuntasını devirmek için bütün güçlerini seferber edecek ve ülkede demokratik hayatı tekrar canlandıracaktır.

Faşist rejim halktan tecrit olmuş durumdadır. Yunanistandaki politik partilerden hiçbirinin desteğine sahip değildir. Yunan Komünist Partisi, barış mücadelesi, demokrasi ve ilerilik bayrağını daima yükseklerde tutmuş olan bu parti, halk önünde yüklendiği ödevi bu defa da yerine getirecektir. Ve onun teşebbüsü ile Yunanistanda diktatoraya karşı mücadeleye için bir «Vatanseverler Cephesi» kurulmaktadır.

Yunan Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin XI. Plenumu (Haziran 1967) Yunan halkına şu çağrılarla hitap etmiştir: «Yunanlılar, birleşiniz, örgütleniniz, savaşınız!... Bu askeri-faşist diktatora devirilmelidir! Anayasa hakları, demokratik özgürlükler uğrunda savaş! Bütün parti ve örgütlere faaliyet hürriyeti! Cunta düşürülmelidir! Bütün tutuklular serbest bırakılmalıdır! Genel siyasi af! Bütün partilerin temsilcilerinden kurulu bir hükümetin yönetimi altında, nispi sistemle serbest seçimlere gidilmelidir!...»

Yunan komünistleri, demokrasi için savaşılan bütün kuvvetleri birleştirmeye çalışmaktadırlar. Zaten cuntâ, böyle cephe birliğinin yokluğundan faydalanarak diktasını kurabilmiştir. Bundan ötürü, komünistler, dün yapılmıyan işin, artık gecikmeye meydan verilmeden bugün yapılması çağrısında bulunmaktadırlar. YKP MK.-nin XI. Plenumu çağrısında şöyle denmektedir: «Halkın ve ordunun yurtseverlik birliği! İşte faşist cuntayı devirecek, sahte parlâmentoculuk manevralarının hepsini suya düşürecek ve Yunanistanı yeniden demokratik hayat yoluna çıkaracak olan güç budur.»

Faşist cuntanın azgın faaliyeti, yalnız Yunan kamuoyunda değil, dünya kamuoyunda da nefret ve endişeyle karşılanmıştır. Dünya kamuoyunun, Yunanistandaki darbeden hemen sonra giriştiği aktif eylemler, halkın demokrasi uğrunda yiğitçe savaşılan en iyi evlâtları üzerine vahşi bir kinle çullanan faşist cellâtların ellerini titretmiş, onları bir ölçüde durdurmuştur. Fakat cunta ihanet plânlarından vazgeçmiş değildir. Onu kesinlikle engellemek ve bertaraf etmek için, uyanıklığı arttırmak, ölüm tehlikesi altındaki yurtseverleri kurtarma mücadelesini şiddetlendirmek gerekmektedir.

Siyasi tutukluların sınır dışına gizlice gönderdikleri ve yabancı basının yayınladığı mektuplar, faşist cuntaya karşı kesin ithamnamelerdir. Yura Adası toplama kampındaki tutuklular tarafından yazılan ve Londra'da «Tayms» gazetesinde yayınlanan mektup geniş yankılar uyandırmıştır. Bu mektup, 21 Nisan darbesiyle kurulan faşist rejimin elebaşlarının işledikleri cinayetleri açıklaması bakımından tüyler ürperten bir belgedir.

Bu mektupta açıklandığı üzere, Yura Adası toplama kampına atılan siyasi tutukluların iki binden fazlası hastadır. Aralarında Iliyas Iliu, Manolis Glezos, Leonidas Kirkos, Stavros Iliopolos, Eli Iyoanidu gibi ünlü mücahitlerin de bulunduğu birçok tutuklu, vücutlarında engizisyon meزالimini hatırlatan işkencelerin izlerini taşımaktadırlar. Cunta, aynı adadaki toplama kampına çocuklu analarla beraber ailece tutuklular da göndermektedir. Halen kampta eşleriyle beraber gönderilmiş 58 tane de aile vardır. Ayrıca, 230 kadın tutukludan 21-i, bir aylıktan üç yaşına kadar çocukları olan analardır.

Yunanistanda bütün siyasi tutukluların ne kadar olduğunu, halk şimdilik tam olarak bilememektedir. Cunta elebaşları, bunların kâh beş bin, kâh altı bin, bazan da on bin olduğunu söylemektedirler. Yabancı gazeteciler ise, yirmi bin tutuklu olduğunu yazmaktadırlar. Gerçek olan şudur ki, Yunanistanda siyasi tutukluların sayısı, cuntanın açıkladığından çok daha fazladır.

Yunanistanda kaç tane toplama kampı olduğuna gelince, halkın bunu da tam olarak bildiği söylenemez. Başlangıçta, cunta, Yura Adasında olmak üzere sadece bir toplama kampından söz etmekteydi. Fakat yakın geçmişte elde edilen bazı verilere göre, Makronisos Adasında da bir toplama kampı vardır ve burada, çoğu ordudan olmak üzere, 2.500 yurtsever insanlık-dışı işkencelere tabi tutulmaktadır.

Tek sözle, tutuklu savaşçıların mektupları ve diğer veriler, toplama kamplarında korkunç şartlar, vahşice işkenceler, insanlık-dışı işlemler, susuzluk ve açlık hüküm sürmekte olduğunu göstermektedir.

Cunta elebaşılarının, tutuklanan demokratlar hakkında zaman zaman verdikleri demeçler ilginçtir. Daha faşist darbeyi takibeden ilk günlerde, kazandıkları «zafer»in sarhoşluğu içindeki cunta elebaşları, İçişleri Bakanı Patakos'un ağzından yaptıkları açıklama ile dediler ki: «Eğer tutuklulardan bazılarının öldürülmesi icabederse, bunu da hiç tereddüsüz yapacağız!» Ve çok geçmeden, Patakos bir ek demeç vererek şöyle dedi: «Yura Adasındaki siyasi tutuklular, her türlü politik faaliyetten vazgeçtiklerine dair deklârasyon imzalamadıkça, orada – yüz yıl da olsa – kalacaklardır.» Patakos'un emrindeki cellâdlar ise, onun bu açıklamasını kendilerine göre tefsir ederek şöyle demektedirler: «Deklârasyon imzalamayanlar burada kemiklerini bırakacaklardır!»

Bunları sadece birer tehdit saymak doğru değildir. Bunların asla tehditten ibaret olmadığını, Panayotis Yalis, Georgiyos Ladas, Nikiforas Mandilaras gibi yurtseverlerin artık öldürülmüş bulunmaları göstermektedir. Yunanistan'da, cuntanın, daha isimleri açıklanmamış nice yurtseverin kanına girdiği tahmin edilmektedir.

İşkence ve yoksunluklar altında, siyasi tutukluların fiziki varlıklarının ortadan kaldırılması gibi bir tehlike karşısında bulunulduğu bir gerçektir. Tutuklulardan her birini tehdit eden diğer bir daimi tehlike de, harıl harıl çalışan askeri mahkemelerdir. Bu mahkemelerce yargılanma tehlikesi her şeyden evvel EDA ve Merkez Birliği mensupları için söz konusudur. Âsayış Bakanı Totomis, daha geçenlerde, EDA yöneticilerinden Manolis Glezos'un, Iliyas Iliu'nun ve Leonidas Kirkos'un, askeri mahkemece ve kapalı kapılar ardında yargılanacaklarını açıklamıştır. Ayrıca, Merkez Birliği'nin seçkin bir militanı olan Andreas Papaandreu'nun ve bu partinin daha nice yöneticisinin de, «Aspida» dâvası ile ilgili ithamlarla askeri mahkemeye verildikleri de bilinmektedir. Faşist cuntanın ne gibi bir hedef peşinde olduğu artık kimse için sır değildir.

Cunta birçok alanda «yenileme» faaliyetine hız vermektedir. O artık kültür hayatında bir ortaçağ karanlığı yaratmış, Aristo'nun, Evripid'in, Eshil'in, Sofokles'in eserlerini kanun-dışı ilân etmiş, yerli ve yabancı yazarlardan 700 kadar eseri yasaklamış, aralarında Mikis Teodorakis'in de bulunduğu ünlü Yunan bestecilerinin eserlerini konser programlarından

tamamiyle çıkartmıştır. Cunta, faşist darbeyi açıkça yeren birçok demokrat yurtseveri de Yunan vatandaşlığından yoksun etmiştir. Denebilir ki, cunta, nice ıstıraplar diyarı olan Yunanistanda her şeyi kendi anlayışına göre «yenileme»ye, yani soysuzlaştırmaya koyulmuştur.

Fakat Yunan ülkesinde faşist rejim ömürsüz olacaktır! Bu rejim, Yunan halkının, aktif bir milletlerarası desteğe dayanarak yığıtçe giriştiği ve günden günde elıştirdiği mücadelesiyle alaşığı edilecektir.

Dimitris LAKAS

Avustralya gericileri Amerikan saldırısına yardım ediyor

Avustralya Komünist Partisi'nin XXI. Kongresi'ne Merkez Komitesi'nin sunduğu faaliyet raporunda, Avustralya komünistlerinin, Viyetnamdaki Amerikan saldırısına karşı muhalefeti barışın savunulması dâvasında kendilerine düşen esas ödev olarak benimsedikleri belirtilmektedir. Avustralya komünistleri, yerli gericiliğin bu saldırıya katılmasına karşı mücadelede kendi enternasyonal ve köklü ulusal ödevlerini görmektedirler.

Avustralya Komünist Partisi (AKP) Milli Sekreteri Lori Aronz, XXI. Kongre'nin sona ermesi dolayısıyla verdiği mülâkatta şöyle dedi: «Avustralya Komünistleri, askerlerimizin Viyetnamdan geri alınması, harbe son verilmesi uğrunda mücadelede geniş yığınları örgütleme ve birleştirme işine, baş ödevin kendilerine düştüğünü kavramış olarak, dört elle sarılmışlardır... Bu vesileyle günümüzün ana şiarını bir kere daha tekrarlıyorum: Viyetnama barış!»

Avustralya komünistleri, Viyetnamdaki Amerikan saldırısına katılanların kara listesinde, Güney Kore, Tayland, Filipinler ve Yeni-Zelânda gericilerinin yanısıra Avustralya hükümetinin de yer almış olmasını nefretle karşılıyor ve protesto ediyorlar.

Amerikan emperyalistleri Avustralyayı da saldırgan politikalarının ağına düşürmek için çok eskiden hazırlık yapmışlardır. Daha 1952 yılında, Vaşington'un çabasıyla, Avustralya, Yeni-Zelânda ve Birleşik Amerika arasında bir mikro-pakt (ANZUS) çatıştırılmıştı. Avustralya ve Yeni-Zelânda yönetici çevreleri, bu blokta büyük partnörleri olan Amerikanın plânlarını harfi harfine uyguluyarak, ümitlerini boşa çıkarmadılar. Bu yılın Nisan ve Mayıs aylarında yaptıkları bir sıra askeri toplantılar, küçük partnörlerin, Viyetnamda ve dünyanın diğer kesimlerinde Amerikanın saldırgan amaçlarına hizmette kusur etmediklerinin son ve açık gösterileri oldu.

«ANZUS» bloku temsilcilerinin Nisan konferansından sonra, Güney Viyetnamda Amerikan hava kuvvetlerinin yanısıra Avustralya hava kuvvetleri de harekâta katılmaya başladılar. SEATO-nun, Amerikadan başka, onun Viyetnam saldırısına ortak olan beşler'in aktif olarak katıldıkları Nisan dönemi toplantılarında Avustralya yönetici çevreleri temsilcileri

olağanüstü bir gayretkeşlikle kendilerini gösterdiler. Bu toplantıların açılış oturumunda Avustralya Dışişleri Bakanı Hielaka'nın verdiği demeç sırsıklam militarist bir konuşma idi. Bu Bakan, saldırıya karşı ulusal bağımsızlık için savaşan halklara kaba bir dille hücumlarda bulundu. Amerikan burjuva siyasi gözlemcisi V. Lipman bile, Avustralya Dışişleri Bakanının bu tutumunu SEATO-nun faaliyeti içinde «düşüncesizliğe tüy dikme» olarak kınadı.

SEATO toplantılarının sonuçlarından biri, Güney-Doğu Asyada askeri harekâta Avustralyanın daha bir şiddetle katılması oldu. Netekim, Viyetnama gönderilen Avustralya harp gemileri Demokratik Viyetnam sahillerini dögmeye başladılar. Halen Viyetnamdaki Amerikan saldırısına Avustralya ordusundan 6 bin (er ve subay) piyade, havacı ve denizci katılmaktadır. Bu harp masrafları, bütçeyi boyuna kemiriyor. Avustralya askeri bütçesinin bu yıl 1,15 milyar dolara çıkacağını Amerikan «Niyus end World Ripord» dergisi de yazıyor. Bu bütçenin 215 milyon dolarıyla, Viyetnama gönderilen ve gönderilecek olan birliklerin hızla donatımı için Batı'dan silâh ve cephane alınacaktır.

Ne var ki, kurt iştahları günden güne daha da artan Amerikan emperyalistleri bununla da yetinmiyor, Viyetnam harbine katılan yordakçılarına daha aktif olmaları için durmadan baskı yapıyor ve Birleşik Amerikaya yeni askeri müttefikler aramaya hız vermelerini istiyorlar. İşte, Avustralya hükümetine de özel surette böyle bir şerefsizlik rolü verilmiştir. Bu cümleden olarak. Başbakan Harold Holt son Vaşington ziyaretinde, İngiltere'ye açık bir çağrıda bulunarak, Amerikanın Viyetnam saldırısına fiilen katılmasını istemiştir. Hattâ, İngilterenin, Yakın-Doğu'daki emperyalist maceralarına katılması için de bir hayli çaba göstermiştir. Ve Ottava'ya gittiği zaman da, Avustralya, Yeni-Zelânda ve Kanada'nın katılmasıyla üçlü bir ittifak kurulması fikrini ileri sürmüştür. Vaşington'un müflis politikacıları, Yakın-Doğu'da yarattıkları bunalımdan yararlanarak, Avustralya Başbakanına böylece aracılık yaptırmakta, Batı ülkelerini tümüyle Birleşik Amerika etrafında toplamak ve onları yalnız Arap halklarına karşı giriştikleri askeri maceralara bulaştırmakla kalmayıp, Viyetnam halkına karşı saldırılarına da bir kere daha ortak etmek amacını gütmektedirler. Bu hareket hattını, bu saldırı ortaklığını dikte edenler de, Avustralya parlâmentosunda sayıca çoğunlukta olan aşırı sağcı karagerici unsurlardır.

Öte yandan, Avustralya'da harp aleyhtarı hareket genişlemektedir. Bu harekete ilkönce ticaret filosundan denizciler katıldılar. Viyetnama askeri yük taşıyan bu denizciler, Amerikan müdahalecileri ile ortaklarının Viyetnam halkına neler ettiklerini, bu silâhları kurtuluşçulara karşı nasıl kullandıklarını gözleriyle görmüşlerdir. Mart ayında «Bunaru» ve «Ceparit» adlı ticaret gemilerinin ekipajı, Çin-Hindi'ne silâh ve cephane taşımayı reddetmişler; hükümetin tehditlerinden ve Avustralya Sendikala Birliği'nin başındaki reformist sağcı liderlerin baskısından da yılmamışlardır. Bundan sonra, kıtanın dokuz büyük limanında mitingler yapılmış, bunlara

katılanlar ve seferdeki gemilerin tayfaları Viyetnama askerî malzeme sevkiyatında ticaret gemilerinin kullanılmasını şiddetle yermiş ve Amerikanın Viyetnam saldırısını protesto etmişlerdir.

Holt hükümetinin Viyetnamdaki Amerikan mocerasına katılması, Avustralya gençliğine ağır bir darbe olmuştur. Viyetnam harbinde Avustralya gençleri de kırılıp gitmekte, annelere cepheden boyuna oğullarının «sarı kâğıt»ı gelmektedir. Bu olaylar, Viyetnom Harbi Aleyhtarları Komitesi'nin ve silâh altına alınmaya karşı mücadeleyi örgütleyen Gençlik Konseyi'nin eylemlerini arttırmaktadır. Bu örgütler, Haziran sonunda, ülkenin en büyük şehirleri Sidney ve Melburn'da onbinlerce kişinin katıldığı harp aleyhtarı gösteriler tertiplediler. Bu gösterilerin ana şiarları şunlardı: «Oğullarımızı evlerine döndürünüz!», «Demokratik Viyetnamı bombalamaya son veriniz!», «Viyetnama barış!»

Viyetnam'da saldırı harbine son verilmesi için, Avustralya'da bu isteğin ileri sürüldüğü yığın hareketlerini milli ölçüde genişletme hazırlığı ve şartları olgunlaşmaktadır. Başbakan Holt, Birleşik Amerika, Kanada ve İngiltere ziyaretinden dönüşünde, Sidney limanında harp aleyhtarlarının büyük bir yığın gösterisiyle karşılaşmıştır. Gösteriye katılanlar onu görür görmez, koro halinde şöyle haykırmaya başlamışlardı: «Amerikan uşağı!» «Kaç gencimizi daha sattın Amerikalılara?», «Amerikalı, evine dön!» Böylece karşılanan Holt, hemen, Amerikanın bu defa Viyetnamdaki Avustralya askerleri sayısının artırılmasını istemediğini söylemiştir. Bu sözyle kimseyi de kandıramamıştır; zira Başbakan bu; sözü birçok defa söylemiş ve her defasından sonra, sözüm yabana hür dünyanın «savunulması»na Avustralyanın «katkısı»nın tekrar artırıldığı açıklanmıştır.

Temmuz başında, Sidney'de, Birleşik Amerikanın bağımsızlık günü vesilesiyle, harp aleyhtarı büyük bir gösteri daha yapılmıştır. Bu gösterinin ana şiarları da, Viyetnam'dan Amerikan askerlerinin çekilmesi, Demokratik Viyetnam'ın bombalanmasına son verilmesi ve Viyetnam halkına kendi işlerini başına buyruk halletme hakkının tanınması istekleri olmuştur. Gösteriye, sendikaların temsilcileri, gençlik, öğrenci ve kadın örgütleri, işçi partililer ve komünistler, pasifistler ve harp aleyhtarı örgütlerin üyeleri, öğretmenler ve din adamları geniş ölçüde katılmışlardır.

Muhalefetteki İşçi Partisi lideri Edvard Vittem'in, Avustralya hükümetini Viyetnamda Amerikan harpçi tırmanma politikasını körüklemekle suçlayan konuşmaları unutulmıyacaktır.

Avustralya'da şimdi kilise çevreleri, yani hükümetin daima mânevi desteğine güvendiği din adamları da Viyetnamdaki saldırıya karşı olduklarını açıklamaya başlamışlardır. Batı Avustralya anglikan kilisesi başpiskoposu Corc Iplon, Avustralyanın saldırgandan yana harbe katılmasını kesinlikle protesto etmiş ve Viyetnam halkının sosyal adalet uğrunda milli bir mücadele yapmakta olduğunu söylemiştir.

Avustralya'da işçilerin ve memurların son zamanlarda kuvvetlenen ekonomik mücadelesi de gerçekte harp aleyhtarı bir karakter taşımaktadır.

Haziran sonunda, Yeni Güney Vels eyaletinin Sidney, Nüykasıl, Vulongong ve diğer şehirlerinde çalışan otobüs şoförleri ve çevre hattı elektrik trenleri makinistleri, hükümetin vergileri ve fiyatları arttırma, işçi ve memurların ücretlerini dondurma tedbirlerinin karşısına 60 bin kişilik bir grevciler kitlesi halinde dikiliverdiler. Bu grev, büyük sanayi merkezlerinde bütün ulaştırmayı felce uğrattı. Bir yandan, makine yapımı, metal ve demir-çelik işçilerinden 250 bini 4 saatlik bir genel grev yaptılar. Madencilik Federasyonu ise 24 saatlik bir genel greve gitmeyi kararlaştırdı. Elektrik santralleri kurucuları da aynı kararı aldılar.

Harbe karşı hareket halkın çeşitli tabakalarını kapsamaktadır. İşçi sınıfı ve bütün halk arasında, kendi haklarını, memleketin menfaatlerini savunma eylemlerinde güçbirliği zorunluğu bilinci gitgide olgunlaşmaktadır. Harbe son verilmesi için mücadelede aktif eylemlerden düne kadar uzak kalanlar da, saldırgan dış politika hattı izliyen hükümetin ülkeyi yıkıma sürüklediğini görerek mücadeleye katılmaktadırlar. Ülkede sol akımların, bütün demokratik güçlerin sınımsız birliği için reel bir temel meydana gelmektedir. Avustralya komünistleri de bu ödevi ileri sürmektedirler.

Jan Prazsky

Şair, devrimci, hümanist

Bundan 25 yıl önce, faşistler, Bulgaristan'da kendi hayat yollarını ve sanat güçlerini işçi sınıfının, emekçi halkın ve komünist partisinin hayat ve mücadelesiyle bağlayan şair ve yazarların en parlak temsilcisi olan Nikola Vaptsarof'u kuşuna dizdiler. Vaptsarof, sözü ile işini, şiiriyle devrimci eylemini hârikulâde simasında somutlaştıran üstün bir sanatçıydı.

Nikola Vaptsarof, Bulgaristan'ın yeni tarihinin alabildiğine gergin ve fırtınalı yıllarında yaşadı, savaştı, eserler verdi. Nihayet, bu yolda hayatını da esirgemedi. Bağrından faşizm canavarını türeten eski dünya ile yeni dünya, sosyalizm ve hürriyet dünyası arasındaki çarpışmanın kesin ve çözümleyici aşamaya girdiği 1935–1942 dönemi, aynı zamanda şair Vaptsarof'un sanatında olgunluk çağını teşkil eder. O dönemde, Bulgar Komünist Partisinin önderlik ettiği emekçi yığınları, Bulgar faşizminin egemenliğine karşı çetin bir savaş yürütüyor, efsanevi kahramanlık örnekleri veriyorlardı.

İşte bu gergin atmosfer içinde, Nikola Vaptsarof, proleter sanatçısı olarak yükümlendiği vatandaşlık ödevini lâıkiyle yerine getirdi ve ölümsüz devrimci türküler yarattı.

1909 yılında, efsanevi Pirin dağları eteklerindeki Bansko şehrinde doğdu. Osmanlı esaretine karşı ayaklanma ve kahramanca savaşların 1912 yılına kadar sürdüğü bir özyurt çevresinin devrimci romantizmi daha çocukluk yıllarında onun ruhuna sinmişti.

Geleceğin şairi, bir süre Varna'da askerî deniz teknik okuluna devam etti. Orada komünistlerin etkisi altında kaldı. Onlardan öğrendiklerini benimsedi. Ve devrimci oldu. 1935 yılına doğru deniz okulunu bitirdikten sonra, bir taşra fabrikasında makine teknisyeni, yani sıradan işçi olarak çalışmaya başladı. İşçiler arasında ondaki devrimci ruh daha da gelişti, ve Vaptsarof Bulgar komünistlerinin parti saflarına katıldı. Çok geçmeden, fabrikada büyük bir grevin müteşebbislerinden biri oldu, ve bundan ötürü işten çıkarıldı. Sonra Sofya'ya geldi. Burada sıkıntılı günler yaşadı; kâh lokomotif ateşçisi, kâh makine teknisyeni olarak, yerine göre günde yirmi saat çalışmak zorunda kaldı.

Vaptsarof, işte sıradan işçi olarak çalıştığı ve devrimci mücadeleye aktif olarak katıldığı bu dönemde en özlü ve güçlü şiirlerini yazdı. 1940

yılında «Motor türküler» adlı kitabında toplayıp yayınladığı şiirler, devrimci şairin kendine özgü sesini yansıtıyordu. Alman faşist sürülerinin Sovyetler Birliğine saldırdığı, Bulgaristan'ın ise artık onlar tarafından işgal edilmiş bulunduğu 1941-de, o felâketler yılında, Vaptsarof kendini tamamiyle yeraltı faaliyetine hasretmişti. Bu arada, Bulgar Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin yardımcı elemanlarından biri sıfatıyla, anti-faşist halk ayaklanması hazırlığı içinde de görev almış bulunuyordu.

Bulgar faşist polisi tarafından ele geçirilen şair, Askeri Mahkemece yargılandı ve ölüme mahkûm edildi. Ve 23 Haziran 1942 günü, bu proleter şairinin kalbi faşist kurşunlarına hedef oldu.

Vaptsarof, büyük, kurtuluş dâvasına hasrettiği şiiri ve destanlara yaraşır kahramanlığı ile, faşizme karşı savaşta kurban giden Federiko Garsia Lorka, Julius Fuçık, Musa Calil vb. gibi dünyaca tanınmış sanatçı kahramanlar arasında haklı olarak yer aldı. Dünya Barış Konseyi, onu da, vefaten, büyük onursal Barış Armağanı ile mükâfatlandırdı. Nikola Vaptsarof adı da bütün kültür âleminde mal oldu. Şiirleri birçok dillere çevrildi.

Vaptsarof'un şiirindeki gücün ve yaptığı büyük etkinin kaynağı, onun halkla, işçi sınıfıyla ve komünist partisiyle kopmaz bağındadır; onların emelleri ve devrimci mücadelesiyle yoğurulmuş, komünist ideolojiye ve partiye sonsuz bir sadakatle meşbu olmasındadır. Komünizm ülküleri büyük şairin bayrağıdır. Bu onun bütün düşüncelerine, özlem ve emellerine sinmiştir. Onun sayıca az, fakat son derece etkin şiirleri, tüm proletarya yüce dâvasının bir parçasıdır.

Vaptsarof'un şiirinin baş kahramanı, toplumsal hayattaki yerinin bilincine varmış ve ruh zenginliğine sahip olan canlı-kanlı işçidir. Bu baş kahraman işçi, çağdaş insanın, dönüşümler yaratan insanın en güzel çizgilerini yansıtmaktadır.

Vaptsarof'un yapıtları, katı bir realist gerçekle dolgundur. Bu realizm, aynı zamanda, onun yapıtlarına özel bir çekicilik kazandıran devrimci romantizmle bağdaşır. Şiirleri bizi çeker, heyecanlandırır, çünkü bugünkü günün sınırları ötesine bakmamıza ve hârikülâde yarının çizgilerini görmemize yardım eder.

Vaptsarof'un şiirlerinde, eski dünyayı yıkmak ve yeni âdil toplumu kurmakla ödevli olan işçi sınıfının tarihsel misyonuyla bağlı bir güven ve iyimserlik rüzgârı eser. Onun duyduğu ve duyurduğu güvenin kaynağı, aynı zamanda insanın bahtiyarlığı yolunda en içten emellerin fiilen gerçekleştirilmekte olduğu memleket, halkların hürriyet, bahtiyarlık ve sürekli barış uğrundaki savaşlarında sağlam dayanağı olan Sovyetler ülkesidir.

Hayat sevgisi onun şiirlerinin her dizesinde nefes almaktadır. Bu, kendi kabuğuna çekilmiş hayalperestlerin soyut hayat sevgisi değil, yeni insanın, toplumun saadeti için kendi sınıfının yürüttüğü savaşa bütün gücünü hasretmeyi soylu amaç edinmiş olan insanın sevgisidir. Böyle insan için hayatın bambaşka bir değeri vardır.

Vaptsarof'un şiri, eski hümanizmden, burjuva hümanizminden kökten farklı olan eylemci ve savaşçı hümanizm ile dolup taşar. Onun sosyalist hümanizminin kökü, kendi dünya görüşünde, Sovyet edebiyatının ve her şeyden önce Maksim Gorki'nin etkisindedir. Yapıtlarında Sovyet edebiyatının etkisi hakkında kendisi şöyle der: «Bir şair olarak her şeyimi büyük Rus ve Sovyet edebiyatına borçluyum. Bu edebiyat, benim üzerimde, insanı sevmeye, ileriliği sevmeye çağıran bir kampana etkisi yapmıştır.» Bu kampananın en çok Gorki'nin eserlerinde çınlayan sesini, Vaptsarof son nefesine kadar kendi atardamarında duymağa devam etmiştir.

Komünizme karşı hayvansal bir nefret duyan ve komünistleri soylarına ihanetle, yurtseverlik duygusundan yoksunlukla, vatansızlıkla, yabancı ajanlığı ile nitelemeğe kalkışan düşmanları, Vaptsarof yurdu için yazdığı ateşli şiirleriyle demaske etti ve onların kötücül iftiralarını birer birer çürüttü. Fakat onun bu yurtseverliği asla milliyetçilik sınırları içinde kalmıyordu. O diğer halkları da sayıyor ve kardeşçe seviyordu. Tek sözle, yurt sevgisini ve diğer halkları sevmeyi, gerçek komünist kişiliğinde en parlak şekilde bağdaştırıyordu.

Özyurdu Bulgaristan için, çete romantizmiyle pırl pırl ve güzelliği eşsiz Pirin dağları için yazdıkları, onun en güzel ve güçlü şiirleri arasındadır. Bunların yanı sıra, faşizmin saldırılarını yığıtçe göğüsliyen bir uzak ülkeye, İspanya'ya hassettikleri de onun en güzel şiirleridir. 1936–37 yıllarında, hürriyetsever İspanyol halkı milletlerarası faşizmin hücumuna kesinlikle karşı koyduğu ve enternasyonal komünist birlikleri İspanyol halkının yardımına koştukları zamanlarda, Vaptsarof oradaki çetin savaşları âdeta soluğu kesilerek takip ediyor, İspanyol Cumhuriyetçilerinin savaşını bütün ruhuyla destekliyor, şiirlerinde devrim İspanyasını dile getiriyordu.

Şairin, ölümle gözgöze, kurşuna dizilmesi arifesinde yazdığı son şiirler alabildiğine duygulu ve heyecan vericidir. Bunlar onun öz halkına bağlılık ve sadakatini yeniden açıklama belgeleridir.

Nikola Vaptsarof'u gücünün ve kabiliyetinin baharında kaybettik. Kurşuna dizilmesi üzerinden 25 yıl geçti. Bulgaristan, onun özyurdu, bu kahraman sanatçı evladını bugün de derin bir minnettarlıkla anmaktadır.

Mladen Isaeff
(Bulgar şairi)

TKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri *Yakub Demir* yoldaşın Eylül ayında Demokratik Almanya Cumhuriyetinin Başkenti Berlinde, Karl Marks'ın «Kapital»inin birinci baskısının 100-üncü yıldönümünü kutlama ilmi konferansında yaptığı konuşma.

Karl Marks'ın «Kapital»i ve Türkiye işçi hareketinde Marksizmin-Leninizmin etkileri

Değerli Yoldaşlar,

İlmi komünizmin büyük kurucusu K. Marksın başlıca eseri «Kapital»in ilk defa basılması ve emekçi insanlığa mal olması dünya işçi hareketi tarihinde, insanlığın düşünce tarihinde büyük bir olaydır. Bu mutlu olayın yüzüncü yılını yaşıyor ve kutluyoruz. Yine bu yıl, birkaç hafta sonra dünya emekçileri, Sovyet halkı ile birlikte Marksizm-Leninizm öğretisini somutlaştıran büyük Ekim Sosyalist Devriminin ellinci dönüm yılını kutlamaya hazırlanıyor. «Kapital»in yüzüncü basma yılı için K. Marksın anayurdunda düzenlenen bu konferans büyük Ekim sosyalist devriminin ellinci yıldönümü bayramına güzel bir preluddur.

K. Marks, daha «Kapital»i yazmadan çok önce «Filozaflar dünyayı türlü türlü izah ettiler, ama mesele onu değiştirmektedir.» demişti. «Kapital»de o, değiştirilmesi gereken kapitalist alemin içyüzünü bütün soyguncu mekanizması ile ortaya koydu, ve onu kimlerin değiştirebileceğini ve mutlaka değiştireceğini söz götürmez bir açıklıkla gösterdi. Bunu göstermekle de kalmıyarak, bu fikri pratiğe geçirmek için tarihin görevli kıldığı sınıfın başında olarak bizzat harekete geçti.

K. Marksın, özellikle ölümünden sonra geçen büyük sosyal olaylar onu *noktası noktasına doğrulamıştır. Burjuva ideologlarının bu olaylara göz yumarak, Marksizmi-Leninizmi hâlâ çürütmeye çabalamalarını pek yadırgamıyoruz. Varlık uğrunda mücadelede eskimiş, yıpranmış sosyal organizmlerin de kendilerine göre silâhları vardır.*

K. Marks «Kapital»i yazdığı ve ilk cildini yayınladığı zamanlar kapitalist üretim ilişkileri Türkiye'ye yeni girmeye başlamıştı: Memleketimizde işçi sınıfı oluş halinde bulunuyordu. Milli burjuvazi toplumun esas sınıflarından olmaktan henüz uzaktı. XVIII. yüzyılın sonlarında başlayan ve 1870 yıllarına kadar devam eden idari, askeri, hukuki bazı reformlar Osmanlı devletinin feodal temelinde bir değişiklik yapmamıştı. Memlekette, Marksın belirttiği gibi, kuvvetli bir cemaat hayatı, bölgesel hayat hüküm sürüyordu. Batıda kapitalizmin hızla geliştiği, batı sermayesinin yeni sürüm pazarları aradığı devirlerde Osmanlı imparatorluğu çöküş devrini yaşıyor, süregelen ekonomik ve politik buhranlar içinde yüzüyordu. Osmanlı devleti, bir taraftan, feodal-paşalar karşısında büsbütün sarsılmaya yüz tutan nüfuz ve otoritesini yeniden kurmak, diğer taraftan tahakkümü altında tuttuğu başka halklar arasında başlayan milli kurtuluş hareketlerini bastırmak çaba ve kaygısı içindeydi. Emperyalizme doğru tırmanmaya başlayan kapitalist Avrupa devletleri, aralarındaki rekabete rağmen Türkiye'nin bu durumundan faydalanmasını bildiler. Osmanlı devletinin en kudretli devirlerinde verilmiş bir imtiyazı geliştirerek memlekette bir kapitülasyon rejimi kurdular. Osmanlı hükümetleri Avrupa devletlerine, Türkiye'nin egemenliği ve bağımsızlığı ile bağdaşmayacak bir sürü ekonomik, mali ve hukuki imtiyazlar verdiler. Kapitülasyonlar rejiminin batı sermayesi için yarattığı elverişli şartlar onun memleketimize akınını kolaylaştırdı, Türkiye'de birçok yabancı konsesiyonlar kuruldu. Fakat Türkiye'nin sanayileşmesini çıkarlarına aykırı bulan yabancı sermaye, daha çok, memleketin yeraltı ve yerüstü zenginliklerini, demiryolu inşaatını, bankaları, ticaret kurumlarını belediye işletmelerini en elverişli kazanç alanları olarak seçmişti. Türkiye'nin malıyesi yabancıların kontrolü altına girmiş, memleket onların yarı bir sömürgesi haline gelmişti.

Kapitülasyonlar rejimi ve yabancı sermayenin memlekete başıboş girişi Türkiye'nin bir ziraat ve sanayi hammaddeleri peyki halinde getirilmesi, bir taraftan milli ekonominin gelişmesini engellerken, diğer taraftan kapitalist ilişkilerin gelişmesini, köyde ve şehirde tabakalaşma seyrini hızlandırıyordu. Memlekette şehir ve köy proletaryası sayıca arttı. İnsiyakı işçi hareketleri yavaş yavaş teşkilatlı ve şuurlu bir şekil almaya, işçi sınıfı varlığını hissettirmeye başladı.

Bununla beraber, işçi sınıfının anti-emperyalist, anti-feodal bir mücadeleye öncülük edebilmesi için gerek objektif, gerek subjektif şartlar henüz olgunlaşmış değildi. Fakat yarı feodal Osmanlı devleti, memleketi sürüklediği ağır durumun kaçınılmaz sonuçlarını mümkün olduğu kadar geciktirmeyi, her türlü sosyal ve politik hareketi daha başlangıçta ezme ve başlıca vazife edinmişti.

Daha 1871 Temmuzunda zamanın sadrazamı Âli Paşanın çıkardığı emirname çok ilgiçektir. Bu emirnamede şöyle deniliyordu: «Zenginlik ve nimetlerden faydalanma hususunda işçinin kapitalistle eşitliğini sağlamak amacıyla ortadaki malları bölüşmek ve hükümeti onlarla idare

etmek gibi zararlı fikirler 1860 ve 1861 yıllarında meydana çıkmış, 9–10 yıl içinde habis ruhlar gibi Avrupanın her tarafına yayılmış ve bu fikirleri besleyenler Enternasyonal adıyla büyük bir cemiyet kurmuşlardır . . . Enternasyonalın Londrada merkezi, New-Yorkta, İsviçrede kolları vardır. Tabiat kanunlarına aykırı olan bu gibi fikirlerin gerçekleşmesi – Allah esirgesin! – türlü ihtilaller ve çatışmalar doğurur . . . Bu zararlı cemiyetin fesad çevresini Osmanlı imparatorluğu hudutlarına kadar genişletmeye çalışması ihtimalden uzak değildir . . . Bunu önlemek, bu fesatçı fikirlere saplananların maksat ve emellerine ulaşmalarına kesin olarak fırsat vermemek için köklü tedbirler almak hükümetin emridir.»

O devirde Osmanlı hükümeti, İstanbuldaki Fransız Elçiliği, Fransız kumpanyaları, Fransızca çıkan gazeteler Paris Komününe ve komunarlara karşı geniş bir yalan ve iftira kampanyası açmışlardı. Fakat karşılarında ancak zamanın ilerici Türk aydınlarını, özellikle Paris komününe fiilen katılmış arkadaşlarıyla sıkı temas halinde bulunan devrin en büyük Türk yazarı ve «Genç Türk» hareketinin önderi Namık Kemal buldular. «Genç Türkler», Türkiyede demokratik bir Cumhuriyet fikrine bile yanaşmıyan, Osmanlı imparatorluğunu yıkılmaktan kurtarmanın çaresini keyfi idareye, istibdada son verecek meşruti bir monarşide arayan Genç Türk burjuvazisinin ilk temsilcileriydiler. Namık Kemal, Paris Komününe aktif olarak katılmış olan bir kısım arkadaşlarından aldığı bilgilere dayanarak komunarları ısrarla savunuyordu. Bu konu ile ilgili olarak yazdığı makalelerden birinde şöyle diyordu: «Komunarların, dâvalarında haklı olduklarını ve kendilerine yapılan ithamlardan sıyrıldıklarını delilleriyle göstermiştik. Versaylıların hem hasım hem hâkim olarak söylediklerine inanamayız . . . Versayın her türlü alçaklığı yapmaktan çekinmiyen hafiyeleleriyle o korkunç cezvit grubu meydandadır. İnsanlık toplumunu onarıp iyileştirmeyi amaç edinen ve bu amaç uğrunda canlarını feda etmeyi göze alan bu kadar akli başında insanlara kundakçı sıfatını kullanmak alçakça bir iftiradır.»

Türkiyede işçi sınıfının daha yeni doğmaya başladığı sıralarda yabancı sermayenin telkini ve baskısıyla Türkiye resmi çevrelerinin her türlü işçi hareketine karşı giriştiği şiddet politikası, bu hareketin gelişme seyrine paralel olarak daima sertleşmiştir ve sertleşmekte devam ediyor.

1905 Rus devrimi Batıda ve Doğudaki bütün devrimci kuvvetleri harekete getirdi. 1908 Temmuzunda Türkiyede ilk burjuva devrimi oldu. Bu devrim tepeden inme bir devrimdi. Devrimin başında halk kuru vaatlerle, bol hürriyet, eşitlik, kardeşlik lafları ile avutulmaya çalışılmış, memleketi köleleştiren yabancı sermayeye, kapitülasyonlara ilişilmemiş demokratik reformlara yanaşılmamıştı.

1908 Devrimden hemen sonra Türkiyede işçi hareketi beklenmedik bir hızla gelişti ve genişledi. Çalışma ve yaşama şartları çok ağır ve acıklı olan Türk işçileri hızla teşkilatlanmaya koyuldular; devrimden birkaç hafta sonra iş ücretlerinin artırılması, çalışma ve yaşama şartlarının

düzeltilmesi istekleriyle harekete geçtiler. Birbirini kovalıyan grevler memleketin hemen bütün sanayi işletmelerini, sanayi bölgelerini sardı. İlk işçi hareketlerine göz yuman, hattâ işçileri destekler görünen yeni iktidar, işçi hareketinde hiç beklemediği bu hızlı kalkınma karşısında tavrını değiştirdi; grevcilere karşı sert tedbirlere girişti; hattâ silâh kuvvetine başvuracak kadar ileri gitti. 1908 Eylülünde çıkarılan bir kanunla sanayiinin en önemli alanlarında, işçi sınıfının en toplu bulunduğu iş kollarında grev yasak edildi; iktidarın kontrolü altına girmeyen, bağımsız kalmakta ayak direyen sendikalar kapatıldı. Yeni iktidar gerçek çehresiyle ortaya çıktı.

Osmanlı Türkiye'sinin Avrupa kısmı kapitalist ilişkilerinin memlekette ilk başladığı ve en çok geliştiği bölge idi. Türkiye'de ilk devrimci burjuva hareketlerinin merkezi burası idi. İşçi sınıfının ve onun sosyal ve politik hareketlerinin beşiği de Türkiye'nin bu kısmı idi.

İlk sosyalizm hareketi Türkiye'de 1890 yıllarında başladı. Dimitir Blagoyev'in önderlik ettiği Bulgar sosyalistleri Türk işçi hareketinin gelişmesinde, sosyalizm fikrinin Türk işçileri ve aydınları arasında yayılmasında büyük etkileri, maddi ve manevi yardımları oldu. 1905 Rus Devrimi Türkiye'de işçi hareketinin gelişmesine, sosyalizm fikrinin yayılmasına hız verdi.

1908 Devriminden sonra Türkiye'nin Avrupa kısmında, özellikle Makedonyada sosyalist hareketleri gelişmeye, genişlemeye, Türkiye'nin diğer bölgelerine yayılmaya başladı. 1910 yılında İstanbul'da «Osmanlı Sosyalist Partisi» adı altında ilk Türk Sosyalist Partisi kuruldu. Bu Parti işçi sınıfının yaşama ve çalışma şartlarının düzeltilmesi, grev yasağının kaldırılması uğrunda, yabancı sermayeye ve saldırganca harplere karşı mücadeleyi başlıca amaç edinmişti. Bu amaçlar Marksist bir partinin de başlıca amaçları arasındır. Fakat Marksizmi reformizmden ayıran ana prensipler «Osmanlı Sosyalist Partisini» gerçekten Marksist bir partiden ayırıyordu. Üstelik bu parti ziraat meselesi, milli mesele gibi memleketin en önemli problemlerini sükûtle geçiyordu.

Bununla beraber, sosyalizm fikrinin Türk işçileri, Türk aydınları arasında yayılmasında O.S.P.'nin önemli bir payı vardır. Onun faaliyeti ve hazırladığı elverişli zemin gerçek Marksizmin-Leninizmin Türk işçileri ve aydınları arasında yerleşmesini kolaylaştırmıştır. O.S.P. grev hareketlerini teşkilâtlandırmakta aktif bir faaliyet göstermiştir. İktidarın sıkı takiplerine, baskılarına ve başında oportünist, avantürist unsurların da bulunmasına rağmen, bu partinin gerek teşkilât alanında, gerek propaganda işlerinde 1913 yılına kadar gösterdiği faaliyetin olumlu tarafı ağır basmaktadır.

Osmanlı Sosyalist Partisinin sol kanadının başında ilk Türk komünisti ve Türkiye Komünist Partisinin gelecekteki kurucusu Mustafa Suphi vardı.

1905 yılından sonra Marksizm-Leninizm öğretisinin bazı unsurları çeşitli kollarından Türkiye işçi hareketine girmeye başlamış, fakat büyük Oktob-

Devrimine kadar bu harekette tam yerini alamamıştı. Ekim Devriminin doğrudan doğruya etkisiyle Türkiye işçi hareketinde yeni bir devre açıldı.

1913 yılında Osmanlı Sosyalist Partisi kapatılmış, yöneticileri tevkif ve sürgün edilmişlerdi. Partinin resmi yöneticileri arasında bulunmayan, fakat iktidardaki «İttihat ve Terakki» partisinin gerici politikasının en cesur ve aktif düşmanı olan Mustafa Suphi de tevkif ve sürgün edilenler arasında bulunuyordu.

Sürgünden Rusyaya kaçan Suphi 1915 yılında Uralda, Ural fabrikalarında çalıştırılan Türk esirleri arasındadır, ve Ural bolşevikleriyle sıkı temas halindedir. Suphi Ural bolşeviklerinden temin ettiği Marksist-Leninist edebiyata sarılmış, Bolşevik Partisinin teorisini, taktiklerini, Marksizm-Leninizm öğretisini esaslı surette öğrenmiş ve tereddütsüz benimsemiştir; Türk harp esirleri arasında bu öğretinin ateşli bir propagandacıdır.

1918 yılında Sovyet Rusyadaki Türk sol sosyalistlerinin iki konferansı toplandı. Bu konferanslarda dünya ve Türkiye meseleleri ilk defa olarak Marksçı Leninist teorisinin ışığı altında gödüşüldü, dünya devrim hareketinin, emekçi Türk halkının menfaatlerine en uygun kararlar aldı. İlk Konferansta Sovyet Rusyanın her suretle desteklenmesi, Ekimbrun kazançlarını savunmak için enternasyonalist kızıl Türk savaşçı birlikleri teşkilî kararlaştırıldı. İkinci Konferans emigrasyondaki Türk solcu sosyalistlerden bir komünist grup teşkiline karar verdi, Mustafa Suphinin başkanlığında bir merkezi büro seçti.

Marksist-Leninist fikirler Türk dilinde katıksız olarak ilk defa, Mustafa Suphi'nin çıkardığı «Yeni Dünya» gazetesiyle yayılmaya ve Türkiyeye girmeye başladı.

Aynı yılda İstanbulda illegal komünist grubu teşekkül etti. Bu grup çeşitli fabrikalarda gizli hücreler kurarak faaliyet alanını genişletti. İlk devrimci sendika birliklerinin kurulmasına önayak oldu. Anti-emperyalist mücadele fikrinin yayılmasında, gizli beyannameleri, sözlü propaganda ve fiili teşebbüsleriyle kurtuluş mücadelesinin teşkilâtlandırılmasında bu grup aktif rol oynadı.

Aynı yılda İstanbuldaki komünist teşkilâtlarına paralel olarak Anadolu'nun birçok bölgelerinde ayrı ayrı faaliyette bulunan gruplar teşekkül etti. 1920 yılı ortalarında Ankarada Komünist teşkilâtı açık olarak faaliyete başladı.

Marksizm-Leninizm fikrinin Türkiye işçi hareketine girmesinde ve yayılmasında Alman komünistlerinin büyük etkisi vardır. Birinci Dünya Harbi sıralarında Almanyada bulunan Türk işçi ve aydınları, Türk öğrencileri Büyük Ekim Devriminin Alman proletaryasında uyandırdığı devrimci ruhu Türkiyeye aktarmakta büyük rol oynadılar. Almanyada Spartaküs hareketine aktif olarak katılan bu Türk işçi ve aydınlarının bir kısmı 1919 yılında İstanbulda «Türkiye İşçi Çiftçi Sosyalist Partisini kurdular. Türkiye Komünist Partisinin ilk genel sekreteri Edhem Nejat bunlar arasındadır.

1920 Eylülünde Türkiye işçi hareketi tarihinde yeni bir devre açıldı. Bütün

Türk komünist ve sol sosyalist teşkilâtlarının temsilcileri Bakûda birleşerek Türkiye Komünist Partisini kurdular; partinin Birinci Kongresini yaparak ilk Marksçı-Leninci programını kabul ettiler. Kongrenin Lenine çektiği telgrafta şu satırlar var: «Komünist Enternasyonalının şanlı bayrağı altında olgunlaşan Türkiye komünist teşkilâtları bugün Türkiye'nin ezilen yığınlarının güçlü bir partisi haline geliyor, ve o, sosyal devrim yolu üzerinde en büyük fedakârlıklara hazırdır».

Birinci Kongre milletlerarası meseleler ve Türkiye'nin iç meseleleri karşısında, Marksçı-Leninci bir parti olarak TKP-ye düşen ödevleri tesbit etti, onun stratejik ve taktik hattını çizdi.

Türkiye işçi sınıfının politik, sosyal ve ekonomik hakları uğrunda mücadele için kongrede kabul edilen ilk hedefleri şunlardı:

Anti-emperyalist savaşın, nihai hedefine ulaşmaya kadar kayıtsız şartsız desteklenmesine devam edilmesi; padişahlığın, halifeliğin ortadan kaldırılması; tam hak eşitliğine dayanan tek dereceli seçim sisteminin kabulü; bütün idari görevlerin halk tarafından seçilen kişilere devri; sendika kurma, toplanma, grev yapma serbestliğinin, basın hürriyetinin, kişi dokunulmazlığının garanti altına alınması, işçiler için sekiz saatlik işgününün kabul edilmesi, işçi gündeliklerinin artırılması, işverenlerle kolektif sözleşme hakkının tanınması, iş kanununun uygulanmasını denetleyecek işçi kontrol komisyonlarının meydana getirilmesi, işçiler için sosyal sigorta sağlanması; toprakların ve tarım aletlerinin parasız olarak topraksız ve az topraklı köylülere dağıtılması; mevcut vergilerin kaldırılması, progresif gelir vergileri kabulü; herkese parasız öğrenim imkânı sağlanması v.s.

TKP'nin nüfuzu, komünizm fikri emekçi yığınlar, aydınlar subaylar arasında hızla yayılıyordu. Onun yönetimi altında devrimci sendikalar hızla gelişmeğe başladı. Partinin köylüler, özellikle milli savaşın ilk öncüleri, vurucu kuvvetleri olan anti-emperyalist, anti-feodal köylü savaşçı çeteleri arasında nüfuzu önemli derecede arttı. Bu durum milli mücadeleyi destekliyen bir kısım büyük toprak sahiplerini, milli burjuvazinin sağ kanadını, onlarla bağlı gerici generalleri korkutmaya başladı. Bunların yönetici çevreler üzerindeki baskıları arttı. Bu baskılar etkisini göstermekte gecikmedi. Emperyalizme karşı silâhlı mücadelenin ön saflarında savaşan devrimci çeteler zorla dağıtıldı; partimizin başkanı Mustafa Suphi, genel sekreteri Edhem Nejat, diğer ondört yoldaşımızla birlikte, toprak ağalarının ve gerici generallerin tertiplemediği bir komploda kahpeçe öldürüldüler. Komünistlere karşı baskı ve açık terör devri başladı. Komünist Partisi yasak edildi.

Yabancı sermaye ile menfaat bağları kopmamış gerici burjuvazi ve büyük toprak sahipleri bloku anti-emperyalist mücadelenin, geniş halk yığınlarının istediği ve beklediği bir toprak devrimine yükselebileceğinden korkuyorlardı.

Komünist Partisi, memleketin objektif şartlarının iktidarı ele alması için hazır ve elverişli olmadığını biliyordu, ve partinin yönetimi Marksizmi-

Leninizmi kılavuz edinmiş, Oktobrun alevleri içinde pişmiş, hiçbir avantürizme yol vermiyecek devrimcilerin elinde bulunuyordu. Mustafa Suphi «Büyük Millet Meclisi ve Komünist Partisi» başlıklı bir yazısında «Komünist Partisi bugün sosyalist devrim yapabilecek ve iktidarı ele alabilecek siyasi bir parti gibi hareket edemez» derken bunu açık ifade ediyordu. TKP bütün kuvvetlerini, gayretlerini Mustafa Kemal'in idare ettiği kurtuluş hareketini desteklemeye yöneltmişti. Türk halkının istilâcılara karşı açtığı savaşın, başında burjuvazi bulunmasına rağmen, objektif olarak devrimci bir savaş olduğu, Türk emekçilerinin ve dünya devrimci seyrinin menfaatlerine uygun bulunduğu Birinci Kongrenin manifestosunda da belirtilmişti.

Bugünkü Türk proletaryası gerek niçelik, gerek nitelik bakımından kırk yıl önceki durumunda değildir. İşçi sınıfı uzun ve çetin mücadeleler içinde olgunlaştı; memleketin sosyal ve politik hayatında önemli bir aktif kuvvet haline geldi.

Türk burjuvazisinin, işçi sınıfı Marksizmin-Leninizmin etkisinden uzak, kendi çıkarlarına uygun sosyal ve politik görüşlere bağlı tutma çabaları tesirsiz kalmamıştır. Fakat memlekette sertleşen sınıf mücadelesi, Marksizme-Leninizme bağlı sosyalist ülkelerin sosyalizm ve komünizm yolunda elde ettikleri başarılar işçi sınıfına yabancı ideolojilerin, anti-komünizm kampanyalarının penzehiri olmaktadır.

Türkiye idareci çevrelerinin anti-komünizm dozu, bu çevrelerin iç ve özellikle dış politikadaki zigzaklarına paralel olarak zaman zaman çoğalmış veya azalmıştır. Bu «taktik» son yıllara kadar devam etti. İşte bu zigzaklar sırasındadır ki, Marksın, Engelsin, Leninin bazı eserleri türkçeye çevrilmiş ve legal olarak basılabilmektedir. Fakat politik hava değişince bu eserler, kitapçı mağazalarında mevcutları kalmışsa, resmi çevrelerin emriyle toplattırılmışlardır. Hattâ bu kitapları evlerinde bulunduranların tevkiif edilerek hepse mahkûm edildikleri de sık sık görülmüştür. «Kapital»in dilimizde yayınlanması bu yüzden bir hayli gecikti.

Türkiyede işçi sınıfı kendi varlığını kavradıktan ve politik şuura yükselmeye başladıktan sonra çıkan bazı gazete ve dergilerde «Kapital»in ana fikirlerini, kapitalizmin sömürü mekanizmasını doğrudan doğruya açıklayan bölümlerini konu edinmiş bir çok yazılar yayımlandı. Türkiyede işçi hareketinin gelişmesinde bu yazıların önemli etkisi oldu.

1930 yılında «Kapital»in ayrı ayrı kişiler tarafından hazırlanmış iki özeti türkçeye çevrilerek basıldı. Aynı yıllarda kitabın tam tercümesi fasikül halinde basılmaya başladı, fakat çok geçmeden polisin müdahalesiyle baskı durduruldu.

1960 askeri hükümet darbesinden sonra memleketimizde sosyalizmi anlatan eserlere, özellikle ilmi sosyalizmin klasiklerine ilgi bir kat daha arttı. Marksın, Engelsin, Leninin eserlerinden bazıları tercüme edilerek yayınlanmaya başladı. K. Marksın «Kapital»i bunlar arasındadır. Bu büyük eser almanca aslından çevrilerek 1966 yılında küçük ebatta ayrı ayrı

kitaplar halinde çıkmaya başladı ve 1967 yılında, almanca basılışından tam yüz yıl sonra birinci cildin tamamı basılıp yayınlandı.

Türkiye yönetici çevrelerinde anti-komünizm savaşı gevşemiş değildir. Tersine, anti-komünizm kampanyaları şiddetlenmiş ve açıkça, memlekette gittikçe genişleyen anti-empyralist ilerici kuvvetleri ezme hedefine yöneltilmiştir. Demokrasi maskesi altında gizlenemez bir hale gelen anti-komünist çıkışlar bugün bütün ilerici kuvvetlerin sert direnişleriyle karşılaşmaktadır. Üstelik, parlâmentoda bu ilerici kuvvetleri temsil eden kuvvetli muhalefet grupları karşısında anayasanın uluorta ihlâli zorlaşmıştır.

Yüz yıl önce «Kapital» ilk çıktığı zaman burjuva ideologları bu olayı önce sukûtle geçiştirmeye çalıştılar. Fakat sonra hücumla geçmek zorunluğunu duydular. «Kapital»in yüz yıl sonra çıkan türkçesi de gerici Türk yazarlarının korku ve öfke dolu sükütiyle karşılaştı. «Kapital»in daha türkçesi çıkmadan çok önce Türkiye işçi hareketinde kendini göstermeye başlayan etkileri, Türkiyedeki burjuva ideologlarını, daha o zamanlar, bu eseri okumak lüzumunu bile duymadan, Batılı hocalarının ona karşı yükselen seslerini Türkiyede aksettirmeye başladılar. Şimdi bunlar arasında yine Batılı hocalarına uyararak, K. Marksın «Kapital»ini devrini yaşamış eskimiş göstermeye yeltenenler, hattâ kapitalizmin Türkiyeye hiç girmedığını iddia edenler var.

Ama gerçek olan şu ki, bugünkü Türkiye kapitalizmin ekonomik gelişme kanunlarının alabildiğine hüküm sürdüğü memleketlerden biridir. Türkiye'nin bugünkü sosyal formasyonu, bütün ekonomik kanunlarıyla, üretim ilişkileriyle, çelişkileriyle, alt ve üst yapılarıyla, K. Marksın «Kapital»de tasvir ettiği kapitalizmin ta kendisidir. Kapitalizmin mutlak bir kanunu olan sermaye birikimi kanunu memleketin ekonomisinde bütün şiddeti ve amansızlığıyla hükmünü yürütüyor. Kapitalist üretim geliştikçe, sömürücü sınıfların milli gelirdeki payı arttıkça Türk işçilerinin reel iş ücretleri, milli gelirdeki payı durmadan azalıyor, işçi sınıfının nisbi hatta mutlak sefaleti artıyor. Bütün kapitalist memleketlerde olduğu gibi, Türk işçisinin çetin sınıf savaşlarıyla elde ettiği iş ücreti zamları onların refah seviyelerini artırmaktan uzaktır. Çünkü daimi fiyat artışları, enflasyonlar bu zamları etkisiz kılıyor.

Kapitalizmin gelişme kanunları Türk köylülerini, şehir ve köy küçük burjuvazisini amansızca ezmekte, dağıtmakta, muazzam bir işsizler ordusu meydana getirmektedir. Türkiyede büyük bir afet halini alan işsizlik teknik ilerlemenin, emek verimliliğinin artması sonucu değil, daha çok şehir ve köy küçük üreticilerinin dağılmasının sonucudur. Yüzbinlerce Türk işçisi hayatlarını kazanmak için Batı Avrupa memleketlerine göçmek zorunda kalmıştır. Yalnız Batıya göç etmek için sıra bekleyenlerin sayısı bir milyona yaklaşıyor.

«Kapital»in özünü teşkil eden artık değer kanunu bugünkü Türkiye toplumunun ekonomik üretim organizasyonunda hüküm süren, onun sömürücü mekanizmasını işleten ana kanundur. Hattâ Türk büyük burjuvazisi, mem-

leketin üretici güçlerinin nisbeten zayıf olmasına, milli ekonominin yabancı sermayeye bağımlı bulunmasına rağmen, tekelci sermayeye tırmanmaktadır.

Marksizm, toplumun her gelişme dönemiyle aralıksız olarak gelişen bir öğretiler. Lenin, kapitalizmin Markstan, Engelsten sonraki tarihi aşama şartlarında, emperyalizm safhasında Marksizmi daha da geliştirdi. Marksın ekonomik öğretisini, devrim teorisini zenginleştirdi. Onun «Emperyalizm» adlı eseri «Kapital»in devamıdır. Kapitalizmin en yüksek saşamasının «Kapital»idir.

Kapitalizmin gelişme kanunları onu, burjuva ideologlarının seslerine kulak asmadan, burjuva hükümetlerinin baskı ve terörlerine bakmadan, Marksın «Kapital»de zarureti ispat ettiğı akibete doğru götürmektedir.

Burjuvazi, en korkunç baskı ve terör vasıtalarına başvurduğu, bütün propağanda vasıtalarını seferber ettiğı halde «Kapital»in fikirlerinin insanlığı sarmasını engelliyemedi.

Komünizm artık bir hayalet değildir. Bugün Avrupada, Asyada, Amerikada Marksın, Engelsin, Leninin muzaffer bayrağı dalgalanıyor.

Fakat, emperyalizm kanlı dişlerini göstererek saldırışlarına devam ediyor; Komünist hareketinin ve bütün anti-emperyalist kuvvetlerin birliğı ve Marksın-Engelsin şu çağrı şiarı bugün her zamandan daha büyük bir önem taşıyor: *Bütün ülkelerin proleterleri birlesiniz!*

İÇİNDEKİLER

İb Nörlund

Emperyalist saldırıları öneleme olanakları ve sorunları 569

Jan Prazsky

Avrupanın Güvenliği sorunu ve komünistler 580

E. Papaiyoanu

Kıbrıs Üstünde tehlike bulutları 592

George Cogniot

Stuttgard Kongresi 598

BÜYÜK OKTOBRUN 50. YILINA DOĞRU

Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin tarihi önemi 609
(Milletlerarası bir konferansla ilgili notlar)

SOSYALİST ÜLKELERDE

Erich Honeker

Demokratik Almanya Cumhuriyetinde gelişmiş sosyalist toplum
düzeninin yaratılmasıyla ilgili sorunlar 613

SERMAYE DÜNYASINDA

Alfred Düherst

Birleşik Amerikada zencilere karşı terör 625

Dimitris Lakas

Yunanistan'da faşist rejimin geleceği yoktur 629

VİYETNAM HARBI

Yan Prajki

Avustralya gericileri Amerikan saldırısına yardım ediyor 633

KOMÜNİZM SAVAŞI KAHRAMANLARI

Mladen İsaef

Şair, devrimci, hümanist 637

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Y. Demir

Karl Marks'ın «Kapital»i ve Türkiye işçi hareketinde
Marksizmin-Leninizmin etkileri 640

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Ruşçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira